

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1-2-3 DERSLERİNİN
VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ANKARA İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma AY

**Tez Danışmanı
Yard. Doç.Dr. Atila HAZAR**

Ankara – 2006

JÜRİ ÜYELERİ

GÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Fatma AY'a ait çalışma, jürimiz tarafından Turizm İşletmeciliği Eğitimi
Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU

Üye : Yard. Doç. Dr. Ali YAYLI

Üye : Yard. Doç. Dr. Atila HAZAR

ÖZET

Öğrencileri turizmcilik mesleğine yönlendirebilmek ve turizm bilinci verebilmek amacıyla ilköğretim okullarında seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 dersleri uygulanmaktadır. Çalışmanın kapsamını, bu derslerin verimliliğini araştırmak oluşturmaktadır.

Araştırma verilerini elde edebilmek amacıyla literatür taraması ve görüşmeler yapılmış, öğretmen ve öğrencilere anketler uygulanmıştır. Anketlerde “Kişisel Bilgiler”in yanı sıra “Ders Programının Amaçları”, “Ders Programının İçeriği”, “Öğrenme-Öğretme Süreçleri” ve “Değerlendirme” ortak başlıkları altında sorular yöneltilmiştir. Anket uygulamaları sonucunda elde edilen veriler, istatistiki yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin; kişisel özellikleri ile programı algılamaları, farklı sorulara verdikleri yanıtların birbirini etkileme düzeyleri ve bunların aralarındaki ilişkiler araştırılmıştır. Araştırma konusu derslere giren öğretmenlerin büyük bölümünün branş dışı olduğu ve turizmle ilgili bir eğitim almadıkları, derslerin tasarlanan eğitimin sonuçlarını gerçekleştirmek için yeterli olmadığı, araştırmada ulaşılan sonuçlardan başlıcalarıdır.

Araştırma sonucunda öneriler geliştirilmiştir. Türkiye’de, turizm bilinci kazandırma ve mesleğe yönlendirme, ülke genelinde ilköğretim döneminde gerçekleştirilmelidir. Turizm dersi, zorunlu ders olarak uygulanmalı; ders programı ülke ve öğrenci gereksinimlerine uygun şekilde, yeni yöntemlere göre düzenlenmelidir. Dersin işlenişinde yeterli araç gereç sağlanmalı; Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapılmalıdır. Dersin öğretmenlerine turizmle ilgili hizmet içi eğitim verilmelidir. Ayrıca, konunun önemi gereği, kurumsal destekler alınarak daha kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Turizm eğitimi, turizm bilinci, ilköğretim turizm dersi, mesleğe yönlendirme.

ABSTRACT

Elective tourism 1, 2 and 3 courses are implemented in primary schools to be able to orient students to tourism occupation and to give them tourism consciousness. To search productivity of these courses is the extent of the study.

Review of literature and interviews were made and questionnaires were implemented to teachers and students for getting research data. Questions under common headlines concerning “Objects of Curriculum”, “Content of Curriculum”, “Learning and Teaching Process” and “Evaluation” were asked in questionnaires together with “Personal Knowledge”. Obtained data at the end of questionnaire implementations were analyzed using statistical methods. Personal characteristics of teachers and students and perceptions of them about curriculum, and interaction levels of their answers to different questions and relations among these were searched. The main results of the study are; most of the teachers who give instruction being from out of the field and not taking any education related with tourism, and the courses not being sufficient to realize outcomes of the envisaged education.

The suggestions were developed at the end of the study. To give tourism consciousness and orient the students to occupation in Turkey must be realized in primary school stage throughout the country. The tourism course must be implemented as a compulsory course, and the course curriculum must be designed according to new methods in accordance with necessities of country and students. Required materials should be provided in the process of the course and cooperation should be established with Ministry of Culture and Tourism. In service education must be given course teachers. Additionally due to the importance of the topic comprehensive researches must be carried out with institutional supports.

Keyword: Tourism education, tourism consciousness, primary school tourism course, orienting to occupation.

ÖN SÖZ

Turizm sektöründeki uluslararası rekabet, ülkeler bazında kaliteyi ön plana çıkarmaktadır. Kalitenin artırılabilmesinde ve rekabet gücünün geliştirilebilmesinde, doğru meslek seçiminin ve mesleki eğitimin etkisi büyüktür. Ayrıca, Türkiye gibi turizm potansiyeli yüksek olan bir ülke için halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi de oldukça önemlidir. Uygun mesleğe yöneltmek ve turizm bilinci oluşturabilmek amacıyla ilköğretim okullarında, seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 dersleri uygulanmaktadır.

Türkiye’de turizmin daha iyi düzeylere gelebilmesi ve nitelikli personel yetiştirilebilmesi için örgün ve yaygın eğitim uygulamaları üzerine birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Ancak zorunlu eğitim döneminde uygulanan seçmeli Turizm derslerinin işleniş ve verimliliği üzerinde yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. İlköğretim okulları seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin; genel ve özel amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme yönlerinden verimliliğinin/yeterliliğinin ya da yetersizliğinin ortaya konulması, uygulamaların yeterliliği/yetersizliği üzerine yapılabileceklerin geliştirilerek sunulması amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Araştırma konusu derslerin günümüz gerekleri doğrultusunda bilgi, beceri ve anlayış kazandırıcı düzeyde değiştirilmesi, geliştirilmesi ve işlenmesine yönelik önerilerin geliştirildiği bu çalışmada beni yönlendiren ve büyük desteğini gördüğüm değerli danışmanım Yard. Doç. Dr. Atila Hazar’a çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca; istatistiki çalışmalarında yol gösteren Yard.Doç.Dr. Levent Özbek’e, teknik ve psikolojik desteğini esirgemeyen Hakan Kırmacı’ya, Erdal Küçüker’e, çalışmamı sabırla izleyen oğlum Mert Özer’e, GÜ Ticaret ve Turizm Fakültesinde ders aldığım, öğrenim yaşamımın bu safhasında önemli katkıları olan değerli hocalarıma teşekkürlerimi, saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Fatma AY

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	ix
TABLOLAR	x
GİRİŞ	xiii

Birinci Bölüm

TÜRKİYE'DE TURİZM VE TURİZM EĞİTİMİ

1.1. TURİZM KAVRAMI	1
1.2. TÜRKİYE'DE TURİZM	2
1.2.1. Türkiye Turizminde Kalkınma Planları Öncesi Dönem	2
1.2.2. Türkiye Turizminde Kalkınma Planları Dönemi	3
1.2.3. Türkiye'nin Ekonomik Yapısında Turizmin Önemi	6
1.3. TÜRKİYE'DE TURİZM EĞİTİMİ	7
1.3.1. Turizmin Gelişimi ve Sürdürülebilirliğinde Turizm Eğitiminin Önemi	7
1.3.2. Türkiye'de Turizm Eğitimi	9
1.3.2.1. Örgün Turizm Eğitimi	10
1.3.2.1.1. Mesleki Turizm Eğitimi	10
1.3.2.1.2. Genel Turizm Eğitimi	11
1.3.2.2. Yaygın Turizm Eğitimi	13
1.3.2.2.1. Halk Eğitimi Kapsamında Turizm Eğitimi	14
1.3.2.2.2. Mesleki Yaygın Eğitim	15
1.4. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE ÜLKELERDEKİ TURİZM EĞİTİMİ	16

İkinci Bölüm
İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1, 2, 3 DERSLERİNİN
VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ANKARA İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	18
2.1.1. Araştırmanın Amacı	18
2.1.2. Araştırmanın Önemi	20
2.1.3. Hedef Kitle	21
2.1.4. Sınırlılıklar	21
2.1.5. Varsayımlar	22
2.1.6. Terimlerin Tanımı	22
2.1.7. Hipotezler	22
2.1.7.1. Ders Programlarının Verimliliğinin Öğretmen Düşüncelerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Hipotezler	23
2.1.7.2. Ders Programlarının Verimliliğinin Öğrenci Düşüncelerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Hipotezler	24
2.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	24
2.2.1. Araştırmanın Modeli	24
2.2.2. Evren	25
2.2.3. Örneklem	27
2.2.4. Veri Kaynakları ve Veri Toplama Yöntemi	29
2.2.5. Analiz Değerlendirme Yöntemi	30
2.3. ARAŞTIRMA BULGULARI	30
2.3.1. Öğretmenlerin Kişisel Durumlarına İlişkin Bulgular	31
2.3.2. Öğrencilerin Kişisel Durumlarına İlişkin Bulgular	32
2.3.3. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarına Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular	33
2.3.3.1. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri	34
2.3.3.2. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri	36

2.3.3.3. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşleri	41
2.3.3.4. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri	46
2.3.3.5. Öğretmenlerin Dikkate Alınmasını	
İstedikleri Diğer Hususlar	48
2.3.4. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarına Ait	
Görüşlerine İlişkin Bulgular	49
2.3.4.1. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
Amaçlarına İlişkin Görüşleri	50
2.3.4.2. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
İçeriğine İlişkin Görüşleri	53
2.3.4.3. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşleri	56
2.3.4.4. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının	
Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri	58
2.3.4.5. Öğrencilerin Dikkate Alınmasını	
İstedikleri Diğer Hususlar	59
2.4. HİPOTEZ TESTLERİ	60
2.4.1. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Programlarını	
Değerlendirmelerine İlişkin Bulgulara Ait Hipotez Testleri	60
2.4.2. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Programlarını	
Değerlendirmelerine İlişkin Bulgulara Ait Hipotez Testleri	71

Üçüncü Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. ARAŞTIRMA SONUÇLARI	76
3.1.1. Kişisel Bilgiler	76
3.1.2. Ders Programlarının Verimliliği Üzerine	
Deneklerin Görüşleri	77

3.1.3. Hipotez Sonuçları.....	80
3.2. ÖNERİLER.....	83
3.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	84
3.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	84
3.2.2.1. Kısa vadeli öneriler.....	85
3.2.2.2. Uzun Vadeli Öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	89
EKLER.....	96

KISALTMALAR⁽¹⁾

APK	Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
bk.	Bakınız
başk.	Başkaları
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
GÜ	Gazi Üniversitesi
hızl.	Hazırlayan
İÖÖ	İlköğretim Okulu
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
Nu., No.	Numara
s.	Sayfa
S	Sayı
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TUREM	Turizm Eğitim Merkezi
TUGEV	Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı
vb.	ve başkası, ve başkaları, ve benzerleri, ve bunun gibi

⁽¹⁾ Çalışmada kullanılan kısaltmalar, TDK Yazım Kılavuzu (2005) dikkate alınarak düzenlenmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk.TDK Yazım Kılavuzu (2005), s. 50-74.

TABLOLAR

Tablo Nu.	Tablo Adı	Sayfa Nu.
2.1	Öğrenci Evreninin İlçelere Göre Dağılımı	25
2.2	Öğretmen Evreninin İlçelere Göre Dağılımı	26
2.3	Öğrenci Örnekleminin İlçelere Oransal Dağılımı	27
2.4	Öğrenci Örneklemi	27
2.5	Öğretmen Örneklemi	29
2.6	Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler	31
2.7	Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler	32
2.8	Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım	35
2.9	Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım	37
2.10	Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreçlerine Öğretmen Görüşlerine Ait İlişkin Dağılım	42
2.11	Turizm Ders Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım	44
2.12	Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Değerlendirme Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım	47

Tablo Nu.	Tablo Adı	Sayfa Nu.
2.13	Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Program Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar	51
2.14	Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Program İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar	56
2.15	Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Program Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar	59
2.16	Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Program Değerlendirmesine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar	62
2.17	Öğretmenlerin Ders Konularının Öğrencilerin Bilgi Gereksinimini Karşıla-ması Konusundaki Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı	65
2.18	Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Konularının Turizm Eğitimi ve Melse-ğine Yönlendirme Konusundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı	67
2.19	Derslere Turizm Eğitimi Almamış Öğretmenlerin Girmesinin Etkisi Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı	68
2.20	Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Seçmeli Olarak Uygulanması Konusun-daki Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı	70
2.21	Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Üç Dönemde Verilmesi ile ilgili Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı	71
2.22	Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Üç Dönemde Verilmesi ile ilgili Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı	72
2.23	Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Türkiye Geneline Uygulanması Konu-sundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı	73

Tablo Nu.	Tablo Adı	Sayfa Nu.
2.24	Öğretmenlerin, Öğrencilerin Dersteki Başarıları Konusundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı	74
2.25	Öğrencilerin, Türkiye'nin Turizm Potansiyelinin Yüksekliği Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	75
2.26	Öğrencilerin Turizmin Gelişmesinde Üzerlerine Görev Düştüğü Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	76
2.27	Öğrencilerin Turizmdeki Yanlış Uygulamaların Doğal Çevre Üzerindeki Olumsuz Etkileri Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	77
2.28	Öğrencilerin Meslek Olarak Turizmciliği Seçme Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	78
2.29	Öğrencilerin Turizm Dersinde Kazandıkları Bilgilerin Günlük Yaşamda Kullanılabilmesi Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	79

GİRİŞ

Ek ihracat ve görünmeyen ihracat olarak da adlandırılan turizm sektörünün ülke ekonomilerine katkısı oldukça önemli boyutlardadır. Sektör, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin çok ihtiyaç duyduğu döviz girdisini sağlamakta; istihdam yaratmakta; uluslararası dostluk ve barışın kurulmasına yardımcı olmaktadır (Şavklı, 1991:95).

Türkiye, coğrafi konumundan dolayı birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Sayısız kültür mirasına sahip bir ülkedir. İkliminin de elverişli olması nedeniyle turizm potansiyeli oldukça yüksektir. Türkiye’de turizm, özellikle 1980 yılından sonra öncelikli olarak geliştirilmesi gereken sektörlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Teşvikler artırılmış; turistik belgeli işletme sayısında, gelen turist sayısında, turizmden elde edilen gelirlerde ve bu gelirlerin milli gelir ile ihracat gelirleri içerisindeki payında önemli artışlar olmuştur (Ay, 2002:1; Hazar ve başk. 2000:1). 1991 yılında yaşanan körfez krizi bir yana bırakıldığında, dünyada seyahat eden kişilerin sayısı, sürekli bir artış trendi izlemektedir. Global ölçekte olan söz konusu trend, Türk turizmine de aynı yönde yansımıştır.

Halkın turizm konusunda bilinçli olması, turizmin gelişmesi için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca turizm, özünde bir tür konuk ağırlama işidir ve ağırlamanın niteliği ile kalitesi çok önemlidir. Konukseverliğin ticaretini yapmak ancak eğitilmiş kadroyla başarıya ulaşabileceğinden, turizm sektöründe hizmet üretenlerin turizm eğitimi almış olmaları ve işlerini severek yapmaları büyük önem taşımaktadır. Bu da öncelikle doğru ve bilinçli meslek seçimi ile mümkün olabilir.

Bu araştırmada önce Türkiye turizminin önem kazanması ve gelişimi tarihî süreç içinde ele alınmış, bu süreçteki turizm eğitimi ile ilgili gelişmeler incelenmiştir. Daha sonra, günümüzdeki turizm eğitimi konusu ve ilköğretim döneminde verilen turizm eğitiminin önemi ve turizme katkısı ortaya konmuştur.

Birinci Bölüm

TÜRKİYE’DE TURİZM VE TURİZM EĞİTİMİ

1.1. TURİZM KAVRAMI

Günlük konuşma dilinde yaygın şekilde kullanılmaya başlanılan turizm kavramının, teknik ve ekonomik açılardan neleri kapsadığı konusundaki tartışmalar günümüze kadar sürmüştür. Turizmin sadece gezmek, görmek anlamıyla sınırlı olmadığı açıktır. Çok geniş bir alanı kapsayacak şekilde yapılan tanımlamalar ise kapsam genişliğinin getireceği zorlukları doğurmaktadır. Yapılan literatür taraması sonucunda çeşitli turizm tanımlarına ulaşılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

1936 yılında Birleşmiş Milletlerin bir çalışma grubu, turizmi; eğlence veya ailevi nedenlerle, iş için veya dinsel, bilimsel, siyasal ve sportif özellikte olan toplantılara katılmak amacıyla, yahut her türlü geçici görevler nedeniyle (seyahat) ya da vapur seferlerine katılarak yapılan geziler olarak tanımlamıştır (Şavklı, 1991:7). Turizmin ekonomik yönü (ülke kalkınmaları, bütçe açıklarının kapatılması, istihdam yaratma, ekonomik hareketlilik vb.) giderek ön plana çıktığından; bir endüstri, bir makro sistem veya uluslararası çerçevede tanımlama yaklaşımları söz konusu olmaya başlamıştır. Bir endüstri olarak turizm; kâr amacı gütmeyen turizm organizasyonlarından, turizm pazarlama faaliyetlerinden, ulaştırma, konaklama, yiyecek ve içecek hizmetlerinden, turistik perakende satış mağazalarından ve turizmle ilgili diğer çeşitli etkinliklerden oluşan bir endüstri olarak tanımlanmaktadır. Bir makro sistem olarak turizmin tanımı; merkezde turizmin süjesi olan insan (turist), turizmin objeleri olan turistik bölge, turistik yöre, turistik ürün, turizm organizasyonları ve işletmeleri ile çevrede ekonomik, doğal, sosyal, politik ve teknolojik alt sistemlerden oluşan büyük ve çok boyutlu bir makro sistem olarak yapılmaktadır. Uluslararası tanım çerçevesinde turizm ise seyahat ve geçici konaklamalarla ilgili tüm faaliyet ve ilişkiler olarak ele alınmaktadır (Olalı, Korzay, 1989:5). Hunziker ve Krapf’ın yaptığı “Sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir getirici hiçbir uğraşıda bulunmamak koşulu ile yabancıların geçici süre kalışlarından doğan olay ve ilişkilerin tümü turizmdir.” tanımı, Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından da kabul edilmiştir (Ağaoğlu, 1991:24).

1.2. TÜRKİYE’DE TURİZM

Turizm olgusunu gerçekleştiren eylem ve işlemlerin, Türkiye’de gerçek anlamda ancak planlı kalkınma dönemi ile başladığı görülmektedir. Bu nedenle Türk turizmi, genel olarak planlı dönem öncesi ve planlı dönem olmak üzere iki dönemde incelenebilir.

1.2.1. Türkiye Turizminde Kalkınma Planları Öncesi Dönem

Türkiye’de turizme, devlet teşkilatı içinde ilk kez 1934 yılında, 2450 sayılı “İktisat Vekaleti Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun”da yer verildiği ve turizm faaliyetlerinden “Türk Ofis” adlı kurumun sorumlu tutulduğu görülmüştür (Yağcı, 1991:102). İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra sektörün ekonomik etkileri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Kalkınma arayışlarının sürdüğü, azgelişmişlik ve sanayileşme problemlerinin üzerinde durulduğu, ekonomilerin yeniden yapılanma çabalarına girildiği 1950’li yıllar, bir anlamda turizmin gelişimini sağlayacak ortamı da yaratmıştır. Daha barışçı yaklaşımlarla birlikte kalkınmaya bağlı olarak verimliliğin, ücretlerin, gelirlerin ve dolayısıyla satın alma gücünün artması, ulaşım ve iletişim teknolojisinde tanık olunan olağanüstü ilerlemeler, turizmin de hızlı bir gelişme temposuna girmesine neden olmuş; turizm, başlı başına bir sektör haline gelmiştir (Yağcı, 1991:102).

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarında (1923) Türk Seyyahin Cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyet, 1930 yılında, kamu yararlı dernek sayılan Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu adını almıştır. Turizmin, Türk kamu yönetimi içinde yerini alması ise ilke olarak 1934 yılında İktisat Velayeti bünyesindeki Türk Ofisine bağlı Turizm Bürosunun kurulmasıyla gerçekleşmiştir (Evliyaoğlu, 1989:122).

Turizm konusunda belirgin bir çalışma, 1948 yılında toplanan Birinci Turizm Danışma Kuruluna sunulan rapor ve önerilere dayanılarak hazırlanan Turizm Ana Programı adlı çalışmadır. Bu çalışma ile ulusal turizm politikasına ilk temel atılmış bulunmaktadır. Ancak burada belirlenen politikalar uygulanmadığı gibi daha sonraki

yıllarda da yeni bir turizm politikasının belirlenmesine gereken önem verilmemiştir (Şavklı, 1991:19).

Türk Turizminin somut anlamda ele alınması ve geliştirilmesi, 1950 yılında çıkarılan Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu ile başlamıştır. Aynı yıl Türkiye Emlâk Kredi Bankasında bir Turizm Kredisi Fonu oluşturulmuştur. 1953 yılında da Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu çıkarılarak turizm politikasının ana ilkeleri ve turizmin ulusal ekonomideki yerini alması yönündeki girişimler hızlandırılmıştır.

Turizmin devlet tarafından desteklenmesi açısından önemli çalışmalardan biri de 1955 yılında T.C. Turizm Bankasının kurulmasıdır. Turizme yönelik bu somut destek ve çabanın sonucunda 1960'lardan itibaren turizm gelirlerinde önemli artışlar meydana gelmiştir (Barutçugil, 1986:71).

Plânlı kalkınma dönemi öncesinde ülke turizminin gelişmesi için düzenli ve programlı bir çalışma gerçekleştirilmemiş, turizm eğitime yönelik bir girişimde bulunulmamıştır.

1.2.2. Türkiye Turizminde Kalkınma Planları Dönemi

Türkiye’de, 1961 yılından itibaren ekonomide planlı kalkınma modelinin benimsenmesiyle birlikte turizm sektörü, bütün kalkınma plan ve yıllık programlarda yer almıştır. Bu yeni dönemde turizme büyük önem verilmiş, ülke kalkınmasında turizmden çok şey beklenmiştir. 1963 yılında, kamu yönetiminde turizm sektöründen sorumlu Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulmuştur (Barutçugil, 1983:20; Rendani, 1999).

1963-1967 yıllarında uygulanmak üzere yapılan 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde turizm sektöründe izlenecek temel politikalar ve ilkeler genel çizgileriyle; Türkiye’nin ödemeler dengesi açığının kapatılmasında turizmden daha geniş ölçüde yararlanmak ve Türkiye’ye yönelen turizm talebini daha iyi değerlendirmek amacıyla zengin tarih ve doğa kaynaklarını da geliştirecek bir biçimde gerekli yatırımların yapılması, tanıtma etkinliklerine ağırlık verilmesi ve turizm endüstrisinin çeşitli alt dallarının canlandırılması olarak belirlenmiştir. Bu planda yer alan projelerin, lüks

sayılabilecek yatırımlardan çok kitle turizmine yönelik olduğu görülmektedir. Bu dönemde turizm, genel bir politika ile önemsenmiş, temel turizm politikasına göre turizm yatırımlarında ağırlığın özel sektörde olması, devletin özendirici ve yol gösterici olması planlanmıştır (Şavklı, 1991:21).

1968-1972 yıllarını kapsayan 2. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel fonksiyonlarından tam olarak yararlanmak, turizm gelirlerini, yabancı turist sayısını ve ortalama tüketimi artırmak turizmin temel amacı olarak belirlenmiştir. Bu genel çerçeve içinde iç turizmin geliştirilmesi, sektörde uygulanacak fiyat politikasının uluslararası rekabet şartlarına göre oluşması, alt yapı ile örnek tesis yatırımlarının kamu kuruluşlarınca, üst yapı (konaklama) yatırımlarının da özel sektörde yapılması öngörülmüştür. Turizm yatırımları; temel turizm yatırımları, tamamlayıcı turizm yatırımları ile altyapı, mahalli hizmetler ve ulaştırma yatırımları olmak üzere üç bölümde değerlendirilmiştir (Barutçugil, 1986:71).

1973-1977 yılları arasındaki 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde turizm yatırım politikası, temel ilkeleriyle daha önceki plan dönemleriyle hemen hemen aynıdır. Turizmin bütün organizasyonlarında ve kamu denetiminde kitle turizminin esas alınması planlanmıştır. Ulusal parkların, turistik kıyıların ve yörelerin toplum yararına kullanılması ilkece benimsenmiştir. Turizm yatırımlarında Turizm Bankasının yanı sıra genel banka sisteminden de yararlanılması, kaynak kullanılması, toplumsal turizmin gelişmesine önem verilmesi, turizm hizmetinde çalışanların yetiştirilmesi, turizm bölgelerinde sağlıksız yapılaşmanın önlenmesi için fiziksel planlama çalışmalarının yoğunlaştırılması, öngörülen temel turizm politikalarının bu dönemdeki öğeleri olarak belirlenmiştir (Barutçugil, 1986:12). Üçüncü plan dönemi, dünyada ve özellikle petrole bağımlı ülke olan Türkiye’de yüksek petrol fiyatları (1973) nedeniyle ekonomik durgunluğun yaşandığı bir zaman diliminde uygulandığı için turizmin hedeflerine varılamamış; turizm gelir-gider dengesinde 1976 yılından itibaren açık verilmiştir.

1979-1983 yılları arasında uygulanan 4. plan döneminde, geçmiş kalkınma planı dönemlerinde uygulanan politikaların noksanlıklarını gidermek amacıyla bir dizi yeni ilke ve hedefler belirlenmiştir. Bu dönemde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait turistik tesislerin tek merkezden yönetim ile turizme açılması; belirli mevsim ve aylarda biriken

turizm talebinin yılın diğer mevsim ve aylarına dengeli bir biçimde yayılması için gerekli önlemlerin alınması benimsenmiştir. Turizm sektörü alanında eğitimin değerlendirilerek ülke ihtiyaçlarına göre yeniden ele alınması kararlaştırılmıştır (DPT, 1978:170).

1985-1989 yılları arasında uygulanan 5. plan döneminde, Türkiye'nin turizm potansiyeli, çevre ve doğanın korunması ilkesi içinde değerlendirilmiş, bu konuda ilgili kuruluşlar arasında gerekli eşgüdüm sağlanmasına karar verilmiştir (DPT, 1984:120).

6. BYKP, 1990-1994 yıllarını kapsamaktadır. Bu planda belirlenen hedefler ile ilke ve politikalar, bu döneme kadar uygulanmış olan planların bir sentezi olarak biçimlenmiştir. 6. BYKP döneminde, sektörde çalışanların sosyal ve niteliksel noksanlıklarının eğitim yoluyla giderilmesi, kültürel ve doğal değerlerin korunması ve yerli tur seyahat acentelerinin teşvik edilmesi kararlaştırılmıştır (DPT, 1989:141).

5. BYKP ve 6. BYKP'de, kitle turizminin yanı sıra başka turizm türleri de gündeme gelmiş, turistik yatırımlara sağlanan kredi/teşvik olanakları çoğaltılmış, turizm eğitimi daha ciddi bir yaklaşımla ele alınmaya başlanmış, fakat yatak kapasitesinde plan hedeflerinin aşılmasına karşın, aynı derecede önemli olan tanıtma, pazarlama, hava taşımacılığı, teknik alt yapı ve turizm eğitimi konularında istenen gelişme sağlanamamıştır (AY, 2002:16).

7. BYKP ve 8. BYKP'de ise turizmde sektörel gelişmenin ülkedeki refah ve gelişmişlik düzeyi dengesizliklerini azaltıcı doğrultuda yönlendirilmesine özen gösterileceği, sektörle ilgili tüm yatırımların doğal, tarihsel ve sosyal çevreyi kollayıcı, koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde ele alınması için çaba harcanacağı, sektörün Avrupa Birliğinin tek pazar uygulamasının beraberinde getireceği muhtemel talep azalması ve diğer konjoktürel dalgalanmalara karşı gücünü arttırmak üzere, dış pazarlarda optimum talep dağılımı yaratılması sağlanacağını belirtildiği görülmektedir (AY, 2002:17).

Uygulanmaya konulan beş yıllık kalkınma planlarında turizm ile ilgili hedef ve ilkelerin içinde, turizm eğitimi politikası belirleme ve personel eğitiminde beceri geliştirmeye yönelik eğitim çalışmaları yer almıştır. Planlı yıllarda turizmi geliştirmek için

yapılan ancak bu çalışmaların sonucunda turist sayısı ve turizm gelirlerinde artış olmakla birlikte belirlenmiş olan hedeflere genel olarak ulaşamamıştır (Toker, 1995:10).

1.2.3. Türkiye'nin Ekonomik Yapısında Turizmin Önemi

Türkiye'de turizm sektörü, ödemeler dengesi açıkları ve finans kaynaklarının yetersizliği açısından önemsenmektedir. Turizm potansiyelinin yüksek olmasından ve turizmin kalkınma aracı olarak önem taşımasından dolayı sektörün hemen her zaman ülkenin kalkınmasında payının olduğu ve geliştirilmesi gerektiği belirtilmiş, fakat 1980'li yılların başına kadar sektör gerekli ilgiyi görememiştir. Turizm, adeta marjinal bir sektör olarak değerlendirilmiş; bu nedenle kaynaklar yeterince etkin kullanılamamıştır. Örneğin turizmde nitelikli eleman sayısının yetersiz olduğu, çözümün ise mesleki eğitimden geçtiği öne sürüldüğü halde, eğitim kurumları ile özel sektör arasında entegrasyon kurulamamıştır. İşletmeciler genellikle, verilen eğitimi yeterli bulmamış, bunun sonucunda da iş gücü taleplerini farklı alanlardan gidermeye çalışmışlardır⁽¹⁾. Böylece kaynakların kullanımı konusunda bir kısır döngü ortaya çıkmıştır.

Turizm endüstrisi ülkemizde, 1980 yılından sonra ağırlıklı olarak desteklenmiş, Türkiye ekonomisinin öncelikli olarak geliştirilmesi gereken sektörlerinden biri olarak kabul edilmiş ve geliştirilmesi için büyük teşvikler verilmiştir. 1982 yılında çıkarılan 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve buna bağlı olarak uygulamaya konulan teşvikler, turizm kapasitemizde bir patlama yaratmıştır. Özellikle 1984 yılından itibaren turistik belgeli yatak ve Türkiye'ye gelen turistlerin sayısında, turizmden elde edilen gelirlerde, turizm gelirlerinin millî gelir ve ihracat gelirleri içerisindeki payında, önemli bir artış olmuştur.

Özel sektörün önünün açılarak devlet tarafından desteklenen yeni teşebbüslerin gerçekleşmesi, turizm ekonomisinin ülkemizde keşfedilmesini sağlamıştır. Bunun sonucunda turizm sektöründe, kısa zamanda daha fazla kişi istihdam edilmiş ve maliyeti diğer sektörlerle oranla daha ucuz olmuştur. Turizm, emek yoğun üretim tekniğine

⁽¹⁾ Konu ile ilgili geniş bilgi için bk. Hazar ve başk. (2000).

dayanan bir sektör olarak ekonomide istihdam yarattığı gibi diğer sektörlerle de yakın bir işbirliği içinde olduğundan, bu sektörlerde de istihdam yaratmıştır (AY, 2002:9).

Turizm endüstrisinin Türkiye'deki yeni yapısı, rekabetçi uluslararası turizm endüstrisine uygun olarak biçimlenmektedir. Turistler bilinçlendikçe, almak istedikleri hizmetin kalitesine verdikleri önem artmaktadır. Sektör, Türkiye'nin gündeminde ağırlıklı olarak yer almakta; turizm yatırımları; bununla birlikte turizm eğitimi önem kazanmaktadır.

1.3. TÜRKİYE'DE TURİZM EĞİTİMİ

Turizm potansiyeli yüksek olup turizm sektörünü geliştirerek gelir elde etmek isteyen ülkeler, turizm eğitimini de geliştirmektedirler. Turizm eğitimi, çeşitli planlamalar kapsamında düzenlenmektedir. Örneğin; turizm personeli yetiştirmek amacıyla yapılan eğitim planlanırken ülkenin turizm olanakları göz önünde bulundurulmaktadır.

Turizmin gelişmesinin arzu edildiği ülkelerde turizm personelinin yetiştirilmesi kadar halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi de önem taşımaktadır. Ülkenin turizm kaynaklarının ve turizmin ekonomiye katkısının farkında olan halkın turizm konusunda yatırım yapma ve çalışma isteği artmakta, turizm eğitimine önem vermektedir. Halk, ülkenin turizm kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için çaba harcamakta; ülkeye gelen turistlere daha fazla hoşgörü göstermektedir.

1.3.1. Turizmin Gelişimi ve Sürdürülebilirliğinde Turizm Eğitiminin Önemi

Yirminci yüzyılın ilk yarısının sonlarında turizm sıradan bir olay olmaktan çıkmış, devletlerin bütçelerinde bir mali denge unsuru olarak görülmeye başlamıştır. II. Dünya Savaşı sonu olan 1950'lerden sonra hava yolu ulaşımının gelişmesine paralel olarak turizm hareketleri de büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu sonuç, uluslararası döviz hareketini önemli ölçüde etkilemiş ve her ülke, gerek kalkınmasında, gerekse dış ticaret dengelerinde turizmi hesaba katmaya başlamıştır. Turizm açısından bugün geline nokta, büyük rakamlara ulaşan uluslararası turizm gelirlerinden pay kapma yarışıdır. Bu

yarışta her ülke, turizm sektörünü geliştirmek için çeşitli çabaların içine girmiş bulunmaktadır (Şavklı, 1991:1).

Turizmin ülke ekonomilerinde artarak önem kazanmasıyla birlikte, sektörde yapılan yatırımlar ve turistik etkinliklerin artması, sorunları da beraberinde getirmektedir. Çevrenin bozulmadan veya değiştirilmeden korunarak kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği bir kalkınma şekli olan sürdürülebilir turizmin sağlanması, sorunların oluşmadan çözülmesi açısından önem taşımaktadır. Turistik etkinliklerin doğal ve kültürel çevre ile uyum içinde gerçekleştirilmesi ve yerel değerlerin, turistik gelişimin kurbanı değil faydalanan tarafı olması çabaları giderek ön plana çıkmaktadır. “Turizm Bakanlığının son yıllarda sürdürülebilir turizm kapsamında yaptığı çalışmaların içinde; doğaya, çevreye; tarihî, kültürel ve arkeolojik değerlere duyarlı turizm olgusunun geliştirilmesi hedeflenmiştir.” (Emekli, 2002:112).

Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de turizm, sosyal ve ekonomik yaşam üzerinde etkili olmaktadır. Turistik yöredeki yaşam koşulları ve tüketim alışkanlıkları, ekonomik canlanmanın etkisi ile değişmektedir. Alt ve üst yapı yatırımları artmakta, dolaylı olarak yöredeki halkın yaşam seviyesi yükselmektedir (Şeker, 2001).

Ekolojik dengenin korunmasının turizm için yaşamsal önem arz ettiğini belirten ve ekolojik dengeyi sağlayıcı faaliyetlerin desteklenmesine katkı veren gruplar içinde, gerekli turizm eğitimi almış turizmciler ön sırada yer almaktadır. Turizm sektöründe faaliyet göstermekle birlikte ekolojik dengenin bozulmasında yer alan gruplar içinde, çoğunlukla turizm eğitimi almamış işletmecilerin bulunduğu bilinmektedir. Turizm eğitimi almış olan insanların, doğal ve kültürel değerlerin turizmin ham maddesi olması ve cazibe merkezi oluşturması konusundaki bilinçleri, bu değerlerin canlandırılması ve korunmasındaki katkıları açısından son derece önemlidir (Tuncer, 1992:14).

Türkiye’de turizm gelişirken önünde duran en önemli temel sorun, doğal ve kültürel yapıyı bozmadan turizmin gelişmesini sağlamaktır. Oysa turistik yörelerde turizm yatırımlarının yeterince planlanamaması nedeniyle doğa insafsızca tüketilmektedir. Kültürel değerlerin korunması konusunda da yeterli önlemler alınmadığından bu

değerler tahrip edilmektedir. Türkiye turizm politika ve uygulamalarının, kalkınma planlarında belirlenen hedef ve ilkelere uygun şekilde gerçekleşmediği, hemen her kalkınma planında yer alan “doğal ve kültürel değerlerin korunması”nın sağlanamadığı görülmektedir.

Ekonomik kalkınmanın ve turizmin gelişiminin sürekli olabilmesi, çevre korunması ile entegrasyonun başarı derecesine bağlıdır. Sürdürülebilir turizmin gerçekleştirilebilmesi için çevreyi ihmal eden kısa vadeli ekonomik kalkınma modellerini benimsemek yerine uzun vadeli yaklaşımla çevrenin korunması, ekonomik kalkınma kadar önemli sayılmalıdır. Kaynakları israf etmeden optimum kullanımı amaçlanmalı, ÇKK (Çevre Korumalı Kalkınma) benimsenmelidir. Çevre ile ilgili yasal düzenlemeler tam olarak uygulanmalı, halkın ve yöneticilerin sürdürülebilir turizm konusunda bilinçli olmaları, turizme yeterli ilgi ve önemi göstermeleri, turizmin gelişmesi ile birlikte çevrenin ve turistik değerlerin korunması sağlanmalıdır.

1.3.2. Türkiye’de Turizm Eğitimi

Türkiye’de 1950’li yılların başında Ankara ve İstanbul’da, garson ve aşçı yetiştirmek üzere iki kısa süreli kurs düzenlenmiş, bir dönem devam eden bu kurslar sonrasında kapatılmıştır. “1953 yılında turizm meslek, rehberlik ve tercümanlık kursları açılmıştır.” (Özaktaş, 1984:44). Türkiye’nin ilk otelcilik okulu 1961 yılında, Ankara’da faaliyete geçirilmiştir.

Turizm Bakanlığının kurulmasından sonra geniş bir tabanda çok sayıda ilgili kuruluşun aktif katılımıyla "Turizm Danışma Kurulları" oluşturulmuştur. Uzun bir dönem, her yıl yinelenen bu kurul toplantılarında turizm, tüm sorunlarıyla tartışılmış; çözüm önerileri ileri sürülmüştür. Hemen her toplantıda turizm eğitimi ve önemi üzerinde uzun ve ayrıntılı bir şekilde durulmuştur (Ağaoğlu, 1993:77).

Türkiye’de, yükseköğretimde turizm eğitimi araştırıldığında, ilk olarak 1965 yılında Gazi Üniversitesi bünyesinde 4 yıllık eğitim veren Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’nun varlığı görülmektedir (gazi.edu.tr). 1969 yılında ise İzmir Üniver-sitesinde Turizm Bölümü açılmıştır (Güçer, 2004:21).

Özellikle 1984-1990 yılları arasında yeni turizm işletmeleri Türkiye’de peş peşe açılırken her düzeyde turizm elemanının eksikliği somut bir şekilde hissedilmeye başlamış, personel yetiştirmek için birtakım uzun ve kısa vadeli önlemler alınmaya çalışılmıştır. Uzun vadeli önlemlerde, turizm konusu ortaöğretim müfredatlarına girerken yüksek okullarda kontenjanlar artırılmıştır. Kısa vadeli önlemler olarak Turizm Bakanlığı, TÜREM’leri yaygınlaştırırken TUGEV gibi vakıfların kurulmasında da önemli gayretler sarf etmiştir (Özdemir, 2002:115).

Türkiye’de turizm eğitimi politikası, Milli Eğitim politikasının bir parçası olarak uygulanmaktadır. Mesleki ve genel turizm eğitimi; ülkenin turizm planlamasında belirlenen ihtiyaçlarını karşılamak, turizm alanında her kademe personeli yetiştirmek, halkın turizm sektörüyle ilgili bilincini geliştirmek, kaliteli mal ve hizmetin üretilmesini sağlamak amacıyla verilmektedir.

Türkiye’de turizm eğitimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün turizm eğitimi ülkemizde ilköğretim aşamasından başlayıp üniversitelerde devam etmekte; yaygın turizm eğitimi ise çeşitli kurumlar aracılığı ile verilmektedir. Her iki eğitim türü de mesleki ve genel turizm eğitimi olarak ikiye ayrılmaktadır.

1.3.2.1. Örgün Turizm Eğitimi

Türkiye’de örgün turizm eğitimi kapsamında, mesleki turizm eğitimi ve genel turizm eğitimi verilmektedir.

1.3.2.1.1. Mesleki Turizm Eğitimi

Turizm endüstrisinin temel ögesi insandır. Turizm sektörünün en önemli özelliği, insanın insana hizmet etmesidir (Oral ve başk., 1994:221). Sektörün, emek-yoğun bir üretime dayalı olması, turizm eğitiminin önemini arttırmaktadır (İçöz, 1991:15). Bundan dolayı turizm eğitiminde; çalışanların eğitimi, başka deyişle nitelikli insan gücü ihtiyacı ön plana çıkmaktadır. Turizm sektöründe çalışan insanların üretimde ve hizmette

bulunmasının aynı zamana denk gelmesi de turizm eğitiminin önemini arttıran hususlardan biridir.

Turizm eğitim ve öğretiminin amacı, turizm kesiminde verimliliği arttırmak, turiste doğrudan hizmet veren personele meslek formasyonu vermek, personelin yetki, yetenek ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlamaktır⁽²⁾ (Güneş, 1994:8).

Türkiye’de turizm alanında, meslek liselerinin yanı sıra çeşitli üniversitelere bağlı meslek yüksek okulları bulunmaktadır. Turizm sektörünün ara kademe eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik bu okullarda iki yıl süre ile uygulama ağırlıklı eğitim verilmektedir.

Turizm sektörünün ihtiyacı olan yönetim, araştırma, planlama gibi hizmetleri yerine getirecek personelin yetiştirilebilmesi için ise üniversiteler bünyesinde; bir yıl hazırlık, dört yıl mesleki eğitim veya sadece 4 yıl mesleki eğitim veren turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksek okulları bulunmaktadır.

Ayrıca, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi ile Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan bölümlerde turizm eğitimi, teorik yönü daha fazla olan, bunun yanında pratik yapma imkanı da sağlayan bir şekilde yürütülmektedir. Yüksek Lisans programları, bazı Üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerinde, bazılarının ise Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılmaktadır.

1.3.2.1.2. Genel Turizm Eğitimi

Türkiye’de örgün eğitim kapsamı içerisinde genel turizm eğitimi, ilköğretim kurumlarında, klasik lise ve meslek liselerinde seçmeli ders olarak uygulanan turizm dersleri ile verilmektedir.

Öğrencilerin çoğunluğu, turistlerin ağırlandığı bölgelerde yaşamakta ya da turistik bir etkinliğin içerisinde yer almaktadır. Bilinçli turizm eğitimi, bazı değerlerin ve

⁽²⁾ Otelcilik ve turizm meslek liselerinin nitelik ve niceliğini yükseltmek, sektörün ihtiyacı olan vasıflı insan gücünün yetiştirilmesinde görülen eksiklikleri gidermek üzere hazırlanan ‘Turizm Uygulama Planı’ hakkında geniş bilgi için bk. MEB (1993).

tavırların çocuklara aktarılmasında aracı olmaktadır. Öğrencileri turizm alanına yönlendirmek ve halkta turizm bilinci oluşturmak için ilköğretim döneminde verilmeye başlanan genel turizm eğitimiyle çocuklara, giderek büyüyen turizm sektörünün olumlu ve olumsuz yönlerini aktarmak, bilinçli birer birey olmaları yönünde önemli bir adım oluşturmaktadır. Özellikle ilköğretim aşamasında turizmin tanıtılması, kavratılması ve benimsetilmesi, tüm halkta turizm bilincinin temellerinin atılmasına ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

8 yıllık kesintisiz ilköğretim okullarının amaçlarında; “öğrencilerin, istidat ve yeteneklerini ortaya çıkarıp bunları ilgi ve isteklerine göre geliştirmek; mesleki ilgi ve yeteneklerinin açıklık kazanmasını sağlamak; gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak” konuları yer almaktadır. Ayrıca; “öğrenciye, kişisel ve toplumsal problemleri tanıyarak bilimsel bir yaklaşımla çözüm aramak alışkanlığını; üretici olarak geçimini sağlamasına, ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmasına yarayışlı bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak temel davranışları kazandırmak” da ilköğretim okullarının amaçlarındandır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). İlköğretim okullarının eğitim ilkelerine göre; öğrencileri mesleklere yöneltecek pratik ve teorik dersler birbirlerini tamamlayıcı ve bütünleyici nitelikte olacak, genel öğretimden mesleki öğretime geçişi hazırlayıcı ve kolaylaştırıcı şekilde bağdaştırılacaktır. Eğitim çalışmaları düzenlenirken öğrencinin kendi ilgi ve ihtiyaçları ile toplumun ihtiyaçları ve ekonomik kalkınmanın gerekleri arasında bir denge kurulacaktır. Öğrencinin istidat ve ilgileri yönünden kazanacağı yeteneklerin aynı zamanda toplumun kültürel değerleri ile bağdaşması ve ekonomik kalkınmaya yönelik olması sağlanacaktır. Rehberlikte, kol çalışmalarında, derslerde ve işe dönük çalışmalarda öğrenciler bu amaca yöneltileceklerdir.

Tüm bu amaç ve ilkeler doğrultusunda, ilköğretim öğrencilerinin, yeteneklerine ve emek piyasasının taleplerine göre uygun eğitim ve mesleklere yönlendirilebilmesi için ilköğretim okulları ders programlarının içine uygun ders ve konular alınmıştır. İlköğretim seçmeli Turizm dersleri, turizm konusunda bilinçlendirmenin yanı sıra meslek tanıtımı ve uygun mesleğe yönlendirme açısından ilköğretim müfredatına alınmış; birbirini takip ederek her biri bir eğitim öğretim yılında uygulanmak üzere hazırlanan üç

ayrı fakat birbirine bağı programdan oluşturulmuşlardır (Ek 2). Genel amaçları ortak olan bu ders programları, 2005-2006 eğitim öğretim yılında ilköğretim okulları 1-5. sınıf ders programlarında yapılan değişikliklerin sonucunda 4 ve 5. sınıf programlarından çıkarılmıştır⁽⁴⁾.

1.3.2.2. Yaygın Turizm Eğitimi

Son yıllarda toplumların teknolojik, ekonomik ve sosyal yaşam tarzlarında büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişimin sonuçlarından biri de turizm talebinin artması olmuştur. Bir hizmet sektörü olan turizmin hızlı gelişmesi ve turistlerin beklentilerinde meydana gelen artış; turizm ve turizmle ilişkili olan sektörlerde nitelikli hizmet üretebilecek ara kademe insan gücüne olan gereksinimi artırmaktadır. Şanlı'ya (1989:80) göre eğer turizm patlamasının yarattığı problemler bir buz dağına benzetilecek olursa turizm eğitimi, buz dağının su altında kalan kısmı gibidir. Problemlerin en büyüğü, en önemlisi ve en acil olanı, suyun altında yatmakta olan eğitim meselesidir.

Türkiye turizm sektörünün büyümesi, halkın turizme giderek daha fazla katılması ve turistik yörede yaşayan halkın turizmle daha yakın ilişki içine girmesi, turizm eğitiminin önemini daha fazla ortaya koymaktadır. Bununla birlikte turizm alanında bilgi ve tekniğin artarak önem kazanması, turizm personelinin hizmet içi eğitimini gerektirmektedir. Ayrıca; tarihî, kültürel ve arkeolojik değerlere, doğaya ve çevreye duyarlı turizm olgusunun geliştirilmesi için turizm eğitiminin, hem teknik hem de davranışsal açıdan ele alınarak planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Örgün turizm eğitimi uzun sürelerde ve belirli dönemler halinde verildiğinden toplumun ve bireylerin değişen eğitim ihtiyaçlarına her zaman zamanında ve sürekli olarak yanıt verememektedir. Plan dışı, büyük çaplı değişmelerin olduğu dönemlerde ara kademe insan gücünün yetiştirilmesinde, hizmet içi eğitime gereksinim duyulduğunda ve artık örgün eğitim dışına çıkmış halkın eğitilmesi gerektiğinde, dinamik ve esnek bir

⁽⁴⁾ Araştırma konusu derslerin konularının ele alınışı hakkında bilgi için bk. Dere, Çalışkan, Özbaş (2002a, 2002b, 2002c).

yapıya sahip olan yaygın eğitim programlarına gereksinim duyulmakta ve bu programlar uygulanmaktadır.

1.3.2.2.1. Halk Eğitimi Kapsamında Turizm Eğitimi

Turizmde, etkinliği gerçekleştiren ve hizmet üreten insan olduğuna göre sosyal ilişkiler önem taşımaktadır. Turist, gittiği yöre ve ülkede yaşayan halkla, çalışan personelle iletişim kurmakta; davranış ve kültürler arasında karşılıklı etkileşim olmaktadır. Özyurt'a (1992a:20) göre halkın ve turizm sektörü dışında çalışıp da turistlerle iletişim halinde olan çalışanların, turizm konusunda bilinçli ve duyarlı olmaları önem taşımaktadır. Turizmin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için her türlü alt ve üst yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinin yanı sıra turizmin sosyal yönden içselleştirilmesi, halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Turizmin ve turistlerin kabullenilmediği, dışlandığı, kötü muamele gördüğü bir ülkede turistik alt ve üst yapı yatırımları ne denli gelişmiş olursa olsun turizmin gelişmesi mümkün görünmemektedir (Özyurt, 1992b).

Turizmciler olmadıkları halde, turistler ile doğrudan iletişimde bulunan diğer sektör çalışanlarının yapabilecekleri olumsuz davranışların ortaya çıkartabileceği problemler, halkın bilinçli olmasının önemini daha da arttırmaktadır. Turizm sektörünün insan ögesine dayalı olması ve yerel halk tarafından turistlere hizmet sunumu esnasında ortaya çıkabilecek olumsuzlukların, ülke imajı ile yakından ilintili olması, yaygın eğitimin önemini ortaya koymaktadır (Küçükaltan ve Boyacıoğlu, 2002: 289; Özyurt 1992b).

Ayrıca, turizmin kaynaklarından olan doğal ve kültürel değerlerin korunup geliştirilmesi konusu da turizmin gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Halkın turizm konusunda eğitimi sayesinde ülke turizminin gelişmesine katkıda bulunmaları, doğal ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi sağlanmaktadır. MEB XIII. Milli Eğitim Şûrası'nda yaygın eğitim konusunda "Kültürel ve tabii miras ile eski eserlerin korunmaları hususunda gerekli bilginin verilmesi ve bunlar hakkında bilinçlendirmenin yaratılması amacıyla yaygın eğitim programlarında bu konulara da yer verilmelidir." (MEB, 1990:133) kararı yer almaktadır.

Turizm potansiyeli çok yüksek olan Türkiye'nin uluslararası turizm pazarından hak ettiği payı alabilmesi için yapılması gereken çalışmalardan biri de halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesidir.

1.3.2.2.2. Mesleki Yaygın Eğitim

Turizm sektöründe, konaklama, yiyecek, içecek, ulaştırma, haberleşme, eğlence, sağlık, seyahat, tur düzenleme, kişisel hizmetlerin satın alınması vb. ekonomik faaliyet alanlarında üretim yapıldığından, sektörel yapı oldukça yaygın bir özellik göstermektedir. Dolayısıyla insana hizmet veren diğer sektörlerde olduğu gibi turizm sektöründe de personelin niteliği, hizmetin veriminde önemli rol oynamaktadır. “İnsan gücü kaynaklarının geliştirilmesi, hemen bütün dünyada ekonomik yaşam ve sosyal gelişme açısından anahtar bir faktör olarak değerlendirilmektedir.” (Ekin, 1997:128). Bunun için, işgücünün niteliğini yükseltecek önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu da ancak eğitimle mümkün olmaktadır (MEB, 1998:345).

Turizm işletmelerinden bazıları yaygın turizm eğitimi olanaklarından yararlanmakta, kuruluş aşamasından itibaren kendi personelinin yetiştirmekte, kurdukları kadroları sürekli hizmet içi eğitim faaliyetine tabi tutmakta, böylelikle personellerini dinamik bir yapıya kavuşturmaktadırlar.

Turizm talebi; ekonomik, siyasi vb. değişimler nedeniyle dönemsel dalgalanmalar göstermekte; bu durum da turizmde istihdamı etkilemektedir. Turizm talebinin yükselme dönemlerinde büyük bir eleman açığı ortaya çıkmakta, bu açığın kısa sürede kapatılabilmesi için eğitim çalışmalarının düzenlenmesi gerekmektedir. Yaygın turizm eğitimi çalışmaları ile turizme eleman yetiştirilmekte, çalışan elemanlara da hizmet içi eğitim verilerek nitelikleri yükseltilmektedir.

Mesleki yaygın turizm eğitimi, mesleki formasyon odaklı olmakla birlikte, toplumsal amaçlara da sahip olmalıdır. Eğitim programı; turizm anlayışı ve psikolojisi yaratmanın yanı sıra; işletme, personel ve kamuoyunda ‘turizmin insani yönü’ denilebilecek bir anlayışı da yerleştirebilmelidir (Adelsan, 1984:42).

1.4. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE ÜLKELERDEKİ TURİZM EĞİTİMİ

Avrupa Birliğinin turizm açısından önemli olduğu kabul edilen ülkelerinden Fransa, İspanya ve İngiltere’de turizm eğitim sistemleri, verilen eğitimin derecesine göre temel, orta, ileri ve üniversite düzeyinde olmak üzere dört gruba, İtalya’da ise temel, orta ve üniversite düzeyinde olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

Fransa’da temel turizm eğitimi, zorunlu eğitim dönemini takip eden ortaöğretim ikinci basamak düzeyinde, çıraklık eğitim merkezlerinde ve meslek liselerinde; kalifiye işçi olarak da nitelendirilebilecek olan en alt seviye personeli yetiştirmek amacı ile uygulanmaktadır. Orta ve ileri seviyelerde turizm eğitimi veren programların amaçları, sektörde çalışabilecek uzmanlar; üniversite düzeyinde verilen turizm eğitiminin amacı ise turizm sektörüne yönetici yetiştirmektir. Üniversite düzeyinde turizm eğitimi lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir.

İspanya’da temel turizm eğitimi, orta öğrenimini tamamlamamış ya da tamamlayamamış öğrencilere verilmektedir. Amacı, kalifiye işçi olarak da nitelendirilebilecek olan en alt seviye personeli yetiştirmektir. Orta seviyede turizm eğitimi, zorunlu eğitim sonrası ortaöğretim kapsamındaki mesleki eğitim okullarında verilmektedir. Bu programlardan mezun olan öğrenciler ya ileri seviyede turizm eğitimi almak için mesleki teknik eğitim programlarına devam etmekte ya da uzman olarak mezun olup turizm sektöründe çalışma hakkını elde etmektedirler. İleri seviyede turizm eğitimi alan öğrenciler; aşçılık, otel işletmeciliği, seyahat acenteciliği veya turistik ticaret alanlarında ileri uzmanlık derecesine sahip olmaktadırlar. Tüm turizm sektörünü tek başlık altında toplayan üniversite seviyesindeki üç yıllık turizm eğitimi tamamlayan öğrenciler, “Turistik İşletmeler ve Aktiviteler Diploması” olarak kıdemli yönetici unvanını kazanmaktadırlar.

İngiltere’de temel turizm eğitimi, nitelikli işçiler yetiştirmek amacı ile zorunlu eğitimlerini tamamlayanlara kurslar düzeyinde verilmektedir. Orta seviyede turizm eğitimi, teknik kolejler olarak adlandırılan okullarda verilmekte, mezunlar sektörde çalışma hakkını elde etmenin yanı sıra eğitimlerine bir üst seviyede devam etme hakkını elde etmektedirler. İleri derecede turizm eğitimi; zorunlu eğitim

döneminden sonra, ileri eğitim kolejlerinde veya özel kolejlerde verilmektedir. Mezunlar ileri düzeyde uzman olarak turizmde çalışmakta ya da üniversiteye girebilmektedirler. En üst seviyede olan üniversite eğitime mesleki eğitim okullarından mezun olanlar devam edebilmektedirler.

İtalya’da temel seviyede turizm eğitimi veren programların temel amacı, kalifiye işçi yetiştirmektir. Orta seviyede turizm eğitimi veren okullardan mezun olanlar, operasyon yöneticisi seviyesinde uzmanlığa hak kazanmaktadırlar. Üniversiteden mezun olanlar, turizm sektöründe yönetici olarak çalışabilmektedirler.

Ülkelerin turizm eğitimleri göz önüne alındığında, ihtiyaçlardan kaynaklanan farklılıklarla birlikte beklentilerin ortak olduğu görülmektedir.

İkinci Bölüm

İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1, 2, 3 DERSLERİNİN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ANKARA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sisteminin, öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, her bakımdan yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesi gereklidir. Türkiye’de zorunlu sekiz yıllık ilköğretim eğitiminin amaçlarından biri; öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda hayata, bir üst öğrenime hazırlanmalarını sağlamaktır. (MEB, 2001). Doğru ve uygun mesleğe yönlendirme ile okullarda meslek tanıtımlarının yeterince ve uygun zamanda yapılabilmesi, bu amaçla uygulanan ders programlarının verimli olması ile sağlanabilecektir.

Türkiye’de ilköğretim okulları 6, 7 ve 8. sınıflarında, turizm bilinci vermenin yanı sıra mesleğe yönlendirmeyi de hedefleyen seçmeli Turizm 1, 2, 3 dersleri uygulanmaktadır. Araştırmanın konusunu; öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda bu derslerin genel ve özel amaçlarının gerçekleştirilme düzeylerinin dersin içeriği ve uygulanması yönünden araştırılarak verimliliğinin ortaya konulması oluşturmaktadır.

2.1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ülkeler; ekonomik yönden kalkınabilmek için kendi koşullarına en uygun sektörlerin gelişmesine ağırlık vermektedirler. Bazı ülkeler coğrafi konumlarının elverişsizliği, turizm potansiyelinin çok zayıf olması gibi nedenlerle ekonomilerini sanayi ve tarıma dayandırmakta, turizmden beklenti içine girmemekte ya da çok az girmektedirler. Bazı ülkeler kalkınmalarında turizm de dahil bütün sektörlerden beklenti içine girmekte, turizmin geliştirilmesinden yarar ummaktadırlar. Ülkelerin bazıları da turizm potansi-

yellerinin yüksekliği, coğrafi konumlarının ve iklim koşullarının elverişli olması, bunun yanında diğer sektörlerin geliştirilmesinin çok daha güç olması gibi nedenlerle ekonomik gelişmelerini, diğer sektörlerle nazaran turizm sektörüne dayandırmaktadırlar. Türkiye, kalkınabilmek için bütün sektörlerin geliştirilmesine çaba harcamaktadır. Döviz arzının artırılarak dış ödemeler açığının kapatılabilmesi, yeni istihdam alanlarının açılması, bölgeler arası gelir dağılımının dengeye gelebilmesi vb. nedenlerle turizmin gelişmesine önem vermektedir. Gürbüz'e göre (1994:79) "Türkiye, turizmde büyük oynamayı kendisine hedef edinmiştir."

Bir ülkede turizmin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için doğal, kültürel ve tarihsel kaynakların varlığının önemli ölçüde olması, gerekli ve vazgeçilmez bir koşuldur. Ancak kaynakların varlığı tek başına, bir ülkenin turizminin gelişmesi için yeterli değildir. Turizm sektörünün geliştirilebilmesi için ülkede uygulanan turizm eğitimi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, turizm yatırımlarının nitelikli ve yeterli şekilde gerçekleştirilebilmesi, tanıtımın yeterince yapılabilmesi, kısacası turizmin önemsenmesi gerekmektedir. Türkiye'de turizm sektörünün kalkınması hedef olarak alındığından, turizme yönelik teşvik, yatırım, tanıtım ve eğitim çalışmaları önemsenmekte; bu doğrultuda çeşitli kararlar alınmakta ve uygulanmaktadır.

Doğru ve uygun meslek seçimi, işgücü verimini ve ekonomik refahı artırmaktadır. Doğru meslek seçimi yapamadığından istemediği bir alanda eğitim alan, mesleğini sevmeyen çalışanların varlığı ne yazık ki kalkınmayı olumsuz yönde etkilemekte, verimliliği düşürmekte, sürekli sevebileceği bir başka işe geçmeye çalışan gizli işsizler ordusu oluşturmaktadır. Doğru ve uygun meslek seçimini sağlayabilmek amacıyla ilköğretim okullarında çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. "İlköğretim Okulu Öğrencilerini Hayata Hazırlama ve Mesleki Rehberlik Projesi (1997)" ve "İlköğretim Mesleki Rehberlik Projesi (1999)", "İlköğretim seçmeli Turizm Dersleri" bu uygulamalara örnek olarak verilebilir (meb.gov.tr, 2006). İlköğretim okullarında, uygulanan seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin genel ve özel amaçları, öğrencileri turizm konusunda bilinçlendirmeyi, bunun yanı sıra ilköğretim okullarının amaçları arasında yer alan meslek tanıtımı ve doğru mesleğe yönlendirmeyi de kapsamaktadır. Fakat bu dersler, MEB'in amaçlarında belirtildiği gibi ilköğretimin son ders yılının ikinci yarısında değil, üç ayrı ve birbirine

bağlı olarak üç eğitim öğretim dönemi boyunca, yani 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanmaktadır.

Seçmeli turizm 1, 2, 3 derslerinin, programlarında belirtilen amaçları gerçekleştirip gerçekleştiremediği ve ne ölçüde gerçekleştirip ne ölçüde yetersiz kaldığı önem taşımaktadır. Zira uygulanmakta olan bir ders, gerçekleştirmeyi hedeflediği kazanımları gerçekleştirebildiği ölçüde verimlidir, uygulanmaya devam etmelidir. Aksi takdirde ya gerekli değişiklikler yapılarak günün gereksinimlerine yanıt verebilecek niteliklere kavuşturulmalı, ya bir başka programla değiştirilmeli ya da kaldırılmalıdır.

Bu araştırma, MEB tarafından 2006-2007 eğitim öğretim döneminden itibaren kademeli olarak ilköğretim okulları eğitim öğretim programlarında yer almaması planlanan seçmeli Turizm 1, 2, 3 ders programlarının yeterliliğinin araştırılmasına, günümüz gerekleri doğrultusunda değerlendirilmesine, halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve turizm mesleğinin tanıtımı açısından bilgi ve anlayış kazandırıcı nitelikte olup olmasına yönelik araştırmaların yapılarak bunlara yönelik önerilerin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2.1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bilinçli yapılan meslek seçiminin iş verimini ve kalitesini artırdığı bilinmektedir (Ekin, 1997:254). İlköğretim eğitimi tamamladıktan sonra meslek liselerine gitmeyi düşünen öğrencilerin kendilerine uygun ve sevebilecekleri bir mesleğe yönelmeleri gereklidir. Turizm konusunda çalışmaya uygun olan öğrencilerin kendilerine uygun mesleğe yönelmelerinde, ilköğretim okullarında altıncı sınıftan itibaren üç eğitim öğretim dönemi süresince verilen seçmeli Turizm derslerinin katkı ve yeterliliğinin ortaya konulması önemlidir. Ayrıca, halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi, Türkiye gibi turizm potansiyeli yüksek olan bir ülke için oldukça gerekli olduğundan, bu bilincin oluşabilmesi konusunda, zorunlu eğitim öğretim döneminde verilen seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin katkısının araştırılması gerekmektedir.

Yapılan gözlem ve görüşmeler sonucunda, seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin içeriklerinin bir kısmının öğrenci düzeyi üzerinde, mesleği tanıtmaya ve yönlendirme konusunda yetersiz olduğu; derslere çoğunlukla turizm eğitimi almamış ve branş öğretmenleri yerine farklı branşlardan öğretmenlerin görevlendirildiği, dolayısıyla ders amaçlarına ulaşılamadığı görülmüştür.

Türkiye’de turizmin daha iyi düzeylere gelebilmesi için turizm eğitiminin gerekliliği üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Nitelikli personel yetiştirilmesi için örgün ve yaygın eğitim uygulamaları ile bu konuda yapılanların ve yapılması gerekenlerin neler olması gerektiği üzerine de birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. İlköğretim okulları seçmeli Turizm 1, 2, 3 ders programlarının verimliliği konusunda çalışmalara rastlanmadığından ve bu konuda çalışılması önemli olduğundan, ilköğretim okulları seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin verimliliği/yeterliliği ya da yetersizliği üzerine yapılabileceklerin saptanmasının gerekliliği, konunun önemini ortaya koymaktadır.

2.1.3. HEDEF KİTLE

Çalışmanın hedef kitlesini; MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Eğitim, Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığı, MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü, MEB Ticaret ve Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Üniversitelerin turizm eğitimi veren fakülte ve bölümleri, İlköğretim okullarında seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerini veren öğretmenler ile dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır.

2.1.4. SINIRLILIKLAR

Araştırmada, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilerek Eylül 1998 tarih ve 2492 sayılı MEB Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan “Öğretim Programı” inceleme konusu yapılmıştır. Araştırma, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin yeterliliğini saptamakla sınırlı tutulmuştur. Alan araştırması 2004-2005 eğitim-öğretim döneminde Ankara iline ait dokuz ilçede ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerini alan 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri

ile söz konusu dersi aynı ilçelerde veren öğretmenlere yönelik iki tür anketle sınırlandırılmıştır.

2.1.5. VARSAYIMLAR

İlköğretim okullarında seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 dersleri dışında uygulanan mesleğe yönlendirme çalışmalarının verimli/yeterli olduğu; deneklerin çoğunluğunun yeterli olduğu ve örneklemini temsil ettiği varsayılmıştır.

2.1.6. TERİMLERİN TANIMI

Araştırma içerisinde sık kullanılan sözcük, söz grupları ve kavramların tanımları aşağıda, araştırmada kullanıldığı çerçevede kalınarak verilmiştir.

Eğitim Programı : “Bir eğitim kurumunun çocuklar ve gençler için sağladığı, amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetlerdir.” (Varış, 1996:7)

Öğretim Programı : “Eğitim programı içerisinde ağırlık taşıyan, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan, bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan bilgi ve becerinin, eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük programdır.” (Aksel, 2001:35)

Turizm Politikası : Bugünkü ekonomik ve sosyal gelişme karşısında turizm politikası; bir ülkenin tüm insanlarına turizme katılarak maddi ve manevi dinlenme imkanları sağlamak, çevreyi koruyarak turizm ihtiyaçlarının karşılanması için gereken en uygun alt ve üst yapıyı kurmak amacıyla kamu yönetiminin turizm alanına dayalı ve doğrudan her türlü müdahalesidir (Şavklı, 1991:31).

2.1.7. HİPOTEZLER

Araştırmanın hipotezleri, konunun niteliği ve bütünlüğü açısından iki başlık altında toplanmıştır.

2.1.7.1. Ders Programlarının Verimliliğinin Öğretmen Düşüncelerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Hipotezler

Bu bölümde; öğretmenlerin branş ve turizmle ilgili aldıkları eğitim bağımsız değişkenleri ile ders programının amaç, içerik ve öğrenme-öğretme süreçlerine, değerlendirmesine ilişkin görüşlerini test etmek amacıyla oluşturulan hipotezler verilmiştir.

H₁ : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

H₂ : Öğretmenlerin branşları ile derslerin konularının öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olduğunu düşünceleri arasında ilişki vardır.

H₃ : Öğretmenlerin branşları ile derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin ders amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünceleri arasında ilişki vardır.

H₄ : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmaları arasında ilişki vardır.

H₅ : Öğretmenlerin branşları ile derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünceleri arasında ilişki vardır.

H₆ : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin üç eğitim öğretim döneminde uygulanması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

H₇ : Öğretmenlerin branşları ile derslerin Türkiye'nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanmaları arasında ilişki vardır.

H₈ : Öğretmenlerin branşları ile öğrencilerin başarıları konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

2.1.7.2. Ders Programlarının Verimliliğinin Öğrenci Düşüncelerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Hipotezler

Bu bölümde; öğrencilerin sınıf ve aldıkları seçmeli Turizm dersi gibi bağımsız değişkenlerle ders programının amaçlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme süreçlerine ve değerlendirmesine ilişkin görüşlerini test etmek amacıyla oluşturulan hipotezler araştırılmıştır.

H₁ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır.

H₂ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmin gelişmesinde üzerlerine görev düştüğünü düşünmeleri arasında ilişki vardır.

H₃ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini bilmeleri arasında ilişki vardır.

H₄ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile meslek olarak turizmciliği seçmeleri, turizm eğitimi almayı istemeleri arasında ilişki vardır.

H₅ : Öğrencilerin aldıkları turizm dersi ile derste kazandıkları bilgileri günlük yaşamda kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır.

2.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Türkiye'de, ilköğretim okulları 6, 7 ve 8. sınıflarında seçmeli olarak uygulanmakta olan Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarının verimliliğinin, ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri ışığı altında değerlendirilmesini konu edinen bu araştırmada uygulanan araştırma yöntemi, aşağıda belirtilen başlıklar altında verilmiştir.

2.2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Teorik ve uygulamalı olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilen çalışma, bir alan araştırması niteliğindedir. Teorik aşamada, literatür taraması ve görüşmeler yapılmış,

derlenen bilgiler araştırmada kullanılmıştır. Uygulama aşamasında, araştırma kapsamında hazırlanan anketlerin öğretmen ve öğrencilere uygulanmasıyla elde edilen veriler, istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Ulaşılan bulgular değerlendirilerek sonuç ve öneriler geliştirilmiştir.

2.2.2. EVREN

Araştırmanın evrenini; Ankara ili Altındağ, Çankaya, Çubuk, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerindeki ilköğretim okullarında, 2004-2005 eğitim öğretim döneminde İlköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerini alan 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile bu ilçelerde, araştırma konusu dersi veren öğretmenler oluşturmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı APK arşivinden elde edilen bilgiler doğrultusunda düzenlenen ve çalışma kapsamında anket uygulanacak öğrenci örnekleminin belirlendiği evreni gösteren tablo, çalışma sonunda (Ek 1) verilmiştir. Araştırma evreninden yararlanılarak öğrencilerin ilçelere, sınıflara ve cinsiyete ilişkin dağılımlarını gösteren tablolar oluşturulmuş (Tablo 2.1 ve Ek 3);_bu tablolardan, öğrenci örnekleminin oluşturulmasında yararlanılmıştır.

Tablo 2.1: Öğrenci Evreninin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı	6.Sınıf (Kız Öğr.)	6.Sınıf (Erkek Öğr.)	7.Sınıf (Kız Öğr.)	7.Sınıf (Erkek Öğr.)	8.Sınıf (Kız Öğr.)	8.Sınıf (Erkek Öğr.)	Okul Sayısı
Altındağ	758	762	605	618	673	816	13
Çankaya	1130	1157	1174	1305	1240	1385	21
Çubuk	41	28	28	40	35	34	1
Etimesgut	153	279	251	236	261	269	3
Gölbaşı	226	235	219	220	219	223	5
Keçiören	1297	1388	1356	1350	1651	1727	20
Mamak	627	640	536	542	609	625	14
Sincan	847	880	788	836	805	809	7
Yenimahalle	418	462	463	529	518	552	11
Toplam	5497	5831	5420	5676	6011	6440	95
TOPLAM	11.328 (%32,48)		11.096 (%31,82)		12.451 (%35,70)		95
Genel Toplam	34.875 (%100,0)						

Kaynak : MEB, APK Arşivi 2004 bilgilerine göre düzenlenmiştir.

Tablo 2.1'deki verilere göre öğrencilerin %32,48'i 6. sınıfta, %31,82'si 7. sınıfta, %35,70'i 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Ayrıca, araştırma alanı ilçeler genelinde;

- 6. sınıf kız öğrenci oranı % 48,53; erkek öğrenci oranı % 51,47,
- 7. sınıf kız öğrenci oranı % 48,85; erkek öğrenci oranı % 51,15,
- 8. sınıf kız öğrenci oranı % 48,28; erkek öğrenci oranı % 51,72'dir.

Millî Eğitim Bakanlığında yapılan araştırmalar sonucunda, araştırma konusu derslere öğretmenlerin ders tamamlama, görevlendirme vb. şeklinde girmesi nedeniyle sayılarının değişken olduğu, istatistik bilgilerinin oluşturulmadığı anlaşılmıştır. Öğretmen evreninin belirlenmesi aşamasında MEB'den sayısal veriler elde edilemediğinden, öğretmen örnekleme hesaplanırken evrenin genişliğinin belirlenmesinde, aşağıda belirtilen hesaplama yöntemi izlenmiştir.

34.875 olan öğrenci evreninin ortalama yirmi beşer kişilik sınıflarda eğitim-öğretim gördüğü kabul edilmiş; 1395 adet sınıf sayısına ulaşılmıştır. Seçmeli Turizm dersleri haftada 2 saat uygulandığından, bu sayı 2 ile çarpılarak haftalık toplam ders saati 2790 olarak bulunmuştur. Araştırma konusu derse giren öğretmenlerin haftada ortalama 15 saat derse girdikleri varsayılarak öğretmen sayısı 180 olarak hesaplanmış; bu sayı araştırmanın öğretmen evreni olarak kabul edilmiştir. Öğretmen evreninin araştırma alanı ilçelere dağılımı, oransal bir hesaplamaya gidilerek saptanmıştır. Dokuz ilçedeki toplam öğretmen sayısının, toplam öğrenci sayısına oranı dikkate alınarak her ilçedeki öğrenci sayısına düşen öğretmen sayıları elde edilmiştir. Örneğin Altındağ ilçesi için yapılan hesaplama; $4232 \times 180 / 34.875 = 21,84$ şeklindedir. Hesaplamalar sonucunda elde edilen değerlerde yuvarlama yapılmış; bu değerler Tablo 2.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2: Öğretmen Evreninin İlçelere Göre Dağılımları

İlçe Adı	Altındağ	Çankaya	Çubuk	Etimesgut	Gölbaşı	K.Ören	Mamak	Sincan	Y.Mahalle	Toplam Öğretmen (Denek)
Öğretmen Sayısı	22	38	2	6	6	46	18	26	16	180

2.2.3. ÖRNEKLEM

Çalışmada, ilköğretim okulları seçmeli Turizm 1, 2, ve 3 derslerini almakta olan öğrenciler ile dersleri veren öğretmenlere yönelik iki çeşit anket hazırlanmıştır. Denekler, Tablo 2.1 ve Tablo 2.2 ile Ek 1’de belirtilen öğrenci ve öğretmenlere ait araştırma evrenlerinden seçilmiştir. Örneklem belirlenirken evrendeki her ünitenin örnekleme girebilme olasılığının belli, bağımsız ve birbirine eşit, yani yansız olmasına; böylece evreni temsil edebilecek yeterli büyüklükteki bir örnekleme ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunu sağlayabilmek için, evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türü olan Oranlı Eleman (Tabakalı/Gruplandırılmış) Örnekleme türü uygulanmıştır⁽¹⁾ (Tablo 2.3).

Tablo 2.3: Öğrenci Örneklemine İlişkin İlçelere Oransal Dağılımı

İlçe Adı	Nüfus	Oran	Örnek Miktarı
ALTINDAĞ	4232	0,121348	34,67720
ÇANKAYA	7391	0,211928	60,56219
ÇUBUK	206	0,005907	1,68797
ETİMESGUT	1449	0,041548	11,87317
GÖLBAŞI	1342	0,038480	10,99641
KEÇİÖREN	8769	0,251441	71,85358
MAMAK	3579	0,102624	29,32649
SINCAN	4965	0,142366	40,68343
YENİMAHALLE	2942	0,084358	24,10688
N	34875	n	285,7673

Her ilçeden alınacak örneklem genişliği belirlenirken elde edilen sayılarda yuvarlama yapılmış, toplam öğrenci denek sayısı 287 olarak elde edilmiştir. İlçelere göre belirlenen örneklem genişlikleri, Tablo 2.4’te verilmiştir.

Tablo 2.4: Öğrenci Örneklemi

İlçe Adı	Altındağ	Çankaya	Çubuk	Etimesgut	Gölbaşı	K.Ören	Mamak	Sincan	Y.Mah.	Toplam
Öğrenci Sayısı	35	61	2	12	11	72	29	41	24	287

⁽¹⁾ Bilimsel araştırma yöntemleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Kalıpsız (1975); bk. Karasar (2005); bk. Çömlekçi (2001).

Tablo 2.3 ve 2.4’te verilen, her bir ilçeden (alt evrenden) alınacak öğrenci sayıları (eleman miktarları), her ilçenin evren içindeki payı oranında belirlenmiştir. Böylece örneklemin, evreni tüm alt dilimleri ile temsil etmesi güvence altına alınmıştır. Küçük fakat araştırma açısından çok önemli özellikleri olabilen bazı alt evrenlerin şans eseri araştırma dışında kalmaması için örneklem de kendi içinde; okulların bulunduğu sosyo-ekonomik çevre, öğrencilerin sınıfları, cinsiyetleri açılarından da oransal paylaş-tırma yöntemine tabi tutularak gruplandırılmıştır.

Tablo 2.4’te verilen örneklem, ilköğretim okullarının bulunduğu çevrelerin sosyo-ekonomik düzeyleri de dikkate alınarak toplam 95 ilköğretim okulundan seçilmiştir. Araştırma evrenine giren her ilçedeki okul sayısı, öğrencilerin okullardaki sayılarının oransal dağılımlarına göre hesaplanmıştır. Çubuk ilçesinde anket uygulanacak okul sayısı belirlenirken sonuç 0,19 elde edilmiş; buna rağmen 1 okul seçilmesi uygun görülmüştür. Bunun sonucunda anket uygulanacak öğrenci sayısında bir değişme olmamakla birlikte, anket uygulanacak toplam okul sayısı, 19 olarak belirlenmiştir. İlçelere ve sınıflara göre belirlenen öğrenci örneklemine anket uygulanacak uygulama okullarının saptanması, ilçelerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak yapılmıştır (Ek 4).

Öğrenci örnekleminin sınıflara göre dağılımı belirlenirken Ankara’daki dokuz ilçenin toplam öğrenci nüfusu göz önünde tutulmuş, öğrenci örnekleminin sınıflara göre dağılımı, o sınıftaki öğrenci sayısının ilçelerdeki toplam öğrenci sayısına oranı olarak belirlenmiştir. Örneğin; dokuz ilçedeki toplam öğrenci sayısı 34 875; altıncı sınıf öğrenci sayısı 11.328; yedinci sınıf öğrenci sayısı 11.096; sekizinci sınıf öğrenci sayısı 12.451’dir. Dokuz ilçedeki altıncı sınıf öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı, “ $100 \times 11328 / 34875 = \% 32,48$ ”; yedinci sınıf öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı, “ $100 \times 11096 / 34875 = \% 31,82$ ”; sekizinci sınıf öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı “ $100 \times 12451 / 34875 = \% 35,70$ ” olarak hesaplanmıştır. Her ilçedeki denek öğrencilerin sınıflara göre dağılımının belirlenmesinde bu oranlardan yararlanılmıştır. Örneğin; Altındağ ilçesindeki 6. sınıf denek öğrenci sayısı belirlenirken Altındağ toplam denek sayısı olan 35’in $\% 32,48$ ’i alınmış; sonuç 11,34 (yaklaşık 11) öğrenci olarak hesaplanmıştır. Diğer hesaplamalar da bu doğrultuda yapılmıştır. İlçe bazında değil de Ankara bazında hesaplamaya gidilmesinin nedeni; deneklerin sınıflara göre dağılımının

ilçelerin durumuna göre etkilenmemesi, sonucun daha genel bir özellik taşıması gerektiğinin düşünülmesidir (Ek 5).

Denek öğrencilerin sınıf ve cinsiyetlerine göre dağılımları; araştırmanın evrenini oluşturan ilçelerdeki öğrencilerin sınıflarına ve cinsiyetlerine göre sayısal toplamalarına, ilçelerdeki toplamalarının ayrı ayrı oranlanmasıyla belirlenmiştir.

Anketin, örnekleminin belirlenmesi aşamasında kız ve erkek öğrencilerin sayıları, evrende yer alan öğrencilerin sayılarına orantılanarak alındığından, hesaplamalarda yuvarlama yapılması nedeniyle kız öğrencilerin (-%1,14) ve erkek öğrencilerin (+%1,14) sayılarında %1,14 oranında bir sapma meydana gelmiştir. Bu sapmanın sonucu etkileyecek nitelikte olmamasından dolayı anket, 136 kız (%47,40) ve 151 erkek (%52,60) öğrenciye uygulanmıştır (Tablo 2.7 ve Ek 4).

Anket uygulanacak öğretmen örnekleminin genişlikleri okulların oransal dağılımları doğrultusunda belirlenmiştir (Tablo 2.5).

Tablo 2.5: Öğretmen Örneklemi

İlçe Adı	Altındağ	Çankaya	Çubuk	Etimesgut	Gölbaşı	Keçiören	Mamak	Sincan	Y.mahalle	Toplam
Okulların Dağılımı (%)	14	22	1	3	5	21	15	7	12	100
Öğretmen Sayısı	11	19	1	3	3	23	9	13	8	90

Kaynak: MEB, APK Arşivi 2004 bilgilerine göre düzenlenmiştir.

2.2.4. VERİ KAYNAKLARI VE VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmada, yerli ve yabancı literatür taraması yapılarak birincil ve ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Ayrıca, dersin programı göz önünde tutularak düzenlenen anketler, 2004-2005 eğitim-öğretim döneminde, Ankara iline ait 9 ilçede, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 veya 3 derslerini alan 287 öğrenci ve bu dersi veren 90 öğretmene uygulanarak bilgi toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketler, önce deneme formu şeklinde hazırlanmış; anketin düzeni, yazımı, anlatımı, soruların

amaca uygun ve yeterli olma durumu hakkında; G.Ü. Eğitim Fakültesi, G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, A.Ü.Fen Fakültesi öğretim üyelerinden; TTKB Eğitim Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığı, TTKB Öğretim Materyalleri Geliştirme İnceleme Merkez Müdürlüğü uzmanlarından görüş alınmıştır. Gerekli düzenleme ve değişiklikler yapıldıktan sonra deneme formu niteliğindeki anket formunun, Mamak ilçesi Ege İÖÖ öğretmen ve öğrencilerine ön uygulaması yapılmış, geçerlik ve güvenilirliği belirlenen anketler uygulanmıştır.

Öğretmen ve öğrencilere uygulanacak anketler ayrı formlar halinde düzenlenmiş ve ikişer bölümden oluşturulmuşlardır. Anketlerin birinci bölümlerinde kişisel bilgileri elde etmeye yönelik; ikinci bölümlerinde ise ders programının amaçlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme süreçlerine ve değerlendirmesine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Her iki tür anket formunda yer alan kapalı uçlu sorulara ilişkin yanıtlar için “Evet”, “Çoğunlukla”, “Kısmen”, “Çok az” ve “Hayır” şeklinde beşli Likert Ölçeği kullanılmıştır. Deneklere, ayrıca dikkate alınmak üzere anketlerin son kısımlarında, dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve daha verimli olabilmesi için, anket formunda yer almayan konulara ilişkin görüşleri sorulmuştur.

2.2.5. ANALİZ DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

Anketlere verilen yanıtlara “Evet” için 1, “Çoğunlukla” için 2, “Kısmen” için 3, “Çok az” için 4 ve “Hayır” için 5 değerleri kodlanmış; kodlar bilgisayarda SPSS paket programına yüklenmiştir. Anket sonuçlarına göre düzenlenen tabloların çiziminde Excel; frekans ve Chi-Square (Ki-Kare) analizlerinin yapılmasında SPSS; yazım aşamasında Word paket programları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

2.3. ARAŞTIRMA BULGULARI

İlköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin verimliliği üzerine öğretmenlere yönelik yapılan anket çalışması sonucunda, elde edilen verilerin analizi ile ulaşılan bulgular, dört ana başlık altında verilmiştir. Bir ve ikinci başlıklarda, deneklerin kişisel

durumlarına ilişkin bulgular; üç ve dördüncü başlıklarda deneklerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programlarına ilişkin görüşlerine ait bulgular yer almaktadır.

2.3.1. ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL DURUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Çalışma örneklemine alınan öğretmenlerin kişisel özelliklerini niteleyebilmek için cinsiyet, branş, meslekteki kıdem ve turizmle ilgili bir eğitim alıp almadıkları konularına ilişkin bulgular elde edilmiştir (Tablo 2.6).

Tablo 2.6: Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler

Kişisel Bilgiler		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	53	58,9
	Erkek	37	41,1
Branş	Ticaret Öğ.	19	21,1
	Diğer Branşlar	71	78,9
Mesleki Kıdem	0-10 Yıl	45	50,0
	11 Yıl ve Üzeri	45	50,0
Turizm Eğitimi	Turizm Eğitimi Almış	19	21,1
	Turizm Eğitimi Almamış	71	78,9

Tablo 2.6’da, örneklemdaki öğretmenlerin yaklaşık beşte üçünün (%58,9) kadın, beşte ikisinin (%41,1) ise erkek olduğu görülmektedir. Derse giren öğretmenlerin branşlarında görülen bu şekildeki dağılım, okullarda turizmle ilgili branşta yeterli sayıda öğretmen olmamasından kaynaklanmaktadır (Ek 6). Örnekleme giren öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçünün turizmle ilgili bir eğitim almadığı, tamamının ise turizmle ilgili hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir (Ek 7). Ayrıca, Ek 7’de belirtilen bulgulara göre;

- 36 sınıf öğretmeninden (Ek 6) yalnızca birinin turizmle ilgili bir alanda yüksek lisans mezunu olduğu, diğerlerinin turizmle ilgili hiçbir eğitim almadığı,
- Ticaret öğretmenlerinden (n=19) üçünün, turizmle ilgili bir alanda yüksek lisans mezunu; onunun, G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi mezunu; ikisinin turizmle ilgili bir bölümden ön lisans mezunu olduğu,
- Sosyal Bilgiler (n=14) öğretmenlerinden birinin, turizmle ilgili bir bölümden ön lisans mezunu olduğu,

- Coğrafya (n=7) öğretmenlerinden bir kişinin, turizmle ilgili bir alanda yüksek lisans mezunu, bir kişinin de turizmle ilgili bir bölümden ön lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Derse giren öğretmenlerin branş dışı olmalarının yanı sıra %78,9 oranında turizmle ilgili bir eğitim almamış olmalarının nedeni; öğretmenlerin, söz konusu derslere girebilmeleri için dersle ilgili herhangi bir eğitim belgesine (diploma, sertifika vb.) sahip olmalarının zorunlu tutulmamasıdır. Dersin verimliliği adeta önemsenmeksizin öğretmenler, okul yönetimlerince ders tamamlamaları (maaş karşılığı haftada 15 saat ve fazlası ek ders ücretine tabi) amacıyla seçmeli Turizm derslerinde görevlendirilmektedirler.

2.3.2.ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL DURUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Çalışma örneklemine alınan öğrencilerin kişisel özelliklerini niteleyebilmek için, uygulanan anket yardımıyla; cinsiyet, öğrenim görmekte oldukları sınıf, aldıkları seçmeli Turizm dersi ve Turizm dersini seçme nedenlerine ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2.7: Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Kişisel Bilgiler		Frekans	%
Cinsiyet	Kız	136	47,4
	Erkek	151	52,6
Sınıf	6. Sınıf	91	31,7
	7. Sınıf	94	32,8
	8. Sınıf	102	35,5
Aldıkları Turizm Dersi	Turizm 1	91	31,7
	Turizm 2	94	32,8
	Turizm 3	102	35,5
Dersi Seçme Nedeni	İlgi	76	26,5
	Okul Yönetimi	173	60,3
	Sebepsiz	38	13,2

Tablo 2.7’de, örnekleme giren öğrencilerin birbirine yakın sayılarda olduğu görülmektedir. Tabakalı örnekleme yöntemine göre örneklem seçilirken ilçelerdeki kız ve erkek öğrencilerin sayılarının, araştırma evrenindeki kız ve erkek öğrencilerin sayılarına oranı alınarak belirleme yapılmıştır (Bk. Ek 3 ve 4).

8. sınıf öğrencilerin %35,5 (n=102) ile en yüksek sayıda olmasıyla beraber her sınıfa ait örneklem sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tabakalı örnekleme yöntemine göre örneklem seçilirken ilçelerdeki öğrencilerin sınıflara göre sayılarının, araştırma evrenindeki öğrencilerin sınıflara göre sayılarına oranı alınarak belirleme yapılmıştır (Bk. Ek 5).

İlköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 dersleri, birbirini takiben alınması gereken derslerdendir: Turizm 2 dersini alan bir öğrenci mutlaka Turizm 1 dersini önceden almış; Turizm 3 dersini alan bir öğrenci mutlaka Turizm 1 ve Turizm 2 derslerini önceden almış olmalıdır. Ayrıca, bir öğrenci seçmeli Turizm 1 dersini almaya 6. sınıfta başlayabileceği gibi 7. ya da 8. sınıfta da başlayabilir. Tablo 4.2'deki verilere göre;

- Turizm 1 dersini toplam 287 öğrenci almıştır.
- Turizm 2 dersini toplam 196 öğrenci almıştır.
- Turizm 3 dersini toplam 102 öğrenci almıştır. Anketin ikinci bölümündeki sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar değerlendirilirken bu durum dikkate alınmıştır.

Okullarda öğretmen ve yöneticilerle yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda, seçmeli derslerin genellikle öğrenciler tarafından bağımsız olarak değil, okul yönetiminin yönlendirmesiyle seçildiği belirlenmiştir. Bu yönlendirme, toplumun turizm konusunda bilinçlendirilmesi açısından olumludur. Ancak bu yönlendirmenin asıl nedeni olarak okul idareleriyle yapılan görüşmelerde, ilköğretim okullarında verilen çeşitli seçmeli derslerin branş öğretmenlerinin her okulda yeterli sayıda olmaması gösterilmiştir. Ayrıca, seçmeli derslerinin öğrencilerin tercihine bırakılması durumunda ders programlarını ve uygulama alanlarını düzenlemenin zorlukları belirtilmiştir. Bu durumla ilgili saptanan diğer bir sonuç da Turizm dersinin uygulanması en kolay seçmeli derslerden olduğunun düşünülmesidir.

2.3.3. ÖĞRETMENLERİN, TURİZM 1, 2, 3 DERS PROGRAMLARINA AİT GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın örneklemine giren doksan öğretmene; ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programlarına ilişkin görüşlerini alabilmek amacıyla uygulanan anket

formunda; programın amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutları ile ilgili her ders için otuzar adet soru sorulmuştur. Elde edilen bulgulara ait frekans tabloları, anketin bölümleri itibarıyla ayrı ayrı başlıklar altında verilmiştir.

2.3.3.1. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Örnekleme giren öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 ders programlarının amaçları hakkındaki görüşlerini almak üzere, ankette beşer soru sorulmuştur. Anketlerin analizi sonucunda bu bölüme ilişkin elde edilen bulgular, Tablo 2.8’de verilmiştir.

İlköğretim seçmeli Turizm derslerinin amaçlarının yeterliği ile ilgili yanıtlar, üç ders için de orta değerlerde toplanmıştır. Bu sonucun nedeni olarak öğretmenlerin çoğunluğunun, turizmle ilgili eğitim almamaları ve branş öğretmeni olmamalarından dolayı, ders programının amaçlarının yeterlik düzeyi ile ilgili keskin yanıtlardan kaçınımış olmaları düşünülmektedir.

- Dersin amaçlarının öğrenci davranışına dönüştürülebilmesi ile ilgili olarak, Turizm 1 ve 2 için “Çok az”, Turizm 3 için ise “Hayır” yanıtı verilmiştir. Bu sonucun nedeni olarak özellikle Turizm 3 dersi olmak üzere derslerin yoğun bilgi aktarımını kapsamaması görülmektedir.

- Derslerin amaçlarının kendi aralarında tutarlı olması konusunda elde edilen sonuçların nedeni olarak Turizm 1 ve 2 derslerinin birbirini takip eden konuları içermesi; Turizm 3 dersinin, mesleğe yönlendirme amacını taşımakla birlikte turistik tesislerle ilgili yoğun bilgi aktarımını kapsamaması gösterilebilir.

Tablo 2.8: Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım

İlköğretim seçmeli turizm 1, 2, 3 derslerinin programlarında belirtilen amaçlar;	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
1. Tasarlanan eğitim sonuçlarını gerçekleştirecek yeterlilikte midir?	f %	3 3,5	23 26,7	38 44,2	20 23,3	2 2,3	86 100,0	4 4,7	20 23,5	39 45,9	20 23,5	2 2,4	85 100,0	0 0,0	13 15,7	24 28,9	36 43,4	10 12,0	83 100,0
2. Öğrenci davranışına dönüştürülebilecek nitelikte midir?	f %	2 2,3	8 9,3	24 27,9	46 53,5	6 7,0	86 100,0	2 2,4	7 8,2	28 32,9	41 48,2	7 8,2	85 100,0	0 0,0	4 4,8	10 12,0	27 32,5	42 50,6	83 100,0
3. Kendi aralarında tutarlı mıdır?	f %	9 10,5	25 29,1	31 36,0	16 18,6	5 5,8	86 100,0	9 10,6	23 27,1	32 37,6	16 18,8	5 5,9	85 100,0	8 9,6	12 14,5	18 21,7	30 36,1	15 18,1	83 100,0
4. Öğrenci düzeyine uygun mudur?	f %	17 19,8	40 46,5	20 23,3	6 7,0	3 3,5	86 100,0	19 22,4	34 40,0	26 30,6	5 5,9	1 1,2	85 100,0	7 8,4	9 10,8	11 13,3	10 12,0	46 55,4	83 100,0
5. Ülke ve toplumumuzun gereksinimlerine yanıt vermekte midir?	f %	8 9,3	9 10,5	26 30,2	30 34,9	13 15,1	86 100,0	8 9,4	10 11,8	28 32,9	31 36,5	8 9,4	85 100,0	6 7,2	3 3,6	14 16,9	28 33,7	32 38,6	83 100,0

• Ders amaçlarının öğrenci düzeyine uygunluğu konusunda öğretmenlerin³⁶ Turizm 1 ve 2 ders amaçlarının öğrenci düzeyine uygun olduğu yönündeki yaklaşımları kuvvetlidir. Turizm 3 dersinin amaçları, Turizm 1 ve 2 derslerinin amaçlarından daha farklı niteliktedir. Turizm 3 dersi, mesleğe yönlendirmeyi amaç edinmekle birlikte turistik tesislerle ve turizm personeli ile ilgili öğrenci düzeyini aşan nitelikte ayrıntılı bilgilere yer vermektedir.

• Derslerin amaçlarının ülke ve toplumun gereksinimlerine yanıt verme düzeyinin düşük olduğu düşünülmektedir.

2.3.3.2. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri

Örnekleme giren öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarının içeriği hakkındaki görüşlerini almak üzere, ankette on ikişer soru sorulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 2.9’da verilmiştir.

• Turizm 1 ve 2 ders konularının Turizm 3 ders konularına göre amaçlara daha uygun düzenlendiği düşünülmektedir. Bunun nedeni, Turizm 3 dersinin amaçlarının; turizm bilinci verme, mesleğe yönlendirme hususlarında ağırlık taşımakla birlikte, konularının Turizm Tesisleri Yönetmeliği’ni özetleyen bir nitelikte, teorik yanı oldukça ağır şekilde düzenlenmiş olmasıdır.

• Konuların öğretim ilkelerine uygun hazırlanmış olması konusunda Turizm 3 dersi için verilen “Hayır” yanıtları, öğretmenlerin, dersin konularının öğretilebilirlik konusunda olumlu nitelikler taşımadığını düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 2.9: Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım

İlköğretim seçmeli turizm 1, 2, 3 derslerinin konuları;	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
6. Dersin genel ve özel amaçlarına uygun olarak düzenlenmiş midir?	f %	14 16,3	34 39,5	28 32,6	9 10,5	1 1,2	86 100,0	13 15,3	34 40,0	27 31,8	10 11,8	1 1,2	85 100,0	5 6,1	9 11,0	21 25,6	29 35,4	18 22,0	82 100,0
7. Öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmış mıdır?	f %	15 17,4	22 25,6	30 34,9	19 22,1	0 0,0	86 100,0	16 18,8	22 25,9	31 36,5	16 18,8	0 0,0	85 100,0	4 4,9	9 11,0	11 13,4	20 24,4	38 46,3	82 100,0
8. İlgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılamakta mıdır?	f %	17 19,8	27 31,4	26 30,2	11 12,8	5 5,8	86 100,0	18 21,4	22 26,2	25 29,8	13 15,5	6 7,1	84 100,0	4 4,9	6 7,3	15 18,3	19 23,2	38 46,3	82 100,0
9. İlgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini aşmakta mıdır?	f %	5 5,8	5 5,8	15 17,4	17 19,8	44 51,2	86 100,0	7 8,2	6 7,1	16 18,8	17 20,0	39 45,9	85 100,0	48 58,5	10 12,2	7 8,5	2 2,4	15 18,3	82 100,0
10. Birbirleri ile ilişkili ve tamamlayıcı mıdır?	f %	11 12,8	25 29,1	36 41,9	14 16,3	0 0,0	86 100,0	12 14,1	26 30,6	27 31,8	20 23,5	0 0,0	85 100,0	4 4,9	8 9,8	18 22,0	28 34,1	24 29,3	82 100,0
11. Öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte midir?	f %	8 9,3	8 9,3	23 26,7	38 44,2	9 10,5	86 100,0	4 4,7	5 5,9	27 31,8	40 47,1	9 10,6	85 100,0	0 0,0	0 0,0	11 13,8	14 17,5	55 68,8	80 100,0
12. Öğrencide turizm bilincinin oluşmasına/ gelişmesine hizmet eder mi?	f %	8 9,3	12 14,0	32 37,2	32 37,2	2 2,3	86 100,0	7 8,2	14 16,5	32 37,6	31 36,5	1 1,2	85 100,0	2 2,5	4 4,9	15 18,5	21 25,9	39 48,1	81 100,0

Tablo 2.9 (Devam)

İlköğretim seçmeli turizm 1, 2, 3 derslerinin konuları;	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
13. Öğrencinin günlük yaşamında yararlanabilmesine elverişli midir?	f %	5 5,8	26 30,2	34 39,5	18 20,9	3 3,5	86 100,0	4 4,7	25 29,4	34 40,0	20 23,5	2 2,4	85 100,0	0 0,0	5 6,1	15 18,3	41 50,0	21 25,6	82 100,0
14. Öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/ meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte midir?	f %	5 5,8	8 9,3	17 19,8	26 30,2	30 34,9	86 100,0	7 8,2	24 28,2	24 28,2	22 25,9	8 9,4	85 100,0	2 2,4	4 4,9	16 19,5	32 39,0	28 34,1	82 100,0
15. Öğrencinin, Türkiye'nin turizm potansiyelinin farkına varmasını sağlar mı?	f %	14 16,3	25 29,1	25 29,1	18 20,9	4 4,7	86 100,0	13 15,3	36 42,4	22 25,9	11 12,9	3 3,5	85 100,0	3 3,7	4 4,9	13 15,9	36 43,9	26 31,7	82 100,0
16. Öğrencinin, turizmin ülke ekonomisi içindeki önemini kavramasını sağlayacak nitelikte midir?	f %	7 8,1	4 4,7	14 16,3	39 45,3	22 25,6	86 100,0	25 29,4	23 27,1	22 25,9	15 17,6	0 0,0	85 100,0	4 4,9	6 7,3	13 15,9	23 28,0	36 43,9	82 100,0
17. Öğrencide, turizmin gelişmesi için görev bilinci yaratır mı?	f %	9 10,5	12 14,0	22 25,6	42 48,8	1 1,2	86 100,0	4 4,7	13 15,3	26 30,6	39 45,9	3 3,5	85 100,0	0 0,0	4 4,9	17 20,7	18 22,0	43 52,4	82 100,0

• Deneklerin çoğunluğu, Turizm 3 ders konularının, ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılamadığını düşünmektedir. Turizm 3 dersinin 8. sınıfta verildiğine dikkat çekildiğinde bu düzeydeki öğrencinin bilgi gereksiniminin daha çok mesleki bilgiler ile bu konudaki eğitim alanları bilgisi olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda Turizm 3 dersinin öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılamakta yetersiz kaldığı görülmektedir.

• Anketin 8. sorusu ile bağlantı kurulduğunda, Turizm 3 dersinin konularının ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılamadığını düşünen deneklerin, konuların öğrenci düzeyini aştığını düşündükleri anlaşılmaktadır. Turizm 3 dersinin konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılamak yerine, seviyelerinin çok üzerinde olduğu söylenebilir. Turizm 1 ve 2'nin konularının ise 8. ve 9. sorulara verilen yanıtlara göre, öğrenci düzeyine uygun olduğu düşünülmektedir.

• Öğretmenler, Turizm 1 ve 2 ders konularını kısmen birbirleri ile ilişkili ve tamamlayıcı bulmaktadırlar. Turizm 3 dersinin konuları (Ek 2) incelendiğinde, genel bir bütünlük taşımakla birlikte birbirlerini tamamlayıcı nitelikte düzenlenmedikleri görülmektedir.

• Elde edilen bulgulara göre, başta Turizm 3 dersi olmak üzere Turizm 1 ve 2 ders konularının öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığı düşüncesi, denekler arasında yaygın olduğu söylenebilir.

• Öğretmenler, konuların amaçlara uygun düzenlenmesi ile ilgili olarak anketin (Ek 11) 6. sorusu için Turizm 1 ve 2 için olumlu, Turizm 3 için ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, 11. sorunun yanıtları incelendiğinde, Turizm 1 ve 2 ders konularının öğrencilerin ilgisini kısmen ya da çok az çektiği, Turizm 3 ders konularının ise öğrencilerin ilgisini çekmediği belirtilmiştir (Tablo 2.9). Öğretmenlerin, amaçların öğrenci davranışına dönüştürülebilmesine yönelik 2. soruya verdikleri yanıtların, çoğunlukla Turizm 1 ve 2 için “Çok az”, Turizm 3 için ise “Hayır” seçeneklerinde toplandığı görülmektedir. Ek 2’de verilen ders programlarına göre, Turizm 1 ve 2 ders amaç ve konuları, Turizm 3 dersine göre ağırlıklı olarak turizm bilinci vermeye yönelik

hazırlanmıştır. Bu saptamalar bir arada düşünüldüğünde, dersin amaçlarından olan öğrencide turizm bilinci oluşturma'nın yeterince gerçekleştirilemediği söylenebilir.

40

- Turizm 1 ve 2 ders konularının günlük yaşamda “Kısmen”, Turizm 3 ders konularının “Çok az” kullanılabildiği düşünülmektedir. Bunun nedeni, derslerin uygulamalı olarak işlenememesi (Tablo 2.10) ve Turizm 3 dersinin yoğun bir şekilde Turizm Tesisleri Yönetmeliği'ne ilişkin teorik mevzuat bilgileri içermesi olarak düşünülebilir.

- Konuların, öğrencileri turizm eğitimi ve mesleğine yönlendirebilmesi ile ilgili soruya Turizm 1 için verilen yanıtların, dersin özel amaçları ve konuları (Ek 2) göz önüne alındığında, uygun nitelikte olduğu söylenebilir. Turizm 2 dersinin içeriğinde yer alan, Türkiye'nin turizmin ekonomiye katkısı ve turizm eğitimi konularında verilen bilginin, öğrencilerin turizmle ilgili meslek seçme veya öğrenim görme isteğini artırdığı düşünülebilir. Turizm 3 konularının turizm personeline ait bilgiler içermesine rağmen turizmle ilgili meslek ve eğitime yönlendirme yapacak nitelikte olmadığı, deneklerin verdikleri yanıtlara göre düşünülebilir. İlköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programları (Ek 2) incelendiğinde, programın “Açıklamalar” bölümünde; “Bu program ile turizme duyarlı bireyler yetiştirmek; alanda profesyonel meslek adamı olmayı planlayanları haberdar etmek amaçlanmaktadır.” ve “Öğrencilere çevrelerinde bulunan turizmle ilgili iş alanları tanıtılır; turizmin önemli, aynı zamanda da zevkli bir iş alanı olduğu kavratılır.” ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Derslerin özel amaçları ile konuları incelendiğinde ise bu hususlara yönelik açıklama ve düzenlemenin yeterince yapılmadığı; yalnızca Turizm 2 dersinde Turizm eğitimi, Turizm 3 dersinde de turizm personeli ile ilgili bilgilere yer verildiği görülmektedir.

- Turizm 1 ve 2 ders konularının Turizm 3 ders konularına göre öğrencinin, Türkiye'nin turizm potansiyelinin farkına varmasını daha fazla sağladığı düşünülmektedir. Bunun nedeni olarak Turizm 1 dersinde; turistik yerler ve korunması; turizmin gelişmesini sağlayan etkinlikler; Turizm 2 dersinde turizm çeşitleri; Turizm 3 dersinde turizm işletmeleri konularının (Ek 2), Türkiye'den örneklerle işlenebilmesi belirtilebilir.

- Konuların, öğrencinin, turizmin ülke ekonomisi içindeki önemini kavraması konusundaki yanıtların derslerin özel amaçları doğrultusunda dağıldığı⁴¹ görülmektedir. Turizmin ülke ekonomisi içindeki yeri ve öneminin öğrenciye kavratılması, Turizm 2 dersinin özel amaçlarındandır. Turizm 1 dersinde ise “Turizmin Gelişmesini Sağlayan Etkinlikler” konusu, turizmin gelir getirici yönlerinden söz edebilmeyi sağlamaktadır.

- Derslerin programlarında ortak olan “Açıklamalar” bölümünde, “Ülkemiz, turizm kaynakları bakımından çok zengindir. Doğal güzellikleri, tarihî ve kültürel değerleri ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. İnsanımızın yapısında var olan konuk-severlik duyguları da diğer ülkelere göre ülkemize avantaj sağlamaktadır. Bu ders ile öğrencilere turizme önemli katkısı olan tarihî değerlerimizi ve doğal zenginliklerimizi koruma bilinci verilmek istenmektedir.” ve “Öğrencilere turizmin gelişmesinde üzerlerine düşen görevleri yerine getirme bilinci kazandırılır.” (Ek 2) ifadeleri yer almaktadır. Derslerin özel amaçları ve konularının düzenlenmesinde ise bu ifadeye yönelik bir düzenleme yapılmamıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenler, derslerin işlenmesinde, programın açıklamalar bölümünü dikkate alarak uygun konularda turizmin gelişmesi için görev bilinci vermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Derslerin genellikle uygulamalı değil, aksine teorik olarak işlenmesinin ve derslere çoğunlukla turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin (Ek 7) de konuların, turizmin gelişmesi için görev bilinci yaratması konusundaki olumsuz sonuçları ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

2.3.3.3. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Örnekleme giren öğretmenlerin ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 ders programlarının öğrenme-öğretme süreçleri hakkındaki görüşlerini almak üzere, ankette on birer soru sorulmuştur. Anketlerin analizi sonucunda, Tablo 2.10 ve Tablo 2.11’de verilen bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2.10: Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Öğrenme - Öğretme Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım

Aşağıdaki soruları, Turizm 1 dersinin öğrenme öğretme süreçlerini göz önüne alarak yanıtlayınız.	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
18. Öğretim programında dersin işlenişi ile ilgili verilen açıklamalar yeterli midir?	f %	9 10,5	5 5,8	21 24,4	42 48,8	9 10,5	86 100,0	9 10,6	6 7,1	20 23,5	40 47,1	10 11,8	85 100,0	6 7,3	8 9,8	12 14,6	41 50,0	15 18,3	82 100,0
19. Programda belirlenen haftalık ders saati, bilgilerin kalıcılaşabilmesi ve amaçların gerçekleşebilmesi için yeterli midir?	f %	29 33,7	24 27,9	20 23,3	5 5,8	8 9,3	86 100,0	28 32,9	25 29,4	21 24,7	3 3,5	8 9,4	85 100,0	21 25,6	22 26,8	22 26,8	6 7,3	11 13,4	82 100,0
20. Amaçları gerçekleştirilmede dersin yalnızca kuramsal bilgi verilerek işlenmesi yeterli olabilir mi?	f %	1 1,2	2 2,3	6 7,0	22 25,6	55 64,0	86 100,0	1 1,2	2 2,4	6 7,1	20 23,5	56 65,9	85 100,0	1 1,2	2 2,4	3 3,7	18 22,0	58 70,7	82 100,0
21. Genel amaçlardan “dersin uygulamalı olarak işlenmesine özen gösterilerek çevrede bulunan turizmle ilgili yerlere geziler düzenlenmesi” uygulamada gerçekleştirilebilmekte midir?	f %	2 2,3	0 0,0	3 3,5	4 4,7	77 89,5	86 100,0	2 2,4	0 0,0	3 3,6	5 6,0	74 88,1	84 100,0	2 2,4	0 0,0	0 0,0	4 4,9	76 92,7	82 100,0

Tablo 2.10 (Devam)

Aşağıdaki soruları, Turizm 1 dersinin öğrenme süreçlerini göz önüne alarak yanıtlayınız.	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
22. Ders konuları işlenirken diğer derslerin konuları ile bağlantı kurulabilmekte midir?	f %	9 10,5	4 4,7	28 32,6	36 41,9	9 10,5	86 100,0	9 10,6	5 5,9	24 28,2	36 42,4	11 12,9	85 100,0	5 6,1	4 4,9	8 9,8	22 26,8	43 52,4	82 100,0
23. Konular, belirlenen ders süresi içerisinde işlenerek amaca ulaşılabilen midir?	f %	14 16,3	41 47,7	20 23,3	6 7,0	5 5,8	86 100,0	15 17,6	38 44,7	23 27,1	5 5,9	4 4,7	85 100,0	4 4,9	16 19,5	28 34,1	19 23,2	15 18,3	82 100,0
24. Derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesi, dersin amaçlarına ulaşmasında olumsuz etki yaratır mı?	f %	30 34,9	24 27,9	16 18,6	9 10,5	7 8,1	86 100,0	30 35,3	24 28,2	16 18,8	8 9,4	7 8,2	85 100,0	32 39,0	22 26,8	16 19,5	6 7,3	6 7,3	82 100,0

Tablo 2.11: Turizm Ders Programlarının Öğrenme - Öğretme Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım

Aşağıdaki soruları, turizm 1, 2, 3 derslerinin eğitim öğretim süreçlerini göz önüne alarak yanıtlayınız.	Frekans ve %	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
25. Dersin seçmeli olarak uygulanmasına katılıyor musunuz?	f %	22 26,8	4 4,9	6 7,3	23 28,0	27 32,9	82 100,0
26. Dersin, üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünüyor musunuz?	f %	20 23,3	14 16,3	9 10,5	3 3,5	40 46,5	86 100,0
27. Dersin; 4, 5, 6, 7, 8. sınıfları kapsayan geniş bir eğitim öğretim dönemi aralığında (öğrenci yaşını da dikkate alarak) uygulanmasını doğru buluyor musunuz?	f %	26 30,2	2 2,3	10 11,6	21 24,4	27 31,4	86 100,0
28. Dersin, Türkiye'nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanıyor musunuz?	f %	56 65,1	16 18,6	6 7,0	3 3,5	5 5,8	86 100,0

- Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çoğunluğu, derslerin programlarında dersin işlenişi ile ilgili verilen açıklamaların yeterli olmadığını düşünmektedirler. Açıklamaların yeterli olmamasının nedeni, derslerin işlenişi ile ilgili ayrıntılara girmemesi; genel nitelikte olmasıdır (Ek 2).

- Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin çoğunluğunun, haftalık ders saatinin bilgilerin kalıcılılaşabilmesi ve amaçların gerçekleştirilmesi için yeterli olduğunu düşündükleri söylenebilir. Dersler genellikle sınıf içinde ve teorik olarak işlendiğinden, öğretmenler tarafından haftalık ders saati, büyük oranda yeterli görülmektedir.

- Turizmin özünde gitmek, gezmek kavramları vardır. Turizmin, uygulama alanlarında bulunulmadan kavranması olası değildir. Öğretmenlerin çoğunluğu, derslerin amaçlarının gerçekleştirilmesi için yalnızca kuramsal bilgi verilerek derslerin işlenmesinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

- Programda “Seçmeli Turizm dersinin uygulamalı olarak işlenmesine özen gösterilerek çevrede bulunan turizmle ilgili yerlere geziler düzenlenir.” ifadesine karşın, öğretmenlerin (Tablo 2.6, Ek 6 ve 7) ve okul idaresinin dersin amaçları hakkında yeterince bilinçli ve duyarlı olmaması, derslerde turistik yerlere gezi düzenlenmemesinin nedeni olarak düşünülmektedir.

- Dersler işlenirken diğer ders konuları ile bağlantı kurulamadığı yönünde görüşler belirtilmiştir. İlköğretim seçmeli Turizm 1 ve 2 derslerinin konuları incelendiğinde, kısmen de olsa ilköğretim okullarındaki Sosyal Bilgiler, Coğrafya vb. derslerin bazı konularına yakınlık gösterdiği görülmektedir. Dersler arası bağlantı kurulamasının nedeni olarak öğretmenlerin derslere yeterince hazırlıklı girmemeleri ve konulara hakim olmamaları düşünülmektedir.

- Öğretmenler, İlköğretim seçmeli Turizm 1 ve 2 derslerinin konularının programda belirtilen ders süresi içinde işlenerek amaçlarına ulaşılabilmesi konusunda, Turizm 3 dersine göre daha olumlu yaklaşımda bulunmuşlardır. Tablo 2.9 göz önüne alındığında, derslerin amaçlarına tam ulaşamadığı, fakat deneklerce bu durumun ders süresi ile ilişkilendirilmediği söylenebilir.

- Deneklerin çoğunluğu, kendileri de turizm eğitimi almamış olmakla birlikte (Tablo 4.5) derslere, turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin, dersin amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yaratacağını düşünmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun nedeni, öğretmenler tarafından, turizm konusunun içine girdikçe derinleşmesi ve turizm bilinci vermenin özel ihtisas alanı olması şeklinde belirtilmiştir.

- Öğretmenlerin verdikleri yanıtlarda görüş farklılıkları, en alt ve en üst seçeneklerde gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu, derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmamakta, önemli bir bölümü ise derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmaktadır. Bunun, derse giren öğretmenlerin yalnızca %21,1’inin (Ek 7) turizmle ilgili bir eğitim almış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Elde edilen bulgular incelenirken “Çoğunlukla” yanıtlarındaki yoğunluk da dikkate alındığında, dağılımın “Evet” ve “Hayır” seçenekleri arasında yakınlık gösterdiği söylenebilir. Öğretmenlerin yanıtlarının iki uçta (“Evet”, “Çoğunlukla” ve “Hayır” seçeneklerinde) toplanmasına, derslere branş dışı olan ve turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin neden olduğu düşünülmektedir.

- Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin çoğunluğunun, derslerin geniş bir eğitim öğretim dönemi aralığında ‘öğrenci yaşını da dikkate alarak’ uygulanmasını doğru bulmadıkları söylenebilir. Öğretmenlerin yanıtlarının iki uçta (“Evet”, “Çok az” ve “Hayır” seçeneklerinde) toplanmasına, derslere branş dışı olan ve turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin neden olduğu düşünülmektedir.

- Deneklerin çoğunluğu, derslerin, Türkiye’nin tüm bölgelerinde uygulanması gerektiğini düşünmektedirler. Bunun nedeni, doğal ve kültürel değerler yönünden çok zengin olan Türkiye’nin hemen her bölgesinin turizm potansiyelinin yüksek olması; turizmde istihdam alanının geniş olması nedeniyle turizm yönünden gelişmiş bölgelere iş gücü göçünün yüksekliği, turizmin bankacılıktan sigortacılığa geniş bir yelpaze ile karşılıklı etkileşim içinde olması; çevre koruma, tanıtım gibi nedenlerle halkta turizm bilincinin oluşmasının gerekliliği gösterilebilir.

2.3.3.4. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

Örnekleme giren öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2, 3 ders programlarının öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili görüşlerini almak üzere, ankette 2 soru sorulmuştur. Yanıtların analizi sonucunda, Tablo 2.12’de verilen bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2.12: Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Değerlendirme Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Dağılım

Aşağıdaki Soruları, turizm 1 dersinin değerlendirilme sürecini göz önüne alarak yanıtlayınız.	Frekans ve %	Turizm 1						Turizm 2						Turizm 3					
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	Hayır	Toplam
29. Dersin değerlendirilmesinin (yazılı ve sözlü sınavlar, ödev, proje vb.), amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını ölçecek nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz?	f %	11 12,8	8 9,3	25 29,1	28 32,6	14 16,3	86 100,0	10 11,8	10 11,8	21 24,7	31 36,5	13 15,3	85 100,0	5 6,1	11 13,4	16 19,5	32 39,0	18 22,0	82 100,0
30. Dersin amaçları tam olarak göz önüne alındığında öğrencilerin başarılı olduklarını düşünüyor musunuz?	f %	10 11,6	28 32,6	25 29,1	18 20,9	5 5,8	86 100,0	8 9,4	25 29,4	31 36,5	16 18,8	5 5,9	85 100,0	4 4,9	15 18,3	17 20,7	28 34,1	18 22,0	82 100,0

- Ders değerlendirmeleri, amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığını ölçmede yetersiz bulunmaktadır. Bulgulara ait bu dağılımın nedeni, derslerin amaçlarının öğrencilere teorik bilgi vermek kadar uygulamalı bilgi ve turizm bilinci vermeyi de içermesidir. Öğrencilerin turizm bilinci kazanmaları, turizmle ilgili bir mesleğe yönelmeleri vb. ve bunların davranışa dönüşmesinin değerlendirmesinde uygulanmakta olan yöntemlerin uygun olmadığı görülmektedir.

- Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre başarı düzeyi, derslerin sırasına göre giderek düşmektedir. Deneklerin, 1, 2, 3, 4, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 22 ve 23. anket sorularına (Ek 11) verdikleri yanıtlar ile 30. soruya verdikleri yanıtlar paralellik göstermektedir. Bunun nedeni, derslerin uygulanması sonucu, turizmle ilgili bilgi ve davranışların öğrenciye tam olarak kazandırılmamasıdır.

2.3.3.5. Öğretmenlerin Dikkate Alınmasını İstedikleri Diğer Hususlar

Uygulanan anketin sonunda, öğretmenlerin ankete eklemek istedikleri hususları yazabilecekleri bir bölüm oluşturulmuştur. Yapılan araştırmada ayrıca dikkate alınacağı belirtilerek öğretmenlere yöneltilen “Dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve daha verimli olabilmesi için bu anket formunda yer almayan konulara ilişkin görüşleriniz varsa yazınız.” ifadesi, yedi ğretmen tarafından yanıtlanmıştır. Öğretmenlerin bu bölümde eklemek istedikleri hususlar, “Müfredat”, “Dersin işlenişi”, “Gezi” ve “Eğitim” başlıkları altında toplanarak tablolaştırılmıştır (Ek 8).

- “Müfredat” başlığı kapsamında, ğretmenlerin;
 - Turizm 3 ders konularının öğrencilerin ilgisini çekmediği,
 - Turizm 1 ve 2 derslerinin zorunlu olması gerektiği,
 - Derslerin programlarının kapsamı ile ders saatlerinin uyumsuz olduğu,
 - Ders programlarının zenginleştirilmesi gerektiği,
 - Türkiye’nin turizm potansiyeli ve turizmin ekonomideki yerinin daha çok vurgulanması gerektiği düşünceleri verilmiştir.
- “Dersin işlenişi” başlığı kapsamında ğretmenlerin;
 - Derslerin işlenişinde araç gerecin yetersiz olduğu,

- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile müze yetkilileriyle işbirliği yapılarak okullara gerekli dokümanın sağlanması gerektiği,
- Ders kitaplarının bilgi, resim, örnek vb. bakımından yetersiz olduğu konularındaki görüşleri verilmiştir.
- “Gezi” başlığı kapsamında bir  ğretmen;
 - Otel, motel vb. yerlerin ziyaret edilebilmesi için gerekli iznin alınmasında zorluk çektiklerine ilişkin görüşünü belirtmiştir.
- “Eğitim” başlığı kapsamında  ğretmenler;
 - Hizmet içi eğitim isteklerini dile getirmişlerdir.

Araştırmanın kapsamı göz önünde tutulduğuunda, belirtilen görüşlerden en önemlilerinin, ders süreleri ile ders içeriklerinin uyumsuz ve ders araç gerecinin yetersiz olduğu düşünülmektedir.

Anketin bu bölümünde düşüncelerini belirten öğretmenlerin kişisel bilgileri incelendiğinde, hiç birinin turizmle ilgili eğitim almadığı g r lm ştir.

2.3.4. ÖğRENCİLERİN, TURİZM 1, 2, 3 DERS PROGRAMLARINA AİT GöRüşLERİNE İLİşKİN BULGULAR

Araştırmanın  rneklemine giren 287 öğrenciye (Tablo 2.3; Tablo 2.4); ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programlarına ilişkin görüşlerini alabilmek amacıyla anket uygulanmıştır. Anket formunda; programın amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin 30 adet soru sorulmuştur. Anket uygulanması aşamasında deneklerle bizzat g r ş lm ştir. Anket sonuçlarının ne amaçla kullanılacağı ve sınav gibi algılanmaması gerektiği,  ğrenci yaşının ve düzeyinin getirebileceği sorunlar düşünülerek sözlü olarak anlatılmıştır. Anket uygulaması sonucunda elde edilen bulgulara ait frekans tabloları, anketin bölümleri itibarıyla ayrı başlıklar altında aşağıda verilmiştir.

2.3.4.1. Öğrencilerin, Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında öğrencilere uygulanan anketlerin ikinci bölümünde, öğrencilerin ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin program amaçlarına ilişkin görüşlerini almaya yönelik 18 soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin frekans tabloları, 18 sorunun da yer aldığı Tablo 2.13'te birleştirilerek düzenlenmiştir.

Anket formlarında, 18 soruya da yanıt vermeyen birer kişi olmuş; her soru için % 0,3 olan bu değer, tabloda ayrıca gösterilmemiştir. Tabloların birleştirilerek verilmesiyle programların amaçlarına ilişkin öğrenci görüşleri toplu olarak görülebilmüş ve yorumlaya kolaylık getirilmiştir.

Tablo 2.13: Öğrencilerin Turizm 1, 2 ve 3 Ders Programlarının Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar

Aşağıdaki sorular, derste edinilen bilgi ve davranışlar göz önüne alınarak yanıtlanmıştır.		Evet		Çoğunlukla		Kısmen		Çok Az		Hayır		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1	Turizmle ilgili temel kavram ve bilgileri (turizm, turist, turizmin başlıca özellikleri ve çeşitleri, turistik yer) öğrendiniz mi?	223	77,7	37	12,9	20	7,0	3	1,0	3	1,0	286	99,7
2	İç ve dış turizmin ülke ekonomisine etkilerini biliyor musunuz?	211	73,5	32	11,1	20	7,0	13	4,5	10	3,5	286	99,7
3	İnsanları turizme yönelten etkenleri öğrendiniz mi?	199	69,3	43	15,0	26	9,1	13	4,5	5	1,7	286	99,7
4	Doğal ve kültürel turistik yerlerin sınıflandırılmasını, bu yerlerin turizm açısından önemini ve korunması gerektiğini kavradınız mı?	189	65,9	58	20,2	24	8,4	9	3,1	6	2,1	286	99,7
5	Turizmin gelişmesini sağlayan etkinliklerin neler olduğunu ve önemlerini öğrendiniz mi?	196	68,3	50	17,4	25	8,7	13	4,5	2	0,7	286	99,7

Tablo 2.13 (Devam)

Aşağıdaki sorular, derste edinilen bilgi ve davranışlar göz önüne alınarak yanıtlanmıştır.		Evet		Çoğunlukla		Kısmen		Çok Az		Hayır		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
6	Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?	136	47,4	51	17,8	47	16,4	34	11,8	18	6,3	286	99,7
7	Bireylerin turizme olan katkıları doğrultusunda turizmin gelişmesinde üzerinize düşen görevlerin olduğunu düşünüyor musunuz?	188	65,5	48	16,7	24	8,4	16	5,6	10	3,5	286	99,7
8	Turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini biliyor musunuz?	161	56,1	56	19,5	27	9,4	20	7,0	22	7,7	286	99,7
9	Turizmin toplumlar arasındaki kültürel kaynaşmayı ve dostluğu geliştirerek dünya barışına katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?	186	64,8	44	15,3	29	10,1	17	5,9	10	3,5	286	99,7
10	Türkiye'deki turizm eğitimi ile ilgili başlıca sınıflamalar hakkında bilgi edindiniz mi?	109	38,0	54	18,8	40	13,9	35	12,2	48	16,7	286	99,7
11	Halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve nitelikli turizm personeli yetiştirilebilmesi için gerçekleştirilen turizm eğitiminin turizme katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?	165	57,5	52	18,1	32	11,1	19	6,6	18	6,3	286	99,7
12	Ulaştırmanın özelliklerini ve turizmdeki önemini öğrendiniz mi?	190	66,2	40	13,9	22	7,7	21	7,3	13	4,5	286	99,7
13	Haberleşmenin turizmde önemli olduğunu düşünüyor musunuz?	199	69,3	35	12,2	23	8,0	14	4,9	15	5,2	286	99,7
14	Meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir ortaöğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi ister misiniz?	90	31,4	22	7,7	21	7,3	52	18,1	101	35,2	286	99,7
15	Turizm işletmelerinin neler olduklarını ve başlıca özelliklerini öğrendiniz mi?	135	47,0	58	20,2	41	14,3	29	10,1	23	8,0	286	99,7
16	Turizm personelinde bulunması gereken genel ve göreviyle ilgili nitelikleri öğrendiniz mi?	130	45,3	50	17,4	50	17,4	29	10,1	27	9,4	286	99,7
17	Turizmde reklam ve propagandanın amaçları, araçları, önemi ve gerekliliği hakkında bilgi edindiniz mi?	169	58,9	41	14,3	32	11,1	22	7,7	22	7,7	286	99,7
18	Türkiye'deki turizm tanıtım kuruluşları hakkında belli başlı sınıflamalar bilgisi edindiniz mi?	97	33,8	50	17,4	39	13,6	49	17,1	51	17,8	286	99,7

Tablo 2.13'teki dağılımlar incelendiğinde,

- 18 soru için verilen yanıtların büyük çoğunluğunun “Evet” seçeneğinde toplandığı görülmektedir.
- 10, 14 ve 18. sorulara (Ek 10) verilen “Hayır yanıtında yükselme görülmekle birlikte, bunların dışındaki sorulara verilen yanıtlar “Evet” seçeneğinden “Hayır” seçeneğine doğru giderek azalan bir görünümde dir.

Öğrenciye uygulanan anketin; öğrencinin yaşı, psikolojisi ve düzeyi sonucu, yanıltıcı bilgi içerebileceğinin göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. “Evet” ve “Çoğunlukla” yanıtlarının yüksek olduğu soruların içerikleri ile ilgili doğrudan bilgi ölçme ve davranış gözlemlmeye gidilmesi halinde, öğrencilerin verdikleri yanıtlar ile sonuçların tam olarak örtüşmeyeceği tahmin edilmektedir. Bunun nedeni, öğretmenlerin benzer sorulara verdikleri yanıtlardır.

Elde edilen veriler ışığında çözümlemeye gidildiğinde; 1-9, 11-13, 15-17. soruların (Ek 10) içerdiği amaçların, öğrenci tarafından çoğunlukla algılandığı ve kavrandığı anlaşılmaktadır.

“Türkiye’deki turizm eğitimi ile ilgili başlıca sınıflamalar hakkında bilgi edindiniz mi?” sorusu, Turizm 2 ders konularının kapsamındadır. Soruya verilen “Hayır” yanıtının %16,78 (48 kişi) olması, henüz Turizm 2 dersini almamış olan öğrencilerin sayısının 91 ve oranının %31,70 (Tablo 2.7) olması durumu çelişki yarattığından dolayı düşündürücüdür.

Tablo 2.13’te, “Meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir ortaöğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi ister misiniz?” şeklindeki, anketin 14. sorusuna verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde;

- %31,47 (90 kişi) “Evet”,
- %35,31 (101 kişi) “Hayır” seçeneklerinde yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir.

Ayrıca, Öğretmenlere uygulanan anketin 14. sorusuna (Ek 11) verilen yanıtlar da göz önünde tutulduğunda (Tablo 2.13) mesleğe yönlendirme açısından Turizm 1 dersinin yetersiz, Turizm 2 dersinin kısmen, Turizm 3 dersinin yetersiz olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 2.7'ye göre 91 öğrenci Turizm 1 dersini almış, diğerlerini almamıştır. Bu öğrenciler turizm eğitimi ve mesleği ile ilgili henüz bilgi edinmemişlerdir. Turizm 1 ve 2 derslerini alan 94 öğrenci ise turizm eğitimi ile ilgili bilgi edinmiş, turizm personelin tanımamıştır. Her öğrencinin turizmciliğe yönelmeyi istemeyeceği de düşünüldüğünde, soruya verilen “Hayır” ve “Çok az” yanıtları olağan düzeyde görülmektedir.

Anketin 18. sorusu olan “Türkiye’deki turizm tanıtım kuruluşları hakkında belli başlı sınıflamalar bilgisi edindiniz mi?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı da Tablo 2.7’deki veriler göz önünde tutulduğunda olağan düzeydedir.

2.3.4.2. Öğrencilerin, Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının İçeriğine İlişkin Görüşleri

Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programlarının içeriğine ilişkin görüşlerini almak üzere araştırma kapsamında öğrencilere uygulanan anketlerin ikinci bölümünde, altı adet soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları, Tablo 2.14’te verilmiştir.

Anket formlarında, altı soruya da yanıt vermeyen birer kişi olmuş; her soru için % 0,3 olan bu değer, tabloda ayrıca gösterilmemiştir. Tabloların birleştirilerek verilmesi sayesinde, programların içeriğine ilişkin öğrenci görüşleri toplu olarak görülebilmüş ve yorumlaya kolaylık getirilmiştir.

Tablo 2.14: Öğrencilerin Turizm 1, 2 ve 3 Derslerinin Program İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar

Aşağıdaki sorular, dersin konuları göz önüne alınarak yanıtlanmıştır.		Evet		Çoğunlukla		Kısmen		Çok Az		Hayır		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
19	Dersin Konularını Öğrenmekte Zorlanıyor musunuz?	17	5,9	6	2,1	9	3,1	26	9,1	228	79,4	286	99,7
20	Konular Birbirleri ile İlişkili midir?	193	67,2	43	15,0	28	9,8	14	4,9	8	2,8	286	99,7
21	Konular İlginizi Çekecek Nitelikte midir?	138	48,1	58	20,2	36	12,5	28	9,8	26	9,1	286	99,7
22	Konuların Önemli Olduğuna İnanıyor musunuz?	155	54,0	40	13,9	37	12,9	25	8,7	29	10,1	286	99,7
23	Derste Kazandığınız Bilgiler Günlük Yaşamınızda Kullanılabilmeye Elverişli midir?	132	46,0	56	19,5	40	13,9	32	11,1	26	9,1	286	99,7
24	Öğretilen Konu Sayısının / İçeriklerinin Gereğinden Fazla Olduğunu Düşünüyor musunuz?	78	27,2	28	9,8	24	8,4	30	10,5	126	43,9	286	99,7

Tablo 2.14 incelendiğinde 19. soru için;

- Çoğunlukla “Hayır” seçeneğinin seçildiği görülmektedir.
- Öğrencilerin büyük çoğunluğu, dersin konularını öğrenmekte zorlanmadığını; 17 öğrenci (%5,94 oranında) ise zorlandığını belirtmiştir.

Bunun nedeni, derslere çoğunlukla turizm eğitimi almamış ve branş dışı öğretmenlerin girmekte olması, dolayısıyla verilen bilgilerin yüzeysel kalması, öğrencinin de bunları öğrendiğini düşünmesidir.

Tablo 2.14 incelendiğinde 20, 21 ve 22. sorular için;

- Verilen yanıtlar “Evet” seçeneğinde yoğunlaşmıştır.

Öğretmenlere uygulanan anketin 10. sorusuna (Ek 11) ilişkin frekans ve yüzde dağılımları (Tablo 2.9) incelendiğinde, deneklerin çoğunluğunun ders konularının birbirleri ile ilişkili ve tamamlayıcı olması konusunda “Kısmen” ve “Çok az” yanıtlarını verdikleri görülmektedir. 11. soruya (Ek 11) ilişkin bulgular (Tablo 2.9) incelendiğinde

ise başta Turizm 3 dersi olmak üzere Turizm 1 ve 2 derslerinin konularının öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmadığı düşüncesi, denekler arasında yaygın olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlar ile öğretmenlerin benzer durumda verdikleri yanıtlar arasında uygunluk bulunmamaktadır. Bunun nedeni, anketi yanıtlayan öğrencilerin kendi gördükleri dersler açısından konuya yaklaşımlarıdır. 185 öğrenci, Turizm 3 dersini henüz görmemiştir. Öğretmenler, özellikle Turizm 3 konuları için 10 ve 11. sorulara (Ek 11) olumsuz yanıtlar vermişlerdir.

Tablo 2.14 incelendiğinde 23. soru için;

- Derste kazandıkları bilgilerin günlük yaşamlarında kullanılabilmeye elverişli olması konusunda öğrenciler çoğunlukla “Evet” yanıtını vermişlerdir.

Öğretmenlere uygulanan anketin, bu doğrultuda olan 13. sorusuna (Ek 11) ilişkin dağılımlar (Tablo 2.9) göz önünde tutulduğunda, öğretmenlerin Turizm 1 ve 2 için “Çoğunlukla” ve “Kısmen” seçeneklerini ağırlıklı seçtikleri, Turizm 3 için ise “Çok az” ve “Hayır” seçeneklerini seçtikleri görülmektedir. Deneklerden 185 öğrencinin (Tablo 2.7) henüz Turizm 3 dersini almadıklarına dikkat edildiğinde sonuçlar arasında tam bir çelişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 2.14’te, 24. soruya verilen yanıtların;

- %44,06’nın (126 kişi) “Hayır”,
- %27,27’sinin “Evet” seçeneklerinde ağırlık kazandığı dikkat çekmektedir.

Öğretmenlere uygulanan anketin 9. sorusuna (Ek 11) verilen yanıtların dağılımları (Tablo 2.9) göz önüne alındığında, deneklerin, Turizm 1 ve 2 ders konularının ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini aşmadığı, Turizm 3 için ise aştığını belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında bir uyum söz konusudur.

2.3.4.3. Öğrencilerin, Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilere, Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin programlarının öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin görüşlerini almak üzere araştırma kapsamında uygulanan anketlerin ikinci bölümünde, dört soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları, Tablo 2.15’te verilmiştir.

Anket formlarında, dört soruya da yanıt vermeyen birer kişi olmuş; her soru için % 0,3 olan bu değer, tabloda ayrıca gösterilmemiştir. Tabloların birleştirilerek verilmesi sayesinde, programların içeriğine ilişkin öğrenci görüşleri toplu olarak görülebilmiş ve yorumlama açısından kolaylık getirilmiştir.

Tablo 2.15: Öğrencilerin Turizm 1, 2 ve 3 Derslerinin Program Öğrenme-Öğretme Süreçlerine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar

Aşağıdaki sorular, dersin eğitim-öğretim süreçleri göz önüne alınarak yanıtlanmıştır.		Evet		Çoğunlukla		Kısmen		Çok Az		Hayır		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
25	Dersin konularını iyi anlayabilmeniz ve öğrenebilmeniz için haftalık ders saatini yeterli buluyor musunuz?	168	58,5	21	7,3	12	4,2	16	5,6	69	24,0	286	99,7
26	Turizm dersleri işlenirken uygulamaya yeterince yer veriliyor mu?	102	35,5	55	19,2	29	10,1	29	10,1	71	24,7	286	99,7
27	Dersin işlenişinde kullanılan araç gereç ilginizi çekiyor mu?	100	34,8	29	10,1	34	11,8	21	7,3	102	35,5	286	99,7
28	Dersin işlenişine etkin olarak katılma isteği duyuyor musunuz?	187	65,2	46	16,0	18	6,3	18	6,3	17	5,9	286	99,7

Tablo 2.15’te haftalık ders saatinin yeterliliği ile ilgili soruya verilen yanıtların dağılımı görülmektedir. Bu konuda;

- %58,74 oranında (168 kişi) yeterli,
- %24,13 oranında (69 kişi) ise yetersiz olduğuna dair görüş bildirilmiştir.

Öğretmenlere uygulanan anketin 19. ve 23. sorularına (Ek 11) verilen yanıtların dağılımları (Tablo 2.10) göz önüne alındığında, sürelerin yeterliliği konusunda özellikle Turizm 1 ve 2 dersleri için olumsuz yaklaşımın olmadığını söylemek mümkündür. Turizm 3 için ise bilgilerin kapsamlı olmasından dolayı sürenin kısmen yetersiz kaldığı belirtilebilir.

Tablo. 2.15.'te yer alan 26 soruya verilen yanıtların dağılımları incelendiğinde, öğretmen anketinde aynı konuda öğretmenlere yöneltilen 21. soruya (Ek 11) verilen yanıtlarla (Tablo 2.10) çelişen bir durumun ortaya çıktığı görülmektedir. Dersler işlenirken uygulamaya yeterince yer verilmesi konusunda öğretmenlerin, %82,2 - %85,6'lık bölümü, her ders için "Hayır" yanıtını vermiştir.

Okullarda branş öğretmenlerinin yetersizliğinden dolayı seçmeli derslere her yıl değişik öğretmenlerin görevlendirilmiş olması ve bu öğretmenlerin de turizm eğitimi almamış olmalarından dolayı ortaklaşa bir uygulama yürütememeleri gibi nedenlerle öğrencilerin her yıl değişik uygulamalara tabi oldukları düşünülebilir. Bu durumda değişik dönemlerde, gezi etkinliği düzenleyen öğretmenlerin de derslere girmiş olması büyük olasılıktır.

Tablo 2.15'te 27. soruya ilişkin verilen yanıtların dağılımının "Evet" ve "Hayır" seçeneklerinde toplandığı görülmektedir:

- 100 öğrenci (%34,97), derslerde kullanılan araç gerecin ilgisini çektiğini,
- 102 öğrenci (%35,66) ise ilgisini çekmediğini belirtmiştir.

Öğretmenlerle okullarda yapılan görüşmelerde ders araç gerecinin (ders kitabı, afişler, gezi dergileri vb.) kısıtlı ölçüde olduğu belirlenmiş, buna rağmen var olan araç gerecin öğrencilerin yarıya yakınının ilgisini çektiği Tablo 2.15'teki dağılımdan anlaşılmıştır.

Öğrencilerin 28. soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımın verildiği Tablo 2.15'te öğrencilerin;

- %65,38'inin (187 kişi) "Evet",

- %16,08'inin (46 kişi) "Çoğunlukla" yanıtlarıyla dersin işlenişine etkin olarak katılma isteği duyduğu görülmektedir.

Öğrenci anketinin 11. sorusuna (Ek 10) verilen yanıtların dağılımının (Tablo 2.13) "Evet" ve "Çoğunlukla" seçeneklerinde yoğunlaştığı göz önünde tutulursa dersler, öğrencilerin ilgisini çektiğinden derslere etkin olarak katılma isteği duymaları, bu doğrultuda olağan bir sonuçtur.

2.3.4.4. Öğrencilerin, Turizm 1, 2, 3 Ders Programlarının Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

Öğrencilere uygulanan anketlerin ikinci bölümünde, öğrencilerin ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığının değerlendirilmesiyle ilgili yapılan çalışmalara yönelik görüşlerini almak için 2 soru sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtlara ilişkin frekans tabloları, 2 sorunun da yer aldığı Tablo 2.16'da birleştirilerek düzenlenmiştir.

Anket formlarında, 2 soruya da yanıt vermeyen birer kişi olmuş; her soru için % 0,3 olan bu değer, tabloda ayrıca gösterilmemiştir. Tabloların birleştirilerek verilmesi sayesinde programların amaçlarına ilişkin öğrenci görüşleri toplu olarak görülebilmüş ve yorumlaya kolaylık getirilmiştir.

Tablo 2.16: Öğrencilerin Turizm 1, 2 ve 3 Derslerinin Program Değerlendirmesine İlişkin Görüşlerine Ait Dağılımlar

Aşağıdaki sorular, dersin değerlendirilmesi göz önüne alınarak yanıtlanmıştır.		Evet		Çoğunlukla		Kısmen		Çok Az		Hayır		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
29	Derste öğrendiğiniz bilgi ve edindiğiniz davranışların yazılı ve sözlü sınavlarla değerlendirilmesi sizce uygun mudur?	175	61,0	25	8,7	21	7,3	12	4,2	53	18,5	286	99,7
30	Derste öğrendiğiniz bilgi ve edindiğiniz davranışların ödev ve projelerle değerlendirilmesi sizce uygun mudur?	167	58,2	46	16,0	29	10,1	7	2,4	37	12,9	286	99,7

Öğrencilere uygulanan ankette yer alan 29. ve 30. sorular, kapsam olarak öğretmenlere uygulanan ankette yer alan 29. soru ile bağlantılıdır. Tablo 2.16'ya göre, derste öğrendikleri bilgi ve edindikleri davranışların yazılı ve sözlü sınavlarla değerlendirilmesini 175 öğrenci (%61,19) “Evet”, 25 öğrenci (%8,74) de “Çoğunlukla” yanıtını vererek uygun bulduğunu belirtmiştir. 53 öğrenci (%18,53) ise “Hayır” seçeneğini işaretleyerek uygun bulmadıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin 30. soruya verdikleri yanıtların büyük bölümleri;

- %58,39 oranında (167 kişi) “Evet”,
- %16,08 oranında (46 kişi) “Çoğunlukla”
- %12,94 oranında (37 kişi) “Hayır” seçeneklerinde toplanmıştır.

Öğretmenlerin kendilerine uygulanan anketin 29. sorusuna (Ek 11) verdikleri yanıtlar (Tablo 2.12) incelendiğinde, derslerin değerlendirmelerinin (yazılı ve sözlü sınavlar, ödev, proje vb.) amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını ölçme niteliğinin yeterli bulunmadığı görülmektedir.

Öğretmen, dersin amaçlarının neleri kapsadığını, öğrencide gerçekleşmesi gereken davranış değişikliğini, eğitim öğretim değerlendirme yöntemlerindeki gelişmeleri öğrenciye göre çok daha iyi bilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, öğretmenlerle öğrencilerin aynı konuyu değerlendirmelerindeki farklılığın nedeninin, rolleriyle ilgili olduğu düşünülmektedir.

2.3.4.5. Öğrencilerin Dikkate Alınmasını İstedikleri Diğer Hususlar

Yapılan araştırmada ayrıca dikkate alınacağı belirtilerek anketin son bölümünde öğrencilere yöneltilen “Dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve daha verimli olabilmesi için bu anket formunda yer almayan konulara ilişkin görüşleriniz varsa yazınız.” ifadesi, 77 öğrenci tarafından yanıtlanmıştır. Öğrencilerin, anketin son bölümüne ekledikleri

görüşleri, “Müfredat”, “İşleniş”, Araç gereç” ve “Değerlendirme” başlıkları altında toplanarak Ek 9’da verilmiştir:

- 12 öğrencinin dersin önemini vurgulamak istediği,
- 2 öğrencinin ise dersi gereksiz bulduğu;
- 56 öğrencinin dersin verimli işlenmesi ve değerlendirilmesi için uygulamalı ve yeterli araç gereç kullanılarak verilmesi gerektiğini belirttiği;
- 4 öğrencinin derslere turizm eğitimi almış öğretmenlerin girmesi gerektiğini belirttiği;
- 2 öğrencinin ders kitabını yetersiz bulduğu
- 1 öğrencinin kitabı devletin vermesi gerektiğini belirttiği görülmektedir.

2.4. HİPOTEZ TESTLERİ

Araştırmanın birinci bölümünde, “1.5. Hipotezler” başlığı altında verilen hipotezlerle ilgili karşılaşılan sonuçlar, aşağıda öğretmenler ve öğrenciler bazında ayrı ayrı düzenlenerek verilmiştir.

2.4.1. Öğretmenlerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Programlarını Değerlendirmelerine İlişkin bulgulara Ait Hipotez Testleri

Araştırma kapsamında, öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarının verimliliği üzerine uygulanan ankete verdikleri yanıtların analizleri ile ilgili 8 adet hipotez oluşturulmuştur (bk. s.23). Hipotezler, Ki-Kare Testi ile araştırılmış; ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

H_0 : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması konusundaki düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H₁ : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

Araştırma konusu derse giren öğretmenlerin turizm eğitimi alma durumları ile ders konularının sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılaması konusundaki düşünceleri arasındaki ilişkiyi aramak amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 2.17’de verilmiştir.

Tablo 2.17: Öğretmenlerin, Ders Konularının Öğrencilerin Bilgi Gereksinimini Karşılaması Konusundaki Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı

Soru 8: Ders konuları, ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılamakta mıdır?		Öğretmenlerin Turizm Eğitimi Alma Durumları		TOPLAM
		Turizm Eğitimi Alanlar	Turizm Eğitimi Almayanlar	
Turizm 1	Evet	1(%5,9)	16(%94,1)	17(%100,0)
	Çoğunlukla	3(%11,1)	24(%88,9)	27(%100,0)
	Kısmen	5(%19,2)	21(%80,8)	26(%100,0)
	Çok Az	6(%54,5)	5(%45,5)	11(%100,0)
	Hayır	4(%80,0)	1(%20,0)	5(%100,0)
	TOPLAM	19(%22,1)	67(%77,9)	86(%100,0)
Turizm 2	Evet	1(%5,6)	17(%94,4)	18(%100,0)
	Çoğunlukla	3(%13,6)	19(%86,4)	22(%100,0)
	Kısmen	4(%16,0)	21(%84,0)	25(%100,0)
	Çok Az	6(%46,2)	7(%53,8)	13(%100,0)
	Hayır	5(%83,3)	1(%16,7)	6(%100,0)
	TOPLAM	19(%22,6)	65(%77,4)	84(%100,0)
Turizm 3	Evet	0(%0,0)	4(%100,0)	4(%100,0)
	Çoğunlukla	1(%16,7)	5(%83,3)	6(%100,0)
	Kısmen	1(%6,7)	14(%93,3)	15(%100,0)
	Çok Az	2(%10,5)	17(%89,5)	19(%100,0)
	Hayır	15(%39,5)	23(%60,5)	38(%100,0)
	TOPLAM	19(%23,2)	63(%76,8)	82(%100,0)

Turizm 1 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 21,083; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 1,10 ve p=0,000 olarak bulunmuştur. Turizm 2 dersi için Ki-Kare

Testi sonucu 21,385; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 1,36 ve $p=0,000$ olarak bulunmuştur. Turizm 3 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 11,024; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 0,93 ve $p=0,026$ olarak bulunmuştur. Ki-Kare Testi sonucu, Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin her biri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

Öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin konularının, ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılaması hakkındaki düşüncelerinde, aldıkları turizm eğitiminin önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Turizm eğitimi alan öğretmenler, Turizm 1 ve 2 ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması hakkında olumlu görüş bildirmezken turizm eğitimi almayan öğretmenler daha çok olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. Turizm 3 dersi için ise her iki gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu olumsuz yönde görüş bildirmiştir. Bunun, Turizm 3 ders konularının Turizm Tesisleri Yönetmeliği'nin kopyası niteliğinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

H_0 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin konularının öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olduğunu düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H_2 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin konularının öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olduğunu düşünceleri arasında ilişki vardır.

Araştırma konusu derse giren ve farklı branşlarda olan öğretmenlerin, ders konularının, öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olması konusundaki düşünceleri ile branşları arasındaki ilişkiyi aramak amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 2.18'de verilmiştir.

Tablo 2.18: Öğretmenlerin, Turizm 1, 2, 3 Ders Konularının Turizm Eğitimi ve Mesleğine Yönlendirme Konusundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

Soru 14: Derslerin konuları, öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte mi?		Öğretmenlerin Branşları		TOPLAM
		Branş	Branş Dışı	
Turizm 1	Evet	4 (%80,0)	1 (%20,0)	5 (%100,0)
	Çoğunlukla	5 (%62,5)	3 (%37,5)	8 (%100,0)
	Kısmen	7 (%41,2)	10 (%58,8)	17 (%100,0)
	Çok Az	14 (%53,8)	12 (%46,2)	26 (%100,0)
	Hayır	11 (%36,7)	19 (%63,3)	30 (%100,0)
	TOPLAM	41 (%47,7)	45 (%52,3)	86 (%100,0)
Turizm 2	Evet	3 (%42,9)	4 (%57,1)	7 (%100,0)
	Çoğunlukla	14 (%58,3)	10 (%41,7)	24 (%100,0)
	Kısmen	8 (%33,3)	16 (%66,7)	24 (%100,0)
	Çok Az	13 (%59,1)	9 (%40,9)	22 (%100,0)
	Hayır	3 (%37,5)	5 (%62,5)	8 (%100,0)
	TOPLAM	41 (%48,2)	44 (%51,8)	85 (%100,0)
Turizm 3	Evet	2 (%100,0)	0 (%0,0)	2 (%100,0)
	Çoğunlukla	4 (%100,0)	0 (%0,0)	4 (%100,0)
	Kısmen	8 (%50,0)	8 (%50,0)	16 (%100,0)
	Çok Az	15 (%46,9)	17 (%53,1)	32 (%100,0)
	Hayır	11 (%39,3)	17 (%60,7)	28 (%100,0)
	TOPLAM	40 (%48,8)	42 (%51,2)	82 (%100,0)

Turizm 1 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 4,941; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 2,38 ve $p=0,293$ olarak bulunmuştur. Turizm 2 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 4,603; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 3,38 ve $p=0,330$ olarak bulunmuştur. Turizm 3 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 7,366; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 0,98 ve $p=0,118$ olarak bulunmuştur. Ki-Kare Testi sonucu Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin her biri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Öğretmenlerin branşları ile derslerin konularının öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olduğunu düşünmeleri arasında ilişki yoktur.

Öğrencilere turizmi tanıtmak, turizmciliğe yöneltmek, Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin ortak amaçlarındandır. Buna rağmen Turizm 1 ve 3 derslerinin konuları turizm eğitimi hakkında bilgi içermemesi, Turizm 2 dersinin konuları içermesinin öğretmenlerin yanıtlarında etkili olduğu düşünülmektedir.

H_0 : Öğretmenlerin branşları ile derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin ders amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünmeleri arasında ilişki yoktur.

H_3 : Öğretmenlerin branşları ile derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin ders amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünmeleri arasında ilişki vardır.

Turizm derslerine turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin olumsuz etki yaratıp yaratmayacağı konusunda öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin branşları ile bu konudaki görüşleri arasındaki ilişkiyi aramak amacı ile Ki-Kare Testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 2.19’da verilmiştir.

Tablo 2.19: Derslere Turizm Eğitimi Almamış Öğretmenlerin Girmesinin Etkisi Konusunda Öğretmen Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

Soru 24: Derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesi, dersin amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yaratır mı?		Öğretmenlerin Branşları		TOPLAM
		Branş	Branş Dışı	
Turizm 1	Evet	20 (%66,7)	10 (%33,3)	30 (%100,0)
	Çoğunlukla	7 (%29,2)	17 (%70,8)	24(%100,0)
	Kısmen	7 (%43,8)	9 (%56,3)	16(%100,0)
	Çok Az	2 (%22,2)	7 (%77,8)	9(%100,0)
	Hayır	5 (%71,4)	2 (%28,6)	7(%100,0)
	TOPLAM	41 (%47,7)	45 (%52,3)	86(%100,0)
Turizm 2	Evet	20(%66,7)	10 (%33,3)	(%100,0)
	Çoğunlukla	7(%29,2)	17(%70,8)	(%100,0)
	Kısmen	7(%43,8)	9(%56,3)	(%100,0)
	Çok Az	2(%25,0)	6(%75,0)	(%100,0)
	Hayır	5(%71,4)	2(%28,6)	(%100,0)
	TOPLAM	41(%48,2)	44(%51,8)	(%100,0)
Turizm 3	Evet	20(%62,5)	12(%37,5)	32(%100,0)
	Çoğunlukla	8(%36,4)	14(%63,6)	22(%100,0)
	Kısmen	6(%37,5)	10(%62,5)	16 (%100,0)
	Çok Az	2(%33,3)	4(%66,7)	6(%100,0)
	Hayır	4(%66,7)	2(%33,3)	6(%100,0)
	TOPLAM	40(%48,8)	42(%51,2)	82(%100,0)

Turizm 1 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 11,653; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 3,34 ve $p=0,020$ olarak bulunmuştur. Turizm 2 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 10,943; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 3,38 ve $p=0,027$ olarak bulunmuştur. Turizm 3 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 5,924; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 2,93 ve $p=0,205$ olarak bulunmuştur. Ki-Kare Testi sonucu %5 anlamlılık düzeyinde Turizm 1 ve 2 derslerinin her biri için H_0 hipotezi reddedilmiş; Turizm 3 dersi için H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Turizm 1 ve 2 dersleri için öğretmenlerin branşları ile derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin ders amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünceleri arasında ilişki olduğu halde Turizm 3 dersi için ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu durumun Turizm 3 ders konularının niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Turizm 1, 2 ve 3 dersleri için yanıtlar çoğunlukla “Evet” ve “Çoğunlukla” seçeneklerinde toplanmakla birlikte Turizm 1 ve 2 dersleri için öğretmenlerin yanıtlarında branşlarına göre farklılık olduğu saptanmıştır. Branş öğretmenleri her üç ders için de farklı branşlardan olan öğretmenlere göre daha büyük oranda derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin dersin amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünmektedirler.

H_0 : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmaları arasında ilişki yoktur.

H_4 : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmaları arasında ilişki vardır.

Öğretmenlerin turizm eğitimi alıp almama durumları ile derslerin seçmeli olarak uygulanması hakkındaki düşünceleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacı ile Ki-Kare Testi uygulanmış, elde delilen sonuçlar Tablo 2.20’de verilmiştir.

Tablo 2.20: Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Seçmeli Olarak Uygulanması Konusundaki Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı

Soru 25: Derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılıyor musunuz?		Öğretmenlerin Turizm Eğitimi Alma Durumları		TOPLAM
		Turizm Eğitimi Alanlar	Turizm Eğitimi Almayanlar	
Turizm 1, 2, 3	Evet	1(%4,5)	21(%95,5)	22(%100,0)
	Çoğunlukla	1(%25,0)	3(%75,0)	4(%100,0)
	Kısmen	2(%33,3)	4(%66,7)	6(%100,0)
	Çok Az	3(%13,0)	20(%87,0)	23(%100,0)
	Hayır	12(%44,4)	15(%55,6)	27(%100,0)
	TOPLAM	19(%23,2)	63(%76,8)	82(%100,0)

Yapılan Ki-Kare Testi sonucu 12,832; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 0,93 ve $p=0,012$ 'dir. Turizm dersleri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin seçmeli olarak uygulanmasına katılmaları arasında ilişki vardır. Turizm eğitimi alan öğretmenler, derslerin seçmeli değil, zorunlu olarak uygulanması yönünde ağırlıklı olarak görüş bildirmişlerdir. Turizm eğitimi almamış öğretmenlerin bu konudaki görüşleri olumlu ve olumsuz uçlarda yoğunlaşmakla birlikte olumsuz yönde görüş bildirenler çoğunluktadır.

H_0 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H_1 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünceleri arasında ilişki vardır.

Öğretmenlerin, derslerin öğrenme-öğretme süreçlerini göz önüne alarak üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünceleri konusunda görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin branşları ile bu soruya verdikleri yanıtları arasındaki ilişkiyi aramak amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 2.21'de verilmiştir.

Tablo 2.21: Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Üç Dönemde Verilmesi ile İlgili Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

Soru 26: Derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünüyor musunuz?		Öğretmenlerin Branşları		TOPLAM
		Branş	Branş Dışı	
Turizm 1, 2, 3	Evet	8(%40,0)	12 (%60,0)	20(%100,0)
	Çoğunlukla	7(%50,0)	7(%50,0)	14(%100,0)
	Kısmen	6(%66,7)	3(%33,3)	9(%100,0)
	Çok Az	1(%33,3)	2(%66,7)	3(%100,0)
	Hayır	19(%47,5)	21(%52,5)	40(%100,0)
	TOPLAM	41(%47,7)	45(%52,3)	86(%100,0)

Yapılan Ki-Kare Testi sonucu 2,052; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 1,43; $p = 0,726$ 'dır. Turizm dersleri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesi konusunda öğretmenlerin görüşleri, branşlarına göre farklılık göstermemektedir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar "Hayır" seçeneğinde yoğunlaşmakla birlikte "Evet" ve "Çoğunlukla seçeneklerinin toplamında da bir yoğunluk görülmektedir. Bunun nedeni, Turizm derslerinin turizm bilinci verme ve turizmcilik mesleğine yönlendirme şeklinde geniş bir alanı kapsayan amaçlarının olması ve bu amaçların da öğretmenlerin bir kısmına göre kısa bir kısmına göre de uzun dönemde gerçekleştirilebilecek nitelikte görülmesi olarak düşünülmektedir.

H_0 : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin üç eğitim öğretim döneminde uygulanması konusundaki düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H_6 : Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin üç eğitim öğretim döneminde uygulanması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

Öğretmenlerin ankette kendilerine yöneltilen "Derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar ile turizm eğitimi alma durumları arasındaki ilişkiyi

araştırmak amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmış, elde edilen veriler Tablo 2.22’de verilmiştir.

Tablo 2.22: Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Üç Dönemde Verilmesi ile İlgili Görüşlerinin Aldıkları Turizm Eğitimi Durumuna Göre Dağılımı

Soru 26: Derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesini düşünüyor musunuz?		Öğretmenlerin Turizm Eğitimi Alma Durumları		TOPLAM
		Turizm Eğitimi Alanlar	Turizm Eğitimi Almayanlar	
Turizm 1	Evet	1(%5,0)	19(%95,0)	20(%100,0)
	Çoğunlukla	4(%28,6)	10(%71,4)	14(%100,0)
	Kısmen	6(%66,7)	3(%33,3)	9(%100,0)
	Çok Az	0(%0,0)	3(%100,0)	3(%100,0)
	Hayır	8(%20,0)	32(%80,0)	40(%100,0)
	TOPLAM	19(%22,1)	67(%77,9)	86(%100,0)

Yapılan Ki-Kare Testi sonucu 17,078; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 0,66; $p= 0,005$ ’tir. Turizm dersleri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin üç eğitim öğretim döneminde uygulanması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır. Turizm eğitimi alan öğretmenlerin çoğunluğunun yanıtları “Hayır” ve “Kısmen” seçeneklerinde, turizm eğitimi almayan öğretmenlerin çoğunluğunun yanıtları ise “Hayır”, ve “Evet” seçeneklerinde toplanmıştır. H_5 ’in sonuçları da göz önüne alındığında bu sonucun, derslerin amaçlarının kapsamının genişliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

H_0 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin Türkiye’nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanmaları arasında ilişki yoktur.

H_7 : Öğretmenlerin branşları ile derslerin Türkiye’nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanmaları arasında ilişki vardır.

Öğretmenlerin branşları ile Turizm dersinin Türkiye'nin genelinde uygulanması hakkındaki görüşleri arasındaki ilişki araştırılmış, uygulanan Ki-Kare Testi sonucu Tablo 2.23'te verilmiştir.

Tablo 2.23: Öğretmenlerin, Turizm Derslerinin Türkiye Genelinde Uygulanması Konusundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

Soru 28: Derslerin, Türkiye'nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanıyor musunuz?		Öğretmenlerin Branşları		TOPLAM
		Branş	Branş Dışı	
Turizm 1	Evet	33(%58,9)	23 (%41,1)	56(%100,0)
	Çoğunlukla	4(%25,0)	12(%75,0)	16(%100,0)
	Kısmen	1(%16,7)	5(%83,3)	6(%100,0)
	Çok Az	1(%33,3)	2(%66,7)	3(%100,0)
	Hayır	2(%40,0)	3(%60,0)	5(%100,0)
	TOPLAM	41(%47,7)	45(%52,3)	86(%100,0)

Yapılan Ki-Kare Testi sonucu 8,819; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 1,43; $p = 0,066$ 'dır. Turizm dersleri için %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Öğretmenlerin branşları ile derslerin Türkiye'nin tüm (turistik olan/olmayan) bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanmaları arasında ilişki yoktur. Derslere giren öğretmenler, çoğunlukla derslerin Türkiye'nin tüm bölgelerinde uygulanması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Türkiye, kalkınmada turizm sektörünü önemsediğinden ve nitelikli, bilinçli halka ve turizm çalışanlarına gereksinim olduğundan öğretmenler, hem mesleğe yönlendirme hem de turizm bilinci vermeyi amaçlayan Turizm derslerinin Türkiye genelinde uygulanması gerektiğini düşünmektedirler.

H_0 : Öğretmenlerin branşları ile öğrencilerin başarıları konusundaki düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H_8 : Öğretmenlerin branşları ile öğrencilerin başarıları konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır.

Derslerde öğrencilerin başarılı olup olmadıkları konusunda öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Alınan yanıtların öğretmenlerin branşları ile ilişkisi Ki-Kare Testi uygulanarak araştırılmış, sonuçlar Tablo 2.24’te verilmiştir.

Tablo 2.24: Öğretmenlerin, Öğrencilerin Dersteki Başarıları Konusundaki Görüşlerinin Branşlarına Göre Dağılımı

Soru 30: Dersin amaçları tam olarak göz önüne alındığında öğrencilerin başarılı olduklarını düşünüyor musunuz?		Öğretmenlerin Branşları		TOPLAM
		Branş	Branş Dışı	
Turizm 1	Evet	7(%70,0)	3(%30,0)	10(%100,0)
	Çoğunlukla	10(%35,7)	18(%64,3)	28(%100,0)
	Kısmen	13(%52,0)	12(%48,0)	25(%100,0)
	Çok Az	7(%38,9)	11(%61,1)	18(%100,0)
	Hayır	4(%80,0)	1(%20,0)	5(%100,0)
	TOPLAM	41(%47,7)	45(%52,3)	86(%100,0)
Turizm 2	Evet	5(%62,5)	3(%37,5)	8(%100,0)
	Çoğunlukla	10(%40,0)	15(%60,0)	25(%100,0)
	Kısmen	17(%54,8)	14(%45,2)	31(%100,0)
	Çok Az	5(%31,3)	11(%68,8)	16(%100,0)
	Hayır	4(%80,0)	1(%20,0)	5(%100,0)
	TOPLAM	41(%48,2)	44(%51,8)	85(%100,0)
Turizm 3	Evet	4(%100,0)	0(%0,0)	4(%100,0)
	Çoğunlukla	4(%26,7)	11(%73,3)	15(%100,0)
	Kısmen	12(%70,6)	5(%29,4)	17(%100,0)
	Çok Az	12(%42,9)	16(%57,1)	28(%100,0)
	Hayır	8(%44,4)	10(%55,6)	18(%100,0)
	TOPLAM	40(%48,8)	42(%51,2)	82(%100,0)

Turizm 1 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 6,442; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 2,38 ve $p=0,168$ olarak bulunmuştur. Turizm 2 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 5,742; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 2,41 ve $p=0,219$ olarak bulunmuştur. Turizm 3 dersi için Ki-Kare Testi sonucu 10,900; serbestlik derecesi 4; beklenen değer 1,95 ve $p=0,028$ olarak bulunmuştur. Ki-Kare Testi sonucu %5 anlamlılık düzeyinde Turizm 1 ve 2 derslerinin her biri için H_0 hipotezi kabul edilmiş; Turizm 3 dersi için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğretmenler tarafından, öğrencilerin Turizm 1 ve 2 derslerindeki başarıları ile ilgili yanıtları “Kısmen” ve “Çoğunlukla” seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Turizm 3 dersi ile ilgili ise branş ve branş dışı öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Turizm 3 dersinin konuları,

Turizm Tesisleri Yönetmeliği'nin birebir aktarılması şeklindedir. Derslerde gezi, gözlem ve uygulama yapılmadığı da göz önüne alındığında branş dışı öğretmenlerin, öğrencilerin “Çoğunlukla” başarılı oldukları yönündeki görüşlerinin de yoğun olmasının nedeni olarak ezber bilginin aktarılması ile yetinildiği düşünülmektedir.

2.4.2. Öğrencilerin Turizm 1, 2, 3 Derslerinin Programlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgulara Ait Hipotez Testleri

Araştırma kapsamında, öğrencilerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarının verimliliği üzerine uygulanan ankete verdikleri yanıtların analizleri ile ilgili 5 adet hipotez oluşturulmuştur (Bk. s.24). Hipotezler, Ki-Kare Testi ile araştırılmıştır, ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

H₀ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmeleri arasında ilişki yoktur.

H₁ : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yük-sekliği ile ilgili düşünceleri arasındaki ilişki araştırılmış, yapılan Ki-Kare Testi sonucu elde edilen veriler Tablo 2.25'te verilmiştir.

Tablo 2.25: Öğrencilerin Türkiye'nin Potansiyelinin Yüksekliği Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Soru 6: Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?						Toplam
Öğrencinin sınıfı	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	
6. Sınıf	36 %26,5	22 %43,1	14 %29,8	13 %38,2	6 %33,3	91 %31,8
7. Sınıf	50 %36,8	8 %15,7	18 %38,3	10 %29,4	8 %44,4	94 %32,9
8. Sınıf	50 %36,8	21 %41,2	15 %31,9	11 %32,4	4 %22,2	101 %35,3
TOPLAM	136 %100,0	51 %100,0	47 %100,0	34 %100,0	18 %100,0	286 %100,0

Ki-Kare Testi sonucu 11,967; serbestlik derecesi 8; beklenen değer 5,73 olarak elde edilmiştir. $p=0,153$ 'tür ve Ki-Kare Testi sonucu %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünceleri arasında ilişki yoktur. Derslerin ortak genel amaçlarından olan “Ülkemizin turizm potansiyelinin farkında oluş”, sadece Turizm 1 ders konularında yer almaktadır ve Turizm 2 ve 3 derslerini alan öğrenciler, öncelikle Turizm 1 dersini aldıklarından bu konuda bilgilenmektedirler.

H_0 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmin gelişmesinde üzerlerine görev düştüğünü düşünceleri arasında ilişki yoktur.

H_2 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmin gelişmesinde üzerlerine görev düştüğünü düşünceleri arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin, öğrenim gördükleri sınıf ile turizmin gelişmesi için birey olarak üzerlerine görev düştüğünü düşünceleri arasındaki ilişki araştırılmış, yapılan Ki-Kare Testi sonucu elde edilen veriler Tablo 2.26'da verilmiştir.

Tablo 2.26: Öğrencilerin Turizmin Gelişmesinde Üzerlerine Görev Düştüğü Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Soru 7: Bireylerin turizme olan katkıları doğrultusunda turizmin gelişmesinde üzerinize düşen görevlerin olduğunu düşünüyor musunuz?						Toplam
Öğrencinin sınıfı	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	
6. Sınıf	61 32,4%	18 37,5%	4 16,7%	5 31,3%	3 30,0%	91 31,8%
7. Sınıf	67 35,6%	12 25,0%	4 16,7%	8 50,0%	3 30,0%	94 32,9%
8. Sınıf	60 31,9%	18 37,5%	16 66,7%	3 18,8%	4 40,0%	101 35,3%
TOPLAM	188 100,0%	48 100,0%	24 100,0%	16 100,0%	10 100,0%	286 100,0%

Ki-Kare Testi sonucu 15,633; serbestlik derecesi 8; beklenen değer 3,18; $p=0,048$ 'dir ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmin gelişmesinde üzerlerine görev düştüğünü düşünceleri arasında ilişki vardır. Konu, Turizm 1 dersinin kapsamına girmekte, olumlu yanıtlar 6 ve 7. sınıfta yoğun görülmekte; 8. sınıflarda ise bu yoğunluk azalmakta, “Kısmen”

seçeneği de önem kazanmaktadır. Bunun, 8. sınıfların almakta oldukları Turizm 3 dersinin konularının niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

H_0 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini bilmeleri arasında ilişki yoktur.

H_3 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini bilmeleri arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri bilmeleri arasında ilişki olup olmadığı araştırılmış, yapılan Ki-Kare Testi sonucu elde edilen veriler Tablo 2.27’de verilmiştir.

Tablo 2.27: Öğrencilerin Turizmdeki Yanlış Uygulamaların Doğal Çevre Üzerindeki Olumsuz Etkileri Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Soru 8: Turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini biliyor musunuz?						Toplam
Öğrencinin sınıfı	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	
6. Sınıf	62 38,5%	10 17,9%	9 33,3%	1 5,0%	9 40,9%	91 31,8%
7. Sınıf	51 31,7%	19 33,9%	8 29,6%	11 55,0%	5 22,7%	94 32,9%
8. Sınıf	48 29,8%	27 48,2%	10 37,0%	8 40,0%	8 36,4%	101 35,3%
TOPLAM	161 100,0%	56 100,0%	27 100,0%	20 100,0%	22 100,0%	286 100,0%

Ki-Kare Testi sonucu 18,823; serbestlik derecesi 8; beklenen değer 6,36; $p=0,016$ ’dır ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini bilmeleri arasında ilişki vardır. Konu, genel amaçlar ile Turizm 1 ders amaçlarının kapsamındadır. Sınıf düzeyi büyüdükçe “Evet” yanıtını veren öğrenci sayı ve oranının düştüğü görülmektedir. Bunun nedeninin derslerin konularının niteliğinden ve uygulama, araştırmaya yer verilmeden ders işlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

H_0 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile meslek olarak turizmciliği seçmeleri, turizm eğitimi almayı istemeleri arasında ilişki yoktur.

H_4 : Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile meslek olarak turizmciliği seçmeleri, turizm eğitimi almayı istemeleri arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir orta öğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi istemeleri arasındaki ilişki araştırılmış, yapılan Ki-Kare Testi sonuçları Tablo 2.28’de verilmiştir.

Tablo 2.28: Öğrencilerin Meslek Olarak Turizmciliği Seçme Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Soru 14: Meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir ortaöğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi ister misiniz?						Toplam
Öğrencinin sınıfı	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	
6. Sınıf	30 33,3%	4 18,2%	5 23,8%	18 34,6%	34 33,7%	91 31,8%
7. Sınıf	25 27,8%	7 31,8%	8 38,1%	16 30,8%	38 37,6%	94 32,9%
8. Sınıf	35 38,9%	11 50,0%	8 38,1%	18 34,6%	29 28,7%	101 35,3%
TOPLAM	90 100,0%	22 100,0%	21 100,0%	52 100,0%	101 100,0%	286 100,0%

Ki-Kare Testi sonucu 6,635; serbestlik derecesi 8; beklenen değer 6,68 ve $p=0,576$ ’dır. %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile meslek olarak turizmciliği seçmeleri, turizm eğitimi almayı istemeleri arasında ilişki yoktur. 6, 7 ve 8. sınıflarda meslek olarak turizmciliği seçme ve /veya eğitimini alma eğilimi olumlu ve olumsuz uçlarda dağılmaktadır ve sınıflara göre farklılık göstermemektedir. Özellikle Turizm 3’ün amaçlarından olan bu konunun öğrenciler üzerinde etkili olmadığı düşünülmektedir.

H_0 : Öğrencilerin aldıkları turizm dersi ile derste kazandıkları bilgileri günlük yaşamda kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasında ilişki yoktur.

H_5 : Öğrencilerin aldıkları turizm dersi ile derste kazandıkları bilgileri günlük yaşamda kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile derste kazandıkları bilgilerin günlük yaşamlarında kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasındaki ilişki araştırılmış, yapılan Ki-Kare Testi sonucu Tablo 2.29’da verilmiştir.

Tablo 2.29: Öğrencilerin Turizm Dersinde Kazandıkları Bilgilerin Günlük Yaşamda Kullanılabilmesi Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Soru 23: Derste kazandığınız bilgiler günlük yaşamınızda kullanılabilmeye elverişli midir?						Toplam
Öğrencinin sınıfı	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	
6. Sınıf	48 36,4%	19 33,9%	7 17,5%	8 25,0%	7 26,9%	89 31,1%
7. Sınıf	56 42,4%	18 32,1%	10 25,0%	11 34,4%	13 50,0%	108 37,8%
8. Sınıf	28 21,2%	19 33,9%	23 57,5%	13 40,6%	6 23,1%	89 31,1%
TOPLAM	132 100,0%	56 100,0%	40 100,0%	32 100,0%	26 100,0%	286 100,0%

Ki-Kare Testi sonucu 23,027; serbestlik derecesi 8 ve beklenen değer 8,09’dur. $p = 0,003$ ’tür ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir. Öğrencilerin aldıkları turizm dersi ile derste kazandıkları bilgileri günlük yaşamda kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır. “Evet” yanıtlarının oranı yakın olmakla birlikte 7. sınıfta artmakta, fakat 8. sınıfta büyük düşüş göstermektedir. 8. sınıfların almakta oldukları Turizm 3 dersinin konularının niteliği göz önüne alındığında, günlük yaşamda kullanılabilmeye elverişli olmadığı düşünülmektedir.

Üçüncü Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Bu araştırma ile ilköğretim seçmeli turizm 1, 2, 3 ders programlarının uygulamasını ve verimliliğini değerlendirebilmek, öğrenci ve öğretmenlerden elde edilen bilgiler ışığında, bu derslerin verimliliği ve uygulaması üzerine yapılabilecekler yön verecek bulgulara ulaşabilmek amaçlanmıştır. Bir ders programının verimliliğinin değerlendirilebilmesindeki en önemli araçlardan birinin, dersi alan öğrencilerin ve dersi veren öğretmenlerin düşüncelerinin tespit edilmesine dayanan geri bildirim çalışmaları olduğu düşünülmüştür. Yapılan çalışmaların sonucunda mevcut durum değerlendirilerek önerilen yeni düzenlemeler, Türkiye'nin koşulları, ders programını uygulayan ve alan kişilerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda öğretmen ve öğrenciler için ayrı anket formları düzenlenmiştir. Anketlerde, öğretmen ve öğrencilere; “Kişisel Bilgiler”in yanı sıra “Ders Programının Amaçları”, “Ders Programının İçeriği”, “Öğrenme-Öğretme Süreçleri” ve “Değerlendirme” ortak başlıkları altında sorular yöneltilmiştir (Ek 10 ve Ek 11). Anket formlarının uygulanmasıyla elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgular, aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Kişisel Bilgiler

Araştırma kapsamında uygulanan anket formlarının birinci bölümlerinde yöneltilen sorular yardımı ile öğretmen ve öğrencilere ait kişisel bilgiler elde edilmiştir.

Öğretmenlere ait kişisel bilgiler:

- Öğretmenlerin çoğunluğu kadındır.
- Öğretmenlerin mesleki kıdemleri on yılın altı ve on yılın üzeri olmak üzere eşit dağılıma sahiptir.

- Branş öğretmenlerinin sayısının toplam öğretmen sayısına oranı %21,1'dir.
- Derslere %78,9 oranında turizm eğitimi almamış öğretmenler girmektedir.

İlköğretim okullarında, turizm eğitimi almış ya da turizmle ilgili branşta yeterli sayıda öğretmenin olmaması sonucunda, turizm derslerine farklı branşlardan ve turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girme oranı oldukça yüksektir. Ayrıca, seçmeli Turizm dersine giren öğretmenlerin turizmle ilgili bir hizmet içi eğitim almadan görevlendirildikleri saptanmıştır(Tablo 2.6).

Öğrencilere ait kişisel bilgiler:

- Örneklem, yaklaşık sayılarda kız ve erkek öğrenciden oluşmuştur.
- Öğrencilerin, öğrenim görmekte oldukları sınıflara göre dağılımları yaklaşık oranlardadır.
- 287 öğrencinin Turizm 1, 196 öğrencinin Turizm 1 ve 2, 102 öğrencinin de Turizm 1, 2 ve 3 derslerini aldığı saptanmıştır.
- Öğrencilerin seçmeli Turizm derslerini çoğunlukla okul yönetimlerinin zorunlu tutmasıyla seçtiği görülmüştür.

Öğrencilerin cinsiyet ve sınıflara göre dağılımlarında, tabakalı örnekleme yöntemine göre örneklem seçilmesi belirleyici olmuştur.

Okul yönetimleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, seçimin çoğunlukla öğrencilere bırakılmamasının nedeni olarak seçmeli ders sayısının uygulamadan kaynaklanan sorunlar nedeniyle dar tutulduğu, Turizm dersini vermenin kolay olduğunun düşünüldüğü anlaşılmıştır.

3.1.2. Ders Programlarının Verimliliği Üzerine Deneklerin Görüşleri

Araştırma kapsamında uygulanan anket formlarının ikinci bölümlerinde yöneltilen sorular ile öğretmen ve öğrencilerin ders programlarının amaçlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirmelerine ilişkin görüşleri alınmıştır.

Öğretmenlerin büyük bölümü, ders programlarının amaçlarının;

- Tasarlanan eğitimin sonuçlarını gerçekleştirmede yetersiz kaldığını,

- Özellikle Turizm 3 dersi için öğrenci davranışına dönüştürülebilecek nitelikte ve tutarlı olmadığını,
- Turizm 1 ve 2 dersleri için öğrenci düzeyine uygun olduğunu, Turizm 3 dersi için uygun olmadığını,
- Özellikle Turizm 3 dersi için ülke ve toplum gereksinimlerine yanıt vermediğini düşünmektedirler (Tablo 2.8).

Öğretmenlerin büyük bölümü, ders programlarının konularının;

- Turizm 1 ve 2 dersleri için dersin genel ve özel amaçlarına uygun olduğunu, Turizm 3 için olmadığını,
- Özellikle Turizm 3 dersi olmak üzere Turizm 1 ve 2 dersleri için öğretim ilkelerine uygun hazırlanmadığını; birbirleri ile ilişkili, tamamlayıcı ve öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olmadıklarını,
- Turizm 3 dersi için bilgi gereksinimini karşılamayıp aşırı bilgi verdiklerini,
- Özellikle Turizm 3 dersi için öğrencide turizm bilinci oluşturmada yetersiz kaldıklarını, günlük yaşamda kullanılabilmeye yeterince elverişli olmadıklarını, Türkiye'nin turizm potansiyelinin farkına varılmasını yeterince sağlayamadıklarını, turizmin gelişmesi için görev bilinci yaratamadıklarını,
- Turizm 1 ve 3 derslerinde, Turizm 2 dersine göre öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme ya da meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olmadıklarını,
- Turizm 2 dersinde turizmin ülke ekonomisi içindeki önemini kavramalarını sağlayacak nitelikte olmakla birlikte Turizm 1 ve 3 derslerinde olmadıklarını düşünmektedirler (Tablo 2.9).

Öğretmenlerin çoğunluğu, ders programlarının öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin;

- Öğretim programında dersin işlenişi ile ilgili verilen açıklamaların yetersiz olduğunu, ders işlenirken özellikle Turizm 3 dersinde diğer ders konuları ile yeterince bağlantı kurulamadığını,

- Programda belirlenen haftalık ders saatinin, bilgilerin kalıcılılaşabilmesi ve amaçların gerçekleşebilmesi için yeterli olduğunu, konuların belirlenen ders süresi içerisinde işlenip amaca ulaşılabilmediğini,

- Amaçları gerçekleştirmede derslerin yalnızca kuramsal bilgi verilerek işlenmesinin yeterli olmadığını; ayrıca, derslerin uygulamalı işlenebilmesi için gezi düzenlenemediğini,

- Derslere, turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin amaçlara ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını,

- Derslerin, Türkiye genelinde uygulanmasının gerektiğini,

- Derslerin seçmeli olmaması gerektiğini, üç eğitim öğretim döneminde verilmeye devam edilmesini belirtmişlerdir (Tablo 2.10 ve Tablo 2.11).

Öğretmenlerin büyük bölümü, ders programlarının değerlendirmesine ilişkin;

- Öğrencilerin yeterince başarılı olmadıklarını,

- Dersin değerlendirmelerinin amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığını kısmen ölçecek nitelikte olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 2.12).

Öğrencilerin çoğunluğu, ders programlarının amaçlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme süreçlerine ve değerlendirmesine ilişkin sorulara olumlu yönde yanıt vermiştir.

- Meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir orta öğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi düşünen öğrenciler ile düşünmeyenlerin sayısı birbirine yakındır. Tablo 2.7'ye göre 91 öğrenci Turizm 1 dersini almış, diğerlerini almamıştır. Bu öğrenciler turizm eğitimi ve mesleği ile ilgili henüz bilgi edinmemişlerdir. 94 öğrenci ise turizm eğitimi ile ilgili bilgi edinmiş ama turizm personeli tanımamıştır. Her öğrencinin turizmciliğe yönelmeyi istemeyebileceği de düşünüldüğünde, bu veriler ışığında, soruya verilen “Hayır” ve “Çok az” yanıtları olağan düzeyde görülmektedir (Tablo 2.13).

- Öğrencilerin, çoğunlukla dersin konularını öğrenmekte zorlanmadıkları; konuları birbiri ile ilişkili ve önemli buldukları; konuların ilgilerini çektiği ve günlük yaşamlarında kullanabilmeye elverişli buldukları saptanmıştır. Derslerde öğretilen konu sayısının ve kapsamının gereğinden fazla olduğunu düşünen öğrencilerin azım-

sanmayacak sayıda olmasıyla birlikte öğrencilerin çoğunluğu fazla olmadığını belirtmiştir (Tablo 2.14).

- Öğrencilerin büyük bölümü, haftalık ders saatinin yeterli olduğu, daha az bölümü ise yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir. İşlenişte uygulamaya yeterince yer verilmesi ve kullanılan araç gerecin ilgilerini çekmesi konularında öğrencilerde görüş ayrılıkları saptanmıştır. Öğrencilerin, çoğunlukla dersin işlenişine etkin olarak katılma isteği duyduğu görülmüştür. Öğrenci anketinin 11. sorusuna (Ek 10) verilen yanıtların dağılımının (Tablo 2.13) “Evet” ve “Çoğunlukla” seçeneklerinde yoğunlaştığı göz önünde tutulursa öğrencilerin ilgisini çektiğinden derslere etkin olarak katılma isteği duymaları olağan karşılanmaktadır (Tablo 2.15).

- Öğrenciler, derste öğrendikleri bilgi ve edindikleri davranışların yazılı ve sözlü sınavlarla değerlendirilmesi ile ödev ve projelerle değerlendirilmesini çoğunlukla uygun bulmaktadırlar (Tablo 2.16).

3.1.3. Hipotez Sonuçları

Araştırmaya ışık tutmak amacıyla düzenlenip elde edilen verilerin analizleri ile sınanan hipotez sonuçları, öğretmen ve öğrenciler bazında aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlere ilişkin sonuçlar:

- Öğretmenlerin, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin konularının ilgili sınıf düzeyinde bilgi gereksinimini karşılaması hakkındaki düşüncelerinde, aldıkları turizm eğitiminin önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Turizm eğitimi alan öğretmenler, Turizm 1 ve 2 ders konularının öğrencilerin bilgi gereksinimini karşılaması hakkında olumlu görüş bildirmezken turizm eğitimi almayan öğretmenler daha çok olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. Turizm 3 dersi için ise her iki gruptaki öğretmenlerin çoğunluğu olumsuz yönde görüş bildirmiştir. Bunun, Turizm 3 ders konularının Turizm Tesisleri Yönetmeliği'nin kopyası niteliğinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Öğretmenlerin, branşları ile derslerin konularının öğrencide turizmle ilgili öğrenim görme/meslek seçme yönünde istek uyandıracak nitelikte olduğunu düşünceleri arasında ilişki yoktur. Öğretmenlerin çoğunluğu, Turizm 1 ve 3 dersleri için

bu konuda olumsuz yönde, Turizm 2 için ise kısmen olumlu yönde görüş bildirmiştir. Öğrencilere turizmi tanıtmak, turizmciliğe yöneltmek Turizm 1, 2 ve 3 derslerinin ortak amaçlarındandır. Buna rağmen Turizm 1 ve 3 derslerinin konularının turizm eğitimi hakkında bilgi içermeyip Turizm 2 dersinin konularının içermesinin öğretmenlerin yanıtlarında etkili olduğu düşünülmektedir.

- Turizm 1 ve 2 dersleri için öğretmenlerin branşları ile derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin ders amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünceleri arasında ilişki olduğu, Turizm 3 dersi için ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu durumun Turizm 3 ders konularının niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Turizm 1, 2 ve 3 dersleri için yanıtlar çoğunlukla “Evet” ve “Çoğunlukla” seçeneklerinde toplanmakla birlikte Turizm 1 ve 2 dersleri için öğretmenlerin yanıtlarında branşlarına göre farklılık olduğu saptanmıştır. Branş öğretmenleri her üç ders için de farklı branşlardan olan öğretmenlere göre daha büyük oranda derslere turizm eğitimi almamış öğretmenlerin girmesinin dersin amaçlarına ulaşılmasında olumsuz etki yarattığını düşünmektedirler.

- Turizm eğitimi alan öğretmenler, derslerin seçmeli değil, zorunlu olarak uygulanması yönünde ağırlıklı olarak görüş bildirmişlerdir. Turizm eğitimi almamış öğretmenlerin bu konudaki görüşleri olumlu ve olumsuz uçlarda yoğunlaşmakla birlikte olumsuz yönde görüş bildirenler çoğunluktadır.

- Derslerin üç eğitim öğretim dönemi yerine daha kısa (bir ya da iki) dönemde verilmesi konusunda öğretmenlerin görüşleri, branşlarına göre farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar “Hayır” seçeneğinde yoğunlaşmakla birlikte “Evet” ve “Çoğunlukla seçeneklerinin toplamında da bir yoğunluk görülmektedir. Bunun nedeni, Turizm derslerinin turizm bilinci verme ve turizmcilik mesleğine yönlendirme şeklinde geniş bir alanı kapsayan amaçlarının olması ve bu amaçların da öğretmenlerin bir kısmına göre kısa bir kısmına göre de uzun dönemde gerçekleştirilebilecek nitelikte görülmesi olarak düşünülmektedir.

- Öğretmenlerin aldıkları turizm eğitimi ile derslerin üç eğitim öğretim döneminde uygulanması konusundaki düşünceleri arasında ilişki vardır. Turizm eğitimi alan öğretmenlerin çoğunluğunun yanıtları “Hayır” ve “Kısmen” seçeneklerinde, turizm eğitimi almayan öğretmenlerin çoğunluğunun yanıtları ise “Hayır” ve “Evet”

seçeneklerinde toplanmıştır. H₅'in sonuçları da göz önüne alındığında bu sonucun, derslerin amaçlarının kapsamının genişliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Öğretmenlerin branşları ile derslerin Türkiye'nin tüm bölgelerinde uygulanmasının gerekliliğine inanmaları arasında ilişki yoktur. Derslere giren öğretmenler, çoğunlukla derslerin Türkiye'nin tüm bölgelerinde uygulanması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Türkiye kalkınmada turizm sektörünü nemsediğinden ve nitelikli, bilinçli halka ve turizm çalışanlarına gereksinim olduğundan öğretmenler, hem mesleğe yönlendirme hem de turizm bilinci vermeyi amaçlayan ilköğretim seçmeli Turizm derslerinin Türkiye genelinde uygulanması gerektiğini düşünmektedirler.

- Öğretmenler tarafından, ğrencilerin Turizm 1 ve 2 derslerindeki başarıları ile ilgili yanıtları “Kısmen” ve “oğunlukla” seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Turizm 3 dersi ile ilgili ise branş ve branş dışı öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Turizm 3 dersinin konuları, Turizm Tesisleri Ynetmeliğ'i'nin birebir aktarılması şeklindeydir. Derslerde gezi, gözlem ve uygulama yapılmadığı da göz önüne alındığında branş dışı öğretmenlerin, öğrencilerin “oğunlukla” başarılı oldukları yönündeki görüşlerinin de yoğun olmasının nedeni olarak ezber bilginin aktarılması ile yetinildiğini düşündürmektedir.

Öğrencilere ilişkin sonuçlar:

- Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmeleri arasında ilişki yoktur. Derslerin ortak genel amaçlarından olan “lkemizin turizm potansiyelinin farkında oluş”, sadece Turizm 1 ders konularında yer almaktadır ve Turizm 2 ve 3 derslerini alan öğrenciler, öncelikle Turizm 1 dersini aldıklarından bu konuda bilgilenmektedirler.

- Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmin gelişmesinde üzerlerine görev düştüğünü düşünmeleri arasında ilişki vardır. Konu, Turizm 1 dersinin kapsamına girmekte, olumlu yanıtlar 6 ve 7. sınıfta yoğun görülmekte; 8. sınıflarda ise bu yoğunluk azalmakta, “Kısmen” seçeneği de önem kazanmaktadır. Bunun, 8. sınıfların almakta oldukları Turizm 3 dersinin konularının niteliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile turizmdeki yanlış uygulamaların doğal evre üzerindeki olumsuz etkilerini bilmeleri arasında ilişki vardır. Konu, genel amaçlar ile

Turizm 1 ders amaçlarının kapsamındadır. Sınıf düzeyi büyüdükçe “Evet” yanıtı veren öğrenci sayı ve oranının düştüğü görülmektedir. Bunun nedeninin derslerin konularının niteliğinden ve uygulama, araştırmaya yer verilmeden ders işlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile meslek olarak turizmciliği seçmeleri, turizm eğitimi almayı istemeleri arasında ilişki yoktur. 6, 7 ve 8. sınıflarda meslek olarak turizmciliği seçme ve /veya eğitimini alma eğilimi olumlu ve olumsuz uçlarda dağılmaktadır ve sınıflara göre farklılık göstermemektedir. Özellikle Turizm 3’ün amaçlarından olan bu konunun öğrenciler üzerinde etkili olmadığı düşünülmektedir.

- Öğrencilerin aldıkları turizm dersi ile derste kazandıkları bilgileri günlük yaşamda kullanabilmeye elverişli olduğunu düşünmeleri arasında ilişki vardır. “Evet” yanıtlarının oranı yakın olmakla birlikte 7. sınıfta artmakta, fakat 8. sınıfta büyük düşüş göstermektedir. 8. sınıfların almakta oldukları Turizm 3 dersinin konularının niteliği göz önüne alındığında, günlük yaşamda kullanılabilmeye elverişli olmadığı düşünülmektedir.

3.2. ÖNERİLER

Eğitimin öneminin giderek arttığı turizm sektörü, gelişimini devam ettirdiği sürece bu alanla ilgili eğitim sisteminin de bu gelişimlere ayak uydurabilecek şekilde yapılandırılması gerekmektedir. “Artan rekabet ortamında varolabilmenin temel şartlarından biri, nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle sağlanabilir (Ünlüönen, 2000:218).

İlköğretim okullarında verilmekte olan seçmeli Turizm derslerinin verimliliği üzerine yapılan bu çalışma ile turizm sektöründeki gelişmeler paralelinde zorunlu eğitim döneminde yapılabilecekler ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın gerek teorik gerekse araştırma bölümlerinde elde edilen sonuçlar doğrultusunda, yeni araştırmaya yönelik ve uygulamaya yönelik öneriler geliştirilmiş; geliştirilen öneriler aşağıda belirtilmiştir.

3.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

Temel eğitim içinde turizm eğitimi, turizmin hareketliliği ve etkilediği alan göz önünde tutularak ülke genelinde, bir bütünlük içerisinde ele alınmalıdır. Konunun önemi gereği, daha kapsamlı araştırmalar, kurumsal (MEB ve Kültür ve Turizm Bakanlığı) destekle yapılmalıdır. Bu araştırmayı turizm eğitimi (halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve mesleğe yönlendirebilme) konusunda daha ayrıntılı araştırmaların izlemesi ve bu araştırma sonuçlarının, araştırmanın hedeflediği kitle tarafından dikkate alınması oldukça önemlidir.

Orta öğretim ve yüksek öğretim düzeylerinde turizmciliği seçen öğrencilerin sayı ve durumları araştırılıp ilköğretim düzeyinde mesleğe yönlendirmenin etkileri karşılaştırılmalıdır. Yeni araştırmada öğrenciler ve öğretmenler kendi ortamlarında gözlemlenmeli, öğrenci ve öğretmenlerle görüşmeler sonucu da veriler elde edilmelidir. Hem içerik, hem uygulama zamanı ve süresi ile yeni Turizm ders programı geliştirebilmek için gerekli alt yapıtı oluşturacak araştırmalar ve etüt çalışmaları yapılmalıdır. Böyle bir araştırmada, konu ile ilgili farklı yönleri ortaya koyabilmek için araştırma evren ve örneklem daha geniş tutulmalıdır. Evrenin ve örneklemin geniş tutulması; konuyu değişik yönleri ile Türkiye çapında ortaya koyabilecek; çözümler bu doğrultuda daha geneli kapsayacak nitelikte olabilecektir.

3.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Araştırmada, öğretmen ve öğrenciler açısından, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarının verimliliği incelenmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin araştırma konusu dersleri nasıl algıladıkları ortaya konmuştur. Bununla ilgili sonuçlara ulaşıldıktan sonra, gerekli önlemlerin alınması ve politikaların oluşturulması için kısa ve uzun vadede başlıca nelerin yapılabileceği, aşağıda verilmiştir. Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak ortaya konulabilecek öneriler; kamu otoritelerine, öğretmen ve öğrencilere yönelik ele alınabilir.

3.2.2.1. Kısa Vadeli Öneriler:

Araştırma sonucunda belirlenen, kısa vadeli öneriler, aşağıda iki başlık altında verilmiştir:

■ İlköğretimde Turizm Eğitiminin Zorunluluğuna İlişkin Öneriler:

- Turizm sektöründe, turizm eğitimi almamış, genellikle ilköğretim mezunu kişiler, geçici ya da mevsimlik olarak istihdam edilmektedir. Bu nedenle ilköğretim düzeyinde turizm bilincinin verilmesi oldukça önem taşıdığından, turizm dersi zorunlu hale getirilmelidir.

- Türkiye gibi turizm sektöründe de kalkınmayı önemseyen ülkelerde yerli halkın, turizmle dolaylı olarak ilgili kişilerin ve turistlerle iletişim kuran herkesin turizm bilincinin gelişmiş olması önemlidir. Zorunlu eğitim dönemi, turizm bilinci verme açısından uygun dönem olduğundan ilköğretim döneminde turizm eğitimi zorunlu olarak verilmelidir.

- Sürdürülebilir turizmin gerçekleştirilebilmesi için halkın turizm konusunda bilinçli olmasının gerekliliği, ilköğretim döneminde turizm eğitiminin zorunlu olmasını gerektirmektedir.

- İlköğretim, mesleğe yönlendirme açısından uygun dönemdir. Türkiye'deki turizmle ilgili eğitim veren orta öğretim kurumlarına yönlendirme, ilköğretimde (8. sınıfta) yapılmalıdır.

- Öğrencilerin turizm konusunda bilinçlendirilmesi ile turizm eğitime (orta-öğretimde devam edebilecekleri okul ve programlar) ve turizm mesleğine yönlendirilmesi amacıyla zorunlu temel eğitimin son yılında, turizmle ilgili temel konuların işlendiği zorunlu turizm dersi, Türkiye genelinde uygulanmalıdır.

■ Turizm Eğitiminde Verimliliğin Artırılmasına Yönelik Öneriler:

- Turizmle ilgili ayrıntılı eğitimi, meslek liseleri ve üniversiteler vermelidir.
- Öğrencilerin turizm dersini neden aldıklarını bilmeleri sağlanmalıdır.
- Orta öğretim kurumları giriş sınav başvurularının zamanlaması nedeniyle 8. sınıfın 1. yarısında, mesleği tanıtıcı bilgiler verilmeli; ilgisi olan öğrenciler turizm

eğitimine yönlendirilmelidir. Bu amaçla, turizm eğitimi veren ortaöğretim ve yüksek öğretim kurumları ile turizm işletmelerine geziler düzenlenmelidir.

- Okul gezileri için turizm şirketlerinin, turizm ve tanıtma derneklerinin vb. sponsor olması, kamu kurumu araçlarının ücretsiz ya da düşük ücretle ulaşımı gerçekleştirilmesi, müze, ören yeri vb. giriş ücretlerinin öğrenciler tarafından karşılanması, gezi izinlerinin sorunsuz verilmesi sağlanmalıdır.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile ilköğretim okullarındaki Turizm derslerinin uygulanması konusunda gerek içerik gerekse işlenişle ilgili işbirliği yapılmalı, okullara yeterince araç gereç sağlanmalıdır.

- Derslerde kullanılan araç gerecin öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte ve zenginlikte olmasına özen gösterilmelidir.

- Turizm dersinde klasikleşmiş anlatım yöntemi dışında öğrencileri güdülemek, ilgilerini çekmek, düşünmeye yöneltmek için grup tartışması, beyin fırtınası, drama vb. yöntemlerle ders işlenmelidir. Ders kitapları yeterli ve ilgi çekici olmalıdır.

- Turizm derslerine, turizmle ilgili kurum ve kuruluşlardan kişilerin katılımı ve katkısı sağlanmalıdır.

- Derslerin işlenişinde yöredeki turistik potansiyelin harekete geçirilmesi, korunması, geliştirilmesi konusunda öğrencilerin proje oluşturması (afiş, broşür, web sayfası vb. hazırlanması, bölgedeki uygun bir yerin turizme kazandırılması, turizmle ilgili çeşitli kampanyalar vb. konularda) sağlanmalı, proje yarışmaları düzenlenmeli, bu projeler öğrencilerin de katılımıyla hayata geçirilmelidir.

- Turizm projeleri ile ulusal ya da uluslar arası düzenlenen yarışmalara katılım sağlanmalı, öğrencilerin ilgisi çekilmelidir.

- Okul genelinde periyodik olarak turizmle ilgili film, dia vb. sunum ve gösterimler yapılmalı.

- Okullarda, eğitsel kollardan olan Turizm Kolu'nun çalışmaları işlevselleştirilmeli; turizm gazetesi çıkarılmalı; turizm köşesi hazırlanarak güncelliği sağlanmalıdır.

- Turizm dersine turizm eğitimi almış öğretmenler girmelidir.

- Üniversitelerin turizm eğitimi veren bölümlerinin mezunlarının istihdamı sağlanmalıdır.

- Büyük yerleşim merkezlerinde, ticaret ve turizm meslek liselerinde görevli öğretmenlerden yararlanılmalıdır.

- Küçük yerleşim merkezlerinde öğretmenler, turizm konusunda hizmet içi eğitimden yararlandırılmalı; bu konuda üniversitelerin ilgili bölümleriyle de işbirliğine gidilmelidir.

3.2.2.2. Uzun Vadeli Öneriler

- Ders programları, değiştirilmesi mümkün olmayan katı belgeler değildir. Ülkenin, öğrencilerin, iş yaşamının ihtiyaçlarına, yeni kuram ve uygulamalara göre zaman içinde değiştirilmelidirler (Aksel, 2001:34). Bu değişiklikler ders programının iyileştirilmesi şeklinde olabileceği gibi tümüyle değiştirilmesi, kaldırılması vb. şeklinde de gerçekleştirilebilir. “Bu konuda, sürekli gelişme için ‘planla, uygula, değerlendir, düzelt’ olarak ifade edilen Deming (Kaizen Kuramı) çevriminin başarılması gerekir.” (Şimşek, 2006:45).

- Turizm toplumsal bir olgu ve Türkiye’nin koşulları turizme elverişli olduğundan, belli ölçülerde toplumun büyük kesimini ilgilendirmektedir. Bu nedenle, turizmle ilgili bilgilerin, toplumun her kesimi tarafından az veya çok öğrenilmesi zorunluluğu vardır (Kozakçioğlu, 1992:9). İlköğretim okullarında uygulanan Turizm derslerinin konuları, öğrencinin gereksinimine ve düzeyine, günümüzün eğitim anlayışına uygun olarak yeniden düzenlenmeli, ders kaldırılmamalıdır⁽¹⁾.

“Turizm sektöründe her şeyin insana bağlı olduğu düşünülerek doğrudan çalışanların yanı sıra dolaylı çalışarak hizmet veren ya da turist ile doğrudan çok az teması bulunan, daha çok turistin bulunduğu ortamı olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek kişilerin eğitimlerinin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Özetle, insan olarak turisti, insan olarak işletmeciyi, insan olarak hizmeti görececek personeli ve insan olarak tüm vatandaşları turizm eğitimine alacak, insancıl yönü ağır basan evrensel bir turizm eğitim planı ve programının hazırlanması ve uygulanması gerek-

⁽¹⁾ Turizmin gelişmediği fakat gelişmesi öngörülen ülkelerde yapılan çalışmalarda, zorunlu eğitim öğretim döneminde, turizm eğitim öğretiminin yapılması gerektiği ortaya konmuştur. Ayrıntılı bilgi için bk. Zhussupbekova (2005),s.130, 133).

mektedir.” (Olalı, 1990:305). Turizm eğitiminin genel eğitimden farklı olarak algılanmaması ve değerlendirmenin genel eğitim içerisinde yapılması gerekmektedir. Eğitimin amacı, insanların bilgi ve becerilerinin arttırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır (Sezgin, 2001:135).

- Ders programı hazırlamak bir ekip işidir. Program hazırlanırken uygun yöntemler çerçevesinde⁽²⁾; MEB, üniversite ve sektör işbirliği sağlanmalıdır. Bu şekilde hazırlanacak müfredatlar, hem öğrencilerin ihtiyaç duyulan alanlara yöneltmesinde, hem de mezun olduklarında iş bulabilmelerine katkıda bulunacaktır.

- Geliştirilme aşamasında yeni program, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sektörün değerlendirmesine sunulmalıdır. Gerekli düzenlemelerden sonra programın, pilot okullarda denenmesi sağlanmalı; varsa sorunları giderilerek Türkiye genelinde uygulamaya konulmalıdır.

- İlköğretim okullarındaki Turizm ders programının uygulanması aşamasında öğrencilerle, öğretmenlerle, turizmle ilgili orta öğretim yetkilileriyle, eğitimli işgücüne istihdam olanakları yaratan sektör temsilcileriyle periyodik olarak görüşme ve anket uygulamaları yapılmalıdır. Elde edilen veriler ışığında, ders programının güncelliği korunmalıdır. Gerektiğinde veri kaynaklarına dönütler (açıklama vb.) verilmelidir.

⁽²⁾ İhtiyaç Belirleme ve Değerlendirme Teknikleri hakkında geniş bilgi için bk. Demirel (2002).

KAYNAKÇA

ADELSAN, Charles. (1984). Turizm Endüstrisinin Kurulmasında Turizm Anlayışının Gerekliliği. **Turizm Eğitimi Kongresi: Tebliğ ve Tartışmalar**. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

AĞAOĞLU, Osman Kemal. (1991). **Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği**. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları (439), Yeni Çağ Basın Yayın.

AKSEL, Cesim. (2001). İlköğretim 4 ve 5. Sınıf İş Eğitimi Programının Değerlendirilmesi Ankara İli Örneği. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AY, Yasemin. (2002). Turizm Eğitimi Veren Sertifika Programlarından Mezun Olanların Turizm sektöründe istihdam edilmeleri ile ilgili İzmir’deki 5 Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BARUTÇUGİL, İsmet Sabit. (1983). **Turizm İşletmeciliği**. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayını.

BARUTÇUGİL, İsmet Sabit. (1986). **Turizm Ekonomisi ve Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri**. İstanbul: Beta Yayınları.

ÇÖMLEKÇİ, Neclâ. (2001). **Bilimsel Araştırma Yöntemi ve İstatistiksel Anlamlılık Sınamaları**. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.

DEMİREL, Özcan. (2002). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DERE, Sibel, Ü.ÇALIŞKAN ve T.ÖZBAŞ (hızl.). (2002a). **Turizm 1**. Ankara: MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayını.

DERE, Sibel, Ü.ÇALIŞKAN ve T.ÖZBAŞ (hızl.). (2002b). **Turizm 2**. Ankara: MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayını.

DERE, Sibel, Ü.ÇALIŞKAN ve T.ÖZBAŞ (hızl.). (2002c). **Turizm 3**. Ankara: MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayını.

DPT. (1978). **IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı**. Ankara: DPT Yayını.

DPT. (1984). **V.Beş Yıllık Kalkınma Planı**. Ankara: DPT Yayını.

DPT. (1989). **VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı**. Ankara: DPT Yayını.

EKİN, Nusret. (1997). **Küresel Bilgi Çağında Eğitim-Verimlilik-İstihdam**. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını (43), Mega Ajans.

EMEKLİ, Gözde. (2002). Turizm Eğitiminde Coğrafya ve Turizm Coğrafyasının Önemi. **Turizm Eğitimi Konferans/Workshop 11-13 Aralık 2002**. Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını (107).

EVLYAOĞLU, Sait. (1989). **Genel Turizm Bilgileri**. Ankara: Yetkin Yayıncılık.

GÜÇER, Evren. (2004). Türkiye'deki Turizm Eğitimi ile Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerdeki Turizm Eğitiminin Karşılaştırılması ve Sektörün Turizm Eğitiminden Beklentileri. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GÜNEŞ, İsmail. (1994). Turizmde Eğitim Politikası ve Otel İşletmelerinde Uygunluğun Değerlendirilmesi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

GÜRBÜZ, Ahmet. (1994). Türk Turizm Tutundurma Sistemi İle OECD Ülkelerinin Turizm Tutundurma Sistemlerinin Karşılaştırılması. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

HAZAR, Atila ve başk. (2000). **Turizm Sektörünün Ara Kademe İnsan Gücü İhtiyacı ve Turizm Eğitimi Araştırması**. Ankara: MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı (METARGEM) Yayını.

İÇÖZ, Orhan. (1991). Turizm Sektörünün Gelişmesinde İnsan Unsurunun Önemi. **Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi** (23-24).

KALIPSIZ, Abdülkadir. (1975). **Bilimsel Araştırma**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.

KARASAR, Niyazi. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KOZAKÇIOĞLU, Hayri. (1992). Açılış Konuşması. **Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Balkan Ülkeleri Turizm Eğitimi Semineri 26-29 Mayıs, Bildiriler**. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

KÜÇÜKALTAN, Derman ve E. Z. BOYACIOĞLU. (2002). Yaygın Turizm Eğitim Politikaları Işığında Yerel Halkın Turizm Bilincinin Geliştirilmesinin Önemi:Edirne İlinde Bir Uygulama. **Turizm Eğitimi Konferans/Workshop 11-13 Aralık 2002**. Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını.

MEB. (1990). **XIII. Milli Eğitim Şûrası, Yaygın Eğitim, Temenni Kararları.**

Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

MEB. (Eylül 1998). İlköğretim Okulları Seçmeli Turizm Dersi 1-2-3 Öğretim programı. **Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi.** (2492), 1072-1078.

MEB APK Başkanlığı. (2001). **2002 Yılı Başında Milli Eğitim.** Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.

MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü. (1993). **1993-1994 Turizm Eğitimi Uygulama Planı.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). **Resmi Gazete,** (1739). (Resmi Gazete Nu.:14574).

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Değişiklik Yapan Kanun. (1983). **Resmi Gazete,** (2842). (Resmi gazete Nu.: 18081).

OLALI, Hasan. (1990). **Turizm Politikası ve Planlaması.** İstanbul: İstanbul Fakültesi İşletme Fakültesi Yayını (228), İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yayını (122), Yön Ajans.

OLALI, Hasan ve M. KORZAY. (1989). **Otel İşletmeciliği.** İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yayını (109).

ORAL, Saime, O. ÇİÇEK ve G. AKTAŞ. (1994). Turizm Bilincinin Oluşturulmasında Yaygın Eğitimin Yeri ve Önemi. **1.Turizm Sempozyumu 17-18 Kasım.** Ankara.

ÖZAKTAŞ, Adnan. (1984). Kültür ve Turizm Bakanlığının Turizm Eğitimine Katkısı. **Turizm Eğitimi Kongresi: Tebliğ ve Tartışmalar**. İstanbul:Boğaziçi Üniversitesi Yayını.

ÖZDEMİR, Mehmet. (2002). Turizmin Yükselme Döneminde (1984-1990) Eğitim Sorunu ve Bugün. **Turizm Eğitimi Konferans/Workshop 11-13 Aralık 2002**. Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını.

ÖZYURT, Orhan. (1992a). Endirekt Turizm Personeli ve Halkın Eğitimi. **Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Balkan  lkeleri Turizm Eğitimi Semineri 26-29 Mayıs, Bildiriler**. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

ÖZYURT, Orhan. (1992b). Ekonomi-Turizm-Eğitim İlişkisi. **Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Balkan  lkeleri Turizm Eğitimi Semineri 26-29 Mayıs, Bildiriler**. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

RENDAN, Ali. (1999). Türk Turizminde Mevzuat Sorunları. **4. Bilkent Turizm Forumu '99**. Ankara. Bilkent Üniversitesi.

SEZGİN, Orhan Mesut. (2001). **Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı**. Ankara: Detay Yayıncılık.

şANLI, Cemal. (1989). **Türkiye’de Turizm Patlaması ve Eğitim Probleminin  nemi**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.

şAVKLI, Nuray. (1991). Turizm Sektörüne Uygulanan Teşvikler ve Turizm Yatırım-larına Etkisi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ŞEKER, Şükran. (2001). Turizmde Çevre Sorunları, Sürdürülebilir Turizm Politikaları ve Şile Turizm Yöresinde Turizmin Sürdürülebilirliğinin Araştırılması. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ŞİMŞEK, Muhittin (2006). Kaliteli Yaşam İçin Eğitimde Kalite. **Eğitim Com (Türkiye'nin Eğitim Portalı)**, (5), 42-47.(Yıl 1).

TDK (2005). **Yazım Kılavuzu**. Ankara: TDK Yayını (859). Ankara Mesleki Eğitim Merkezi 4. ASO Basımevi.

TOKER, Mustafa Cem. (1995). Türkiye’de Turizm ve Çevre (Karşılıklı Etkileşim Yaklaşımı Açısından Bir İnceleme). Ankara: G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TUNCER, Doğan. (1992). Turizm Eğitiminin Turizmin Gelişmesinde Yeri ve Önemi. **Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Balkan Ülkeleri Turizm Eğitimi Semineri Bildiriler**. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

ÜNLÜÖNEN, Kurban. (2000). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi. **Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi**, (3), 218-238.

VARIŞ, Fatma. (1996). **Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikleri**. Ankara: Alkım Kitapçılık ve Yayıncılık.

YAĞCI, Özcan. (1991). **Türkiye’nin Kalkınmasında Turizm Seçeneği**. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ZHUSSUPBEKOVA, Alina. (2005). Kazakistan’da İç Turizm Gelişim Stratejileri ve Eğitim Yoluyla Halkta Turizm Bilincinin Oluşturulmasına Yönelik Bir Alan Araştırması. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

<http://www.gazi.edu.tr> (04.05.2005).

<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=projects&id> (04.02.2006).

<http://meb.gov.tr>.(04.02.2006).

<http://www.tourism.bilkent.edu.tr/conferences/4forum-t.html>

<http://uludag.edu.tr/11-03-sosyalce> (03.11.2005).

EKLER

EK 1

ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırma Evrenini Oluşturan Ankara İli (Dokuz İlçe), İlköğretim Seçmeli Turizm Dersi Alan 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul, Sınıf ve Cinsiyetlere Göre Okullara Dağılımı

İlçe Adı	Okul Adı	6.Sınıf (Erkek Öğr.)	6.Sınıf (Kız Öğr.)	7.Sınıf (Erkek Öğr.)	7.Sınıf (Kız Öğr.)	8.Sınıf (Erkek Öğr.)	8.Sınıf (Kız Öğr.)
ALTINDAĞ	Ahiler İÖO	109	85			86	80
ALTINDAĞ	Aydınlıkevler İÖO	138	120	148	127	163	141
ALTINDAĞ	Beşikkaya İÖO	18	16	15	22	30	18
ALTINDAĞ	Hacıbayram İÖO					35	43
ALTINDAĞ	Hıdırlıktepe İÖO	49	56	44	27	33	27
ALTINDAĞ	Kaşgarlı Mahmut İÖO	80	92	85	97	101	76
ALTINDAĞ	Kutalmışbey İÖO	68	65	56	64	57	52
ALTINDAĞ	Nazım Akcan İÖO	49	57	56	55	78	60
ALTINDAĞ	Necatibey İÖO	8	12	11	5	11	12
ALTINDAĞ	Nihat Başakar İÖO	74	87	76	68	75	67
ALTINDAĞ	Şili İÖO	32	40	19	24	23	15
ALTINDAĞ	Telsizler İÖO	94	99	78	89	106	67
ALTINDAĞ	Yahya Galip Kargı İÖO	43	29	30	27	18	15
ÇANKAYA	Ahmet Bahadır İlhan İÖO	27	15	24	18	32	32
ÇANKAYA	Ahmet Haşim İÖO	97	88	130	107	115	99
ÇANKAYA	Boztepe İÖO	18	35	27	29	25	38
ÇANKAYA	Dedeman İÖO	92	127	124	102	95	104
ÇANKAYA	DSİ.İÖO	25	16	27	25	31	16
ÇANKAYA	Erdoğan Şahinoğlu İÖO	42	30	34	47	41	47
ÇANKAYA	Fahri Çaldağ İÖO	12	16	11	17	15	20
ÇANKAYA	Gökçe Karataş İÖO	54	68	39	42	47	36

İlçe Adı	Okul Adı	6.Sınıf (Erkek Öğr.)	6.Sınıf (Kız Öğr.)	7.Sınıf (Erkek Öğr.)	7.Sınıf (Kız Öğr.)	8.Sınıf (Erkek Öğr.)	8.Sınıf (Kız Öğr.)
ÇANKAYA	Hamdullah Suphi İÖO	121	135	118	106	124	103
ÇANKAYA	İl Genel Meclisi İÖO	60	54	52	47	61	56
ÇANKAYA	İltekin İÖO	80	54	62	53	92	80
ÇANKAYA	İzzet Latif Aras İÖO	50	68	61	44	66	55
ÇANKAYA	Kılıçalı Paşa İÖO	62	57	70	64	72	72
ÇANKAYA	Mimar Kemal İÖO			116	96	142	108
ÇANKAYA	Muazzez Karaçay İÖO			20	24	22	21
ÇANKAYA	Nurçin Sayan İÖO	60	46	49	49	79	46
ÇANKAYA	Pakize Erdoğu İÖO	38	38			29	25
ÇANKAYA	Rauf Orbay İÖO	123	134	134	132	124	111
ÇANKAYA	Reşatbey İÖO	41	29	30	28	26	23
ÇANKAYA	Turhan Feyzioğlu İÖO	124	87	140	113	114	122
ÇANKAYA	27 Aralık Lions İÖO	31	33	37	31	33	26
ÇUBUK	Akkuzulu İÖO	28	41	40	28	34	35
ETİMESGUT	Ahi Evran İÖO	74	64	65	77	56	60
ETİMESGUT	İstiklal İÖO	121	111	105	113	137	131
ETİMESGUT	Samiye Naim Eğitim Vakfı İÖO	84	78	66	61	76	70
GÖLBAŞI	Atatürk İÖO	86	85	90	91	86	86
GÖLBAŞI	İncek T.E.K. İÖO	9	12	7	12	9	12
GÖLBAŞI	İnönü İÖO	98	96	83	83	98	92
GÖLBAŞI	Selametli Köyü İÖO	12	9	7	11	5	11
GÖLBAŞI	Şahin Sevin İÖO	30	24	33	22	25	18
KEÇİÖREN	Ahmet Cevdet Paşa İÖO	76	80	58	81	72	74
KEÇİÖREN	Asık Veysel İÖO	42	31	29	30	36	24
KEÇİÖREN	Atatürk İÖO					144	121
KEÇİÖREN	Faruk Duman İÖO	11	5	18	6	9	11
KEÇİÖREN	Fevziathoğlu İÖO	175	152	147	166	160	167
KEÇİÖREN	Halide Ömer Uncuoğlu İÖO	100	98	84	107	94	94

İlçe Adı	Okul Adı	6.Sınıf (Erkek Öğr.)	6.Sınıf (Kız Öğr.)	7.Sınıf (Erkek Öğr.)	7.Sınıf (Kız Öğr.)	8.Sınıf (Erkek Öğr.)	8.Sınıf (Kız Öğr.)
KEÇİÖREN	Halit Fahri Ozansoy İÖO	61	65	42	58	55	49
KEÇİÖREN	Hun İÖO	31	38	30	32	35	29
KEÇİÖREN	İbn-i Sina İÖO	101	122	124	135	162	130
KEÇİÖREN	Kamil Ocak İÖO					210	193
KEÇİÖREN	Mecidiye İÖO	139	100	94	106	141	111
KEÇİÖREN	Osmangazi İÖO	24	20	21	20	18	13
KEÇİÖREN	Saray İÖO	82	74	79	61	75	55
KEÇİÖREN	Şenlik İÖO	135	109	150	148	133	143
KEÇİÖREN	Talıp Yener İÖO	29	21	28	17	19	21
KEÇİÖREN	Talia Yaşar Bakdur İÖO	167	171	201	159	165	197
KEÇİÖREN	Ufuktepe İÖO	76	84	87	77	65	79
KEÇİÖREN	Ulviye Fenmen İÖO	25	24	20	32	18	21
KEÇİÖREN	120.Yıl İÖO	70	52	80	73	73	69
KEÇİÖREN	19 Mayıs İÖO	44	51	58	48	43	50
MAMAK	Boğaziçi İÖO	83	75	52	60	59	65
MAMAK	Çocuk Sevenler İÖO	97	93	95	76	89	99
MAMAK	Dutluk İÖO	49	51	39	46	61	42
MAMAK	Ege İÖO	19	15	34	31	21	29
MAMAK	Ergenekon İÖO	62	52	52	49	56	59
MAMAK	Gülveren İÖO	51	40	41	42	57	28
MAMAK	Oğuz Kaan İÖO	65	65			68	63
MAMAK	Ortatepe İÖO	39	35	41	45	43	39
MAMAK	Piyale Paşa İÖO	24	15	13	14	28	26
MAMAK	Saimekadın İÖO	20	23	14	11	15	15
MAMAK	Sıdika Hatun İÖO	50	35	47	42	49	39
MAMAK	Şehit Teğmen Ertuğrul Pilatin İÖO	16	13	18	13	24	18
MAMAK	Şehitler İÖO	65	76	62	72	69	46
MAMAK	60 Yıl İÖO	51	39	34	35	36	41

İlçe Adı	Okul Adı	6.Sınıf (Erkek Öğr.)	6.Sınıf (Kız Öğr.)	7.Sınıf (Erkek Öğr.)	7.Sınıf (Kız Öğr.)	8.Sınıf (Erkek Öğr.)	8.Sınıf (Kız Öğr.)
SİNCAN	Atatürk İÖO	59	67	44	49	52	56
SİNCAN	Cumhuriyet İÖO	258	246	276	251	239	252
SİNCAN	Gazneliler İÖO	68	70	67	61	69	62
SİNCAN	Plevne İÖO	84	97	92	88	73	100
SİNCAN	Taylan Araslı İÖO	189	182	193	170	192	185
SİNCAN	Ulubatlı Hasan İÖO	63	49	57	62	60	46
SİNCAN	75.Yıl Özkent Akbilek İÖO	159	136	107	107	124	104
Y.MAHALLE	Ali Rıza Bey İÖO	18	20	33	22	22	29
Y.MAHALLE	Batıkent İÖO	81	66	79	78	79	72
Y.MAHALLE	Faruk Verimer İÖO	19	20	25	17	13	26
Y.MAHALLE	Gazi İÖO	25	21	30	23	27	28
Y.MAHALLE	Mehmet Emin Yurdakul İÖO	88	94	110	88	109	92
Y.MAHALLE	Mehmet Ulucan İÖO	16	14	20	16	16	8
Y.MAHALLE	Mesa Koru Sitesi İÖO			36	22	27	20
Y.MAHALLE	Mimar Sinan İÖO	120	105	108	112	79	74
Y.MAHALLE	Orhan Cemal Fersoy İÖO					42	42
Y.MAHALLE	Ostim İÖO					58	45
Y.MAHALLE	Yahyalar Durali Bezci İÖO	95	78	88	85	80	82

Kaynak : MEB, APK Arşivi, 2004.

EK 2

**İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1, 2, 3
DERSLERİNİN PROGRAMLARI**

Aşağıda, ilköğretim seçmeli Turizm 1, 2 ve 3 ders programlarında yer alan “Açıklamalar” ile ortak olan “Genel Amaçlar”, daha sonra ise her bir dersin özel amaçları ile ders konuları verilmektedir.

1. Açıklamalar

- İnsanların, oturdukları yerlere geri dönmek şartıyla, 24 saatten az olmamak üzere; gezmek, görmek, eğlenmek, spor yapmak gibi amaçlarla yaptıkları faaliyetlere turizm denir.

- Turizm; sosyal, kültürel ve ekonomik bir olaydır. Ülkeler arasında dostluk ve barış ortamı oluşturur. Kültür alışverişini sağlar. Ülkelerin ekonomik gelişmesinde etkin bir rol oynar. Turizmden elde edilecek döviz gelirleri, ekonomiyi güçlendirir ve ülkeyi kalkındırır. Hangi yönden bakılırsa bakılsın turizm olayı toplum için önemlidir.

- Turizme önem veren ülkeler, sahip oldukları kaynakları en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmaktadırlar. Çünkü turizmi oluşturan nedenlerin en başında, bu kaynakların varlığı gelmektedir. Ülkemiz, turizm kaynakları bakımından çok zengindir. Doğal güzellikleri, tarihî ve kültürel değerleri ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. İnsanımızın yapısında var olan konukseverlik duyguları da diğer ülkelere göre ülkemize avantaj sağlamaktadır. Bu ders ile öğrencilere turizme önemli katkısı olan tarihî değerlerimizi ve doğal zenginliklerimizi koruma bilinci verilerek istenmektedir.

- Bu program ile turizme duyarlı bireyler yetiştirmek; alanda profesyonel meslek adamı olmayı plânlayanları haberdar etmek amaçlanmaktadır.

- İlköğretim okulu seçmeli Turizm dersi 1-2-3 öğretim programında yer alan konular seçmeli ders çizelgesine göre 1-3 yıl süreli olarak hazırlanmıştır.
- Bu ders dördüncü sınıftan itibaren sekizinci sınıfa kadar seçmeli olarak haftada 1-2 saat okutulacaktır.
- Seçmeli Turizm dersi konuları 1-2-3 programları şeklinde ayrı ayrı düzenlenmiştir:

Turizm 1 : Turizm, Önemi, Başlıca Özellikleri, İnsanları Turizme Yönelten Faktörler, Turistik Yerler ve Korunması, Turizmin Gelişmesini Sağlayan Etkinlikler, Turizmin Gelişmesi ile İlgili İlkeler, Ulaştırmanın Turizmdeki Önemi ve Ulaştırma Çeşitleri, Turizmde Haberleşme

Turizm 2 : Turizm Çeşitleri, Turizmin Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Önemi, Turizm Gelirleri, Turizm Eğitimi, Turizmin Sosyal Çevre Üzerine Etkisi

Turizm 3 : Turizm İşletmeleri, Turizm Personeli, Turizmde Reklâm, Propaganda ve Tanıtım konularını içermektedir.

- Turizm dersi konuları birbirine dayalı ve birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Bu nedenle birbirini takip eden programlar, sırayla alınmalıdır.
- Seçmeli Turizm dersinin uygulamalı olarak işlenmesine özen gösterilerek çevrede bulunan turizmle ilgili yerlere geziler düzenlenir.
- Uygulamalı çalışmalarda, konulara göre grup çalışmalarına yer verilerek grupların plânlı çalışması sağlanır.
- Turizmin kardeşlik, barış ve dostluk duygularını geliştiren ve bu yönüyle dünya barışına da hizmet eden bir sektör olduğu kavratılır.

- Gönümüzde “Bacasız Sanayi” olarak kabul edilen turizmin ülke kalkınmasındaki önemi kavratılır.

- Öğrencilere turizmin gelişmesinde üzerlerine düşen görevleri yerine getirme bilinci kazandırılır.

- Öğrencilere çevrelerinde bulunan turizmle ilgili iş alanları tanıtılır; turizmin önemli, aynı zamanda da zevkli bir iş alanı olduğu kavratılır.

- Ülkemiz ve dünya turizminin geçmişi ve günümüz turizmi tanıtılır.

- Öğrencilere dünyada turizm sektöründe başarılı olan ülkeler tanıtılarak bu ülkeler ile ülkemiz turizmi karşılaştırılır.

- Bu programa göre hazırlanacak ders kitaplarının forma sayıları, A4 ebadında 3-6, B5 ebadında 9-12 forma olacaktır.

2. Genel Amaçlar

- Turizm hakkında bilgi edinebilme
- Ülkemizin turizm potansiyelinin farkında oluş
- Bireylerin turizme olan katkılarının farkında oluş
- Turizmin ülkelerin tanıtılmasındaki rolünü kavrayabilme
- Turizmin ülkeler ve insanlar için sosyal yaşam açısından önemini kavrayabilme
- Turizmin dünya insanları arasındaki barış ve dostluğu sağlamadaki işlevini kavrayabilme
- Turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini kestirebilme
- Turizmle ilgili doğal ve kültürel zenginliklerin farkında oluş
- Turizm eğitiminin amaçlarını kavrayabilme
- Ülkemiz için turizmin önemini kavrayabilme

- Turizmin toplumlar arasındaki kültürel kaynaşmayı sağlamadaki işlevini kavrayabilme
- Eğitimin turizme olan etkisini kavrayabilme
- Turizmin gelişmesinde üzerine düşen görevleri yerine getirebilme
- Turizmin ülke ekonomisine katkısının farkında oluş
- Çevredeki turistik değerleri korumaya istekli oluş

3. İlköğretim Seçmeli Turizm 1 Dersinin Özel Amaçları

- Turizmle ilgili temel kavramların anlam bilgisi
- Turizmin başlıca özelliklerini kavrayabilme
- Turizmin çeşitleriyle ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- İnsanları turizme yönelten nedenler ile ilgili başlıca sınıflamalar bilgisi
- Turizmin gelişmesi ile ilgili ilkeler bilgisi
- Turistik yer kavramını açıklayabilme
- Turistik yerlerle ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Ülkemizdeki doğal turistik yerlerle ilgili başlıca sınıflamalar bilgisi
- Ülkemizdeki kültürel turistik yerlerle ilgili başlıca sınıflamalar bilgisi
- Ülkemizdeki diğer turistik yerler bilgisi
- Turistik yerlerin korunması ile ilgili belli başlı ilkeler bilgisi
- Turistik yerleri korumaya istekli oluş
- Turizmin gelişmesini sağlayan etkinlikler ile ilgili sınıflamalar bilgisi
- Turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini kestirebilme
- Ulaştırmanın turizmdeki önemini kavrayabilme
- Ulaştırma çeşitleriyle ilgili başlıca sınıflamalar bilgisi
- Turizmde haberleşme yollarını tanıyabilme

4. İlköğretim Seçmeli Turizm 1 Dersinin Konuları

1. Turizm
2. Turizmin Önemi

3. Turizmin Başlıca Özellikleri
4. Turist
5. Turizm Çeşitleri
 - a. İç Turizm
 - b. Dış Turizm
6. İnsanları Turizme Yönelten Faktörler
 - a. Merak
 - b. Dinlenme ve Eğlenme
 - c. Kültür ve Eğitim
 - ç. Spor
 - d. Sağlık
 - e. Din
 - f. Diğer Nedenler
7. Turistik Yerler ve Korunması
 - a. Doğal Turistik Yerler
 1. Mağaralar
 2. Şelaleler
 3. Şifalı Sular
 4. Turizme Elverişli Dağlar ve Ormanlar
 5. Gezi ve Piknik Yerleri
 6. Denizler ve Kıyıları
 7. Akarsular, Göller
 8. Bitki Örtüsü
 9. Avlanma Sahaları
 10. Millî Parklar
 11. Tabiat Harikaları
 - b. Kültürel Varlıklar
 1. Müzeler
 2. Anıtlar
 3. Antik Kentler
 4. Ünlü Camiler, Medreseler, Çeşmeler
 5. Yörenin folkloru

- a. Halk Oyunları
 - b. Halk Kıyafetleri
 - c. Yöresel Yemekler
 - ç. El Sanatları
 - d. Adet ve Gelenekler
- c. Turistik Yerlerin Korunması
- 1. Turizmin Gelişmesini Sağlayan Etkinliler
 - a. Fuar
 - b. Sergi
 - c. Kutlamalar
 - ç. Kongreler
 - d. Panayırılar
 - e. Festivaller
 - f. Şenlikler
 - g. Spor Etkinlikleri
 - ğ. Kurtuluş Günleri
 - 2. Turizmin Gelişmesi ile İlgili İlkeler
 - 3. Ulaştırmanın Turizmdeki Önemi
 - 4. Ulaştırma çeşitleri
 - a. Demir Yolu Ulaştırmacılığı
 - b. Su Yolları Ulaştırmacılığı
 - c. Hava Yolları Ulaştırmacılığı
 - ç. Kara Yolları Ulaştırmacılığı
 - 5. Turizmde Haberleşme
 - a. Telefonla Konuşma
 - b. Bilgisayar Sistemi
 - c. Telsizle Konuşma
 - ç. Diğer Haberleşme Yolları

5. İlköğretim Seçmeli Turizm 2 Dersinin Özel Amaçları

- Turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turistin gittiği yere göre turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turist sayısına göre turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turistin ekonomik gücüne göre turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turizmin gerçekleştiği zamana göre turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflama bilgisi
- Ulaşım araçlarına göre turizm çeşitleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turizmin ülke ekonomisindeki yeri ve önemini kavrayabilme
- Turizm gelirleri bilgisi
- İç ve dış turizmin ekonomiye etkisini açıklayabilme
- Turizm harcamalarını artıran faktörleri açıklayabilme
- Turizm eğitiminin amaçlarını kavrayabilme
- Türkiye'de turizm eğitimi ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turizm eğitiminin önemini kavrayabilme
- Turizmin sosyal çevre üzerindeki etkisinin farkında oluş

6. İlköğretim Seçmeli Turizm 2 Dersinin Konuları

1. Turizm Çeşitleri ve Özellikleri
 - a. Turistin Gittiği Yere Göre Turizm Çeşitleri
 1. İç Turizm
 2. Dış Turizm
 - b. Turist Sayısına Göre Turizm Çeşitleri
 1. Kişisel Turizm
 2. Kolektif Turizm
 3. Kitle Turizmi
 - c. Turistin Ekonomik Gücüne Göre Turizm Çeşitleri
 1. Lüks Turizm
 2. Sosyal Turizm

- a. Halk Turizmi
- b. Gençlik Turizmi
- ç. Turizmin Gerçekleştiği Zamana Göre Turizm Çeşitleri
 - 1. Yaz Turizmi, Kış Turizmi
 - 2. Sezon İçi Turizm, Sezon Dışı Turizm
- d. Ulaşım Araçlarına Göre Turizm Çeşitleri
 - 1. Karavan Turizmi
 - 2. Gemi Turizmi
 - 3. Yat Turizmi
 - 4. Demir Yolu Turizmi
- 2. Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi
- 3. Turizm Gelirleri
 - a. İç ve Dış Turizmin Ekonomiye Etkisi
 - 1. Ödemeler Dengesine Etkisi
 - 2. İstihdama Etkisi
 - 3. Ek İhracat Olarak Etkisi
 - b. Turizm Harcamalarını Artıran Faktörler
- 4. Turizm Eğitimi
 - a. Turizm Eğitiminin Amaçları
 - b. Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Önemi
 - 1. Örgün Eğitim
 - 2. Yaygın Eğitim
- 5. Turizmin Sosyal Çevre Üzerine Etkisi

7. İlköğretim Seçmeli Turizm 3 Dersinin Özel Amaçları

- Turizm işletmeleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Konaklama işletmeleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Yeme, içme ve eğlence işletmeleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Yan hizmet tesisleri ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Seyahat acenteleri ve tur operatörlüğü ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi

- Seyahat acenteleri ve tur operatörlüğünün önemini kavrayabilme
- Seyahat acentesi personelini tanıyabilme
- Serhat acentesinde çalışan personelin görevleri bilgisi
- Turizm personeli ile ilgili belli başlı kavramlar bilgisi
- Turizm personelinin genel nitelilerini kavrayabilme
- Turizm personeli ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Turizm personeline bulunması gereken niteliklerin farkında oluş
- Turizmde .reklâm ve propagandanın amaçlarını kavrayabilme
- Turizmde kullanılan reklâm ve propaganda araçları bilgisi
- Turizmde reklâm propaganda ve tanıtımın önemini açıklayabilme
- Turizmle ilgili reklam ve propaganda faaliyetlerine katılmaya isteklilik
- Türkiye’deki tanıtım kuruluşları ile ilgili belli başlı sınıflamalar bilgisi
- Ülkemiz turizmine yönelik tanıtım broşürleri hazırlayabilme
- Ülkemiz turizmine yönelik tanıtım broşürleri hazırlamaktan zevk alış

8. İlköğretim Seçmeli Turizm 3 Dersinin Konuları

A. Turizm İşletmeleri

1. Konaklama İşletmeleri

- a. Otel
- b. Motel
- c. Apart Otel
- ç. Tatil Köyü
- d. Kamping
- e.Hostel
- f. Oberj
- g. Pansiyon

2. Yeme İçme ve Eğlence İşletmeleri

- a. Lokanta
- b. Kafeterya
- c. Eğlence Yerleri

3. Yan Hizmet Tesisleri
 - a. Sağlık ve Termal Turizm Tesisleri
 - b. Plaj Tesisleri
 - c. Kongre ve Sergi Merkezleri
 - ç. Turizm Kompleksleri
4. Seyahat Acenteleri ve Tur Operatörlüğü
 - a. Seyahat Acentesinin Tanımı
 - b. Seyahat Acentelerinin Grupları
 - c. Seyahat Acentesi Personeli
 1. Seyahat Acentesi Sahibi
 2. Seyahat Acentesi Müdürü
 3. Turist Rehberi
 4. Diğer Personel
 - ç. İş Yerinin Nitelikleri

B. Turizm Personeli

1. Turizm Personelinin Genel Nitelikleri
2. Turizm Personelinin Gruplandırılması
 - a. Turizm Polisi ve Zabıtalari
 - b. Otel Müdürü ve Yardımcıları
 - c. Resepsiyon Personeli
 - ç. Yiyecek ve İçecek Servis Personeli
 - d. Kat Hizmetleri Personeli
 - e. Mutfak Personeli
 - f. Halkla İlişkiler Personeli
 - g. Güvenlik Personeli
 - h. Turist Tercüman Rehberleri

C. Turizmde Reklâm, Propaganda ve Tanıtım

1. Reklâm ve propaganda
 - a. Reklâm ve Propagandanın Amaçları
 - b. Reklâm ve Propaganda Araçları
2. Tanıtım
 - a. Tanıtım ve Amaçları

b. Tanıtımın Özellikleri

3. Türkiye’de Tanıtım

Kuruluşları

a. Turizm Bakanlığı

b. Türk Tanıtma Vakfı (TÜTAV)

c. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB)

4. Broşür ve Katalog Hazırlama

EK 3

**Araştırma Kapsamı İlçelerde Seçmeli Turizm Dersleri Alan 6, 7 ve 8. Sınıf
Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımları**

İlçe Adı	Toplam Kız Öğrenci	Toplam Erkek Öğrenci	Toplam öğrenci
Altındağ	2036 (%48,14)	2196 (%51,89)	4232 (%100)
Çankaya	3544 (%47,95)	3847 (%52,05)	7391 (%100)
Çubuk	104 (%50,48)	102 (%49,52)	206 (%100)
Etimesgut	665 (%45,89)	784 (%54,11)	1449 (%100)
Gölbaşı	664 (%49,48)	678 (%50,52)	1342 (%100)
Keçiören	4304 (%49,08)	4465 (%50,92)	8769 (%100)
Mamak	1772 (%49,51)	1807 (%50,49)	3579 (%100)
Sincan	2440 (%49,14)	2525 (%50,86)	4965 (%100)
Yenimahalle	1399 (%47,55)	1543 (%52,45)	2942 (%100)
TOPLAM	16.928 (%48,54)	17.947 (%51,46)	34.875 (%100)

Kaynak : MEB, APK Arşivi 2004 bilgilerine göre düzenlenmiştir.

EK 4**Araştırmanın Örneklemi**

İlçe Adı	Okul Adı	6. Sınıf Öğrenciler		7. Sınıf Öğrenciler		8. Sınıf Öğrenciler		Toplam Öğrenci Sayısı
		Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	
Altındağ	Aydınlıkevler İÖO	2	3	3	2	3	3	16
	Telsizler İÖO	3	3	3	3	3	4	19
Çankaya	Hamdullah Suphi İÖO	2	3	3	2	3	3	16
	Kılıç Ali Paşa İÖO	1	3	3	3	3	3	16
	Nurçin Sayan İÖO	2	3	2	3	3	2	15
	Rauf Orbay İÖO	2	3	2	2	3	2	14
Çubuk	Akkuzulu İÖO	1	0	0	0	0	1	2
Etimesgut	Ahi Evran İÖO	2	2	2	2	2	2	12
Gölbaşı	Atatürk İÖO	1	2	1	3	2	2	11
Keçiören	Aşık Veysel İÖO	3	3	3	3	3	4	19
	Halit Fahri Ozansoy İÖO	3	3	3	3	3	4	19
	Talia Yaşar Bakdur İÖO	3	3	3	3	3	3	18
	19 Mayıs İÖO	2	3	3	2	3	3	16
Mamak	Çocuk Sevenler İÖO	1	2	1	3	2	2	11
	Saimekadın İÖO	1	2	2	1	1	2	9
	60. Yıl İÖO	1	2	2	1	1	2	9
Sincan	Atatürk İÖO	6	7	8	6	6	8	41
Y.Mah.	Mimar Sinan İÖO	2	2	2	2	2	2	12
	Yahyalar Durali Bezci İ.Ö.O	2	2	2	2	2	2	12
TOPLAM		40	51	48	46	48	54	287

EK 5

**Öğrenci Örnekleminin İlçelere ve Sınıf Düzeylerine Göre
Oransal ve Sayısal Dağılımları**

İlçe Adı	Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri			
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Örneklem Sayısı
Altındağ	11 % 11,34	11 %11,14	13 %12,49	35
Çankaya	19 %19,81	20 %19,41	22 %21,78	61
Çubuk	1 %0,65	0 %0,64	1 %0,71	2
Etimesgut	4 %3,90	4 %3,82	4 %4,30	12
Gölbaşı	3 %3,57	4 %3,50	4 %3,93	11
Keçiören	23 %23,34	23 %22,91	26 %25,70	72
Mamak	9 %9,42	10 %9,23	10 %10,35	29
Sincan	13 %13,32	14 %13,05	14 %14,64	41
Yenimahalle	8 %7,79	8 %7,64	8 %8,57	24
TOPLAM	91 %31,7	94 %32,8	102 %35,5	287

EK 6**Öğretmenlerin Branş Bilgileri**

Branş	Frekans	%
Sınıf Öğretmeni	36	40,00
Ticaret	19	21,11
Sosyal Bilgiler	14	15,56
Coğrafya	7	7,78
İngilizce	5	5,56
Ev Ekonomisi	3	3,33
Fen Bilgisi	2	2,22
Tarih	2	2,22
Sanat Tarihi	1	1,11
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1,11
TOPLAM	90	100,00

EK 7

Öğretmenlerin Turizmle İlgili Aldıkları Eğitime İlişkin Dağılım

Öğretmenlerin Turizmle İlgili Aldıkları Eğitim	Frekans	Öğretmenlerin Branşı	Öğretmenlerin Sayısı	%
Turizmle İlgili Bir Alanda Yüksek Lisans Mezunu	5	Sınıf Öğretmeni	1	5,6
		Ticaret Öğretmeni	3	
		Coğrafya Öğretmeni	1	
G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Mezunu	10	Ticaret Öğretmeni	10	11,1
Turizm Fakültesi/Turizm Bölümü; Lisans/Ön Lisans Mezunu	4	Ticaret Öğretmeni	2	4,4
		Sosyal Bilgiler Öğretmeni	1	
		Coğrafya Öğretmeni	1	
Turizmle İlgili Hizmet İçi Eğitim Almış	-	-	-	0
Turizmle İlgili Bir Eğitim Almamış	71	Sınıf Öğretmeni	35	78,9
		Ticaret Öğretmeni	4	
		Sosyal Bilgiler Öğretmeni	13	
		Coğrafya Öğretmeni	5	
		İngilizce Öğretmeni	5	
		Ev Ekonomisi Öğretmeni	3	
		Fen Bilgisi Öğretmeni	2	
		Tarih Öğretmeni	2	
		Sanat Tarihi Öğretmeni	1	
		Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	1	
Toplam	90		90	100,0

EK 8

Öğretmenlerin Anket Formunda Yer Almayan Konulara İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin Ekledikleri Görüşler	Öğretmen Sayısı	Öğretmenin Branşı
Dersin işlenişi : Dersten artan zamanda müfredat dışı olarak öğrencilere ülkemizin turistik ve yöresel özelliklerini hazırlayıp sunduruyorum.	1	Sosyal Bilgiler
Müfredat : Özellikle Turizm 3 ders konuları öğrencilerin ilgisini çekmiyor. Seçmeli Turizm dersleri zorunlu olmalıdır. Dersin işlenişi : Müze ve Turizm Bakanlığı yetkilileri ile işbirliği yapılmalı, gerekli dokümanlar okullara gönderilmelidir. Gezi : Otel, motel vb. ziyaret edilmesi için izin almada zorluk çekiyoruz. Eğitim : Hizmet içi eğitim istiyorum.	1	Sosyal Bilgiler
Müfredat : Zaman geniş, kitap sığ, çocuklar sıkılıyor. Dersin işlenişi : Kitaplar bilgi, resim, örnek bakımından yetersiz.	1	Sosyal Bilgiler
Müfredat : Kitaptaki konu ve üniteler değiştirilmelidir. Kitaplar süreye göre yetersiz. Üniteler genişletilmeli ya da sayısı çoğaltılmalıdır. Turizm 3 konuları öğrencilerin ilgisini çekmiyor; tesis bilgileri gereksiz. Dersin işlenişi : Dersin daha çok görsel olarak işlenmesi gerekir, okullarda bu tür malzemeler yetersiz. Ders için okullar, Turizm Bakanlığından destek almalı, okullara broşür, dergi. VCD, vb. gönderilmelidir.	1	Ticaret
Müfredat : Turizm 3 dersinin konuları, öğrencilerin dikkatini çekecek içerikte değil. Turizm 1 ve Turizm 2 dersleri içeriğinden dolayı zorunlu olmalı.	1	Coğrafya
Müfredat : Program çok kısa, zenginleştirilmeli. Türkiye'nin turizm potansiyeli ve turizmin ekonomideki yeri daha çok vurgulanmalı. Dersin işlenişi : Ders araç gerecinin zenginleştirilmesini istiyorum. Eğitim : Hizmet içi eğitim istiyorum.	1	Sosyal Bilgiler
Müfredat : Ders saati ile programın yoğunluğu uyumsuz. Dersin işlenişi : Derste kullanılan kaynaklar (kitap, CD; kaset, broşür...) kısıtlı.	1	Sosyal Bilgiler
TOPLAM	7	

EK 9

Öğrencilerin Anket Formunda Yer Almayan Konulara İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Görüşleri	Öğrenci Sayısı
Müfredat : Turizm dersi ülkemizin gelişimi için çok önemlidir; ülke ekonomisi ve sosyal aktiviteler açısından önemli bir yer tutmaktadır. Turizm dersine daha çok önem verilmelidir. İnsanlar turizm konusunda bilinçlendirilip eğitilmelidir.	6
Müfredat : Ders saati artırılmalıdır.	5
Müfredat : Ders seçmeli değil, zorunlu olmalı.	1
Müfredat : Gereksiz bir ders, bir şey öğretilmiyor. 8.sınıf öğrencileri için gereksiz, zaman kaybettiriyor.	2
İşleniş : Turistik yerleri daha iyi öğrenebilmek için geziler düzenlenmelidir. Dersi görsel olarak işleyebilsek ilgi artar. Araç gereç ve yeni teknikler kullanılmalıdır. Turizm dersi uygulamalı-görsel yapılamayacaksa kaldırılmalıdır.	43
İşleniş : Derslere, turizm eğitimi almış öğretmenler girmelidir. Ankette, öğretmenin ders anlatış şeklinin uygunluğu sorulmalıdır.	4
İşleniş : Derslere bir turizmci girip bilgilendirme yapılmalıdır.	2
Araç gereç : Ders kitabını devlet vermelidir.	1
Araç gereç : Kitabı yetersiz.	2
Değerlendirme : Turizm dersi, okuyarak değil uygulamayla öğrenilmelidir. Ders, sınavlarla değil bizim günlük yaşantımızla değerlendirilmelidir. Öğrendi-ğimiz konularla ilgili proje hazırlatılmalıdır.	11
TOPLAM	77

EK 10

**İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1, 2, 3 DERSLERİNİN PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ANKET FORMU
(ÖĞRENCİ)**

Sevgili öğrenci;

Bu anket, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin verimliliğinin değerlendirilmesi konusunda görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel durumunuzla ilgili sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise programın;

- Amaçlar,
- İçerik,
- Öğrenme – öğretme süreçleri,
- Değerlendirme açısından ele alınması amaçlanmıştır.

Anket sorularına vereceğiniz yanıtlar hiçbir kurum ve kişi tarafından değişik amaçlarla kullanılmayacaktır.

Yanıtlarınız, yapılan araştırmaya ışık tutacağından, gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim.

Fatma AY

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz :

1. () Kız
2. () Erkek

2- Kaçınıcı sınıfta öğrencisiniz?

1. () 6. Sınıf
2. () 7. Sınıf
3. () 8. Sınıf

3- Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinden hangilerini aldınız? (Lütfen, almakta olduğunuz Turizm dersini de işaretleyiniz.)

1. () Turizm 1
2. () Turizm 2
3. () Turizm 3

4- Turizm dersini seçmenizın nedeni nedir?

1. () Turizm konusu ilgimi çekiyor.
2. () Okul yönetimi belirledi.
3. () Ailem istedi.
4. () Belirli bir nedeni yok.
5. () Diğer (Lütfen nedenini yazınız.)

BÖLÜM II

(Bölüm II deki soruları yanıtlarken size en uygun gelen seçeneğin altındaki kutucuğu işaretleyiniz.)

A- DERS PROGRAMININ AMAÇLARI

Aşağıdaki Soruları, İlköğretim Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinde edindiğiniz bilgi ve davranışları göz önüne alarak yanıtlayınız.		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır
1	Turizmle ilgili temel kavram ve bilgileri (turizm, turist, turizmin başlıca özellikleri ve çeşitleri, turistik yer) öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
2	İç ve dış turizmin ülke ekonomisine etkilerini biliyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
3	İnsanları turizme yönelten etkenleri öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
4	Doğal ve kültürel turistik yerlerin sınıflandırılmasını, bu yerlerin turizm açısından önemini ve korunması gerektiğini kavradınız mı?	☐	☐	☐	☐	☐
5	Turizmin gelişmesini sağlayan etkinliklerin neler olduğunu ve önemlerini öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
6	Türkiye'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
7	Bireylerin turizme olan katkıları doğrultusunda turizmin gelişmesinde üzerinize düşen görevlerin olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
8	Turizmdeki yanlış uygulamaların doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini biliyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
9	Turizmin toplumlar arasındaki kültürel kaynaşmayı ve dostluğu geliştirerek dünya barışına katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
10	Türkiye'deki turizm eğitimi ile ilgili başlıca sınıflamalar hakkında bilgi edindiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
11	Halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve nitelikli turizm personeli yetiştirilebilmesi için gerçekleştirilen turizm eğitiminin turizme katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
12	Ulaştırmanın özelliklerini ve turizmdeki önemini öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
13	Haberleşmenin turizmde önemli olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
14	Meslek olarak turizmciliği seçmeyi, turizmle ilgili bir ortaöğretim okuluna ya da üniversiteye gitmeyi ister misiniz?	☐	☐	☐	☐	☐
15	Turizm işletmelerinin neler olduklarını ve başlıca özelliklerini öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
16	Turizm personelinde bulunması gereken genel ve göreviyle ilgili nitelikleri öğrendiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
17	Turizmde reklam ve propagandanın amaçları, araçları, önemi ve gerekliliği hakkında bilgi edindiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐
18	Türkiye'deki turizm tanıtım kuruluşları hakkında belli başlı sınıflamalar bilgisi edindiniz mi?	☐	☐	☐	☐	☐

B- DERS PROGRAMININ İÇERİĞİ

Aşağıdaki soruları, İlköğretim Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin <u>konularını</u> göz önüne alarak yanıtlayınız.		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır
19	Dersin konularını öğrenmekte zorlanıyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
20	Konular birbirleri ile ilişkili midir?	☐	☐	☐	☐	☐
21	Konular ilginizi çekecek nitelikte midir?	☐	☐	☐	☐	☐
22	Konuların önemli olduğuna inanıyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
23	Derste kazandığınız bilgiler günlük yaşamınızda kullanılabilmeye elverişli midir?	☐	☐	☐	☐	☐
24	Öğretilen konu sayısının / içeriklerinin gereğinden fazla olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐

C- ÖĞRENME – ÖĞRETME SÜREÇLERİ

Aşağıdaki soruları, İlköğretim Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin eğitim-öğretim süreçlerini göz önüne alarak yanıtlayınız.		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır
25	Dersin konularını iyi anlayabilmeniz ve öğrenebilmeniz için haftalık ders saatini yeterli buluyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
26	Turizm dersleri işlenirken uygulamaya yeterince yer veriliyor mu?	☐	☐	☐	☐	☐
27	Dersin İşlenişinde kullanılan araç gereç ilginizi çekiyor mu?	☐	☐	☐	☐	☐
28	Dersin işlenişine etkin olarak katılma isteği duyuyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐

D- DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları, İlköğretim Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinde edindiğiniz bilgi ve davranışların değerlendirilmesi aşamalarını göz önüne alarak yanıtlayınız.		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır
29	Derste öğrendiğiniz bilgi ve edindiğiniz davranışların yazılı ve sözlü sınavlarla değerlendirilmesi sizce uygun mudur?	☐	☐	☐	☐	☐
30	Derste öğrendiğiniz bilgi ve edindiğiniz davranışların ödev ve projelerle değerlendirilmesi sizce uygun mudur?	☐	☐	☐	☐	☐

Aşağıda belirtecekleriniz, yapılan araştırmada ayrıca dikkate alınacaktır.

Dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve daha verimli olabilmesi için bu anket formunda yer almayan konulara ilişkin görüşleriniz varsa lütfen yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

EK 11

**İLKÖĞRETİM OKULLARI SEÇMELİ TURİZM 1, 2, 3 DERS PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ANKET FORMU
(ÖĞRETMEN)**

Sayın öğretmen;

Bu anket, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin verimliliğinin değerlendirilmesi konusunda görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel durumunuzla ilgili sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise programın;

- Amaçlar,
- İçerik,
- Öğrenme – öğretme süreçleri,
- Değerlendirme açısından ele alınması amaçlanmıştır.

Anket sorularına vereceğiniz yanıtlar hiçbir kurum ve kişi tarafından değişik amaçlarla kullanılmayacaktır.

Yanıtlarınız, yapılan araştırmaya ışık tutacağından, gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim.

Fatma AY

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz :

1. () Kadın

2. () Erkek

2- Branşınız:

1. () Sınıf Öğretmeni

2. () Lütfen yazınız.

3- Meslekteki kıdeminiz:

1. () 0 – 10 yıl

2. () 11 yıl ve üzeri

4- Turizmle ilgili bir eğitim aldınız mı?

1. () Turizmle ilgili bir alanda yüksek lisans mezunuyum.

2. () G.Ü.Ticaret ve Turizm Fakültesi mezunuyum.

3. () Turizm Fakültesi /Turizm Bölümü; lisans / ön lisans mezunuyum.

4. () Turizmle ilgili hizmet içi eğitim aldım.

5. () Turizmle ilgili bir eğitim almadım.

D- DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki Soruları, İlköğretim Seçmeli Turizm 1, 2, 3 derslerinin değerlendirilmesi süreçlerini göz önüne alarak yanıtlayınız.		Turizm 1					Turizm 2					Turizm 3				
		Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır	Evet	Çoğunlukla	Kısmen	Çok az	Hayır
29	Dersin değerlendirmelerinin (yazılı ve sözlü sınavlar, ödev, proje vb.), amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını ölçecek nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz?															
30	Dersin amaçları tam olarak göz önüne alındığında öğrencilerin başarılı olduklarını düşünüyor musunuz?															

Aşağıda belirtecekleriniz, yapılan araştırmada ayrıca dikkate alınacaktır.

Dersin amaçlarına ulaşabilmesi ve daha verimli olabilmesi için bu anket formunda yer almayan konulara ilişkin görüşleriniz varsa lütfen yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

EK 12

**T.C. GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜNE**

ANKARA

Turizm İşletmeciliği Eğitimi A.B.D.de yüksek lisans öğrencisiyim. “İlköğretim Okulları Seçmeli Turizm 1-2-3 Derslerinin Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma” konulu yüksek lisans tezimin “uygulamalı anket çalışması” aşamasını gerçekleştirebilmem için Ankara İli Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ve bünyesinde İlköğretim Okulları Seçmeli Turizm derslerinin okutulduğu ekli listede belirttiğim okullarda dersin öğretmen ve öğrencilerine anket uygulamam gerektiğinden ilgili kurumdan gerekli iznin alınmasını arz ederim.

Adres :

Meyveli Sok. 19/2 06010Etlik / ANKARA

Fatma AY

17.03.2005

Eki : 2 Sayfa Liste

Öğrenci No.:02236241